

STORTINGET

Stortingstidende

Referat fra møter i Stortinget

Nr. 91 · 5. juni
Sesjonen 2022–2023

Møte mandag den 5. juni 2023 kl. 10

President: Masud Gharahkhani

Dagsorden (nr. 91):

1. Stortingets vedtak til lov om endringer i integreringsloven mv. (presiseringer) (Lovvedtak 72 (2022–2023), jf. Innst. 399 L (2022–2023) og Prop. 73 L (2022–2023))
2. Stortingets vedtak til lov om midlertidige endringer i integreringsloven (utveksling av kompetanseopplysninger) (Lovvedtak 73 (2022–2023), jf. Innst. 424 L (2022–2023) og Prop. 110 L (2022–2023))
3. Stortingets vedtak til lov om endringer i sameloven (endringer i språkregler) (Lovvedtak 74 (2022–2023), jf. Innst. 441 L (2022–2023) og Prop. 58 L (2022–2023))
4. Stortingets vedtak til lov om Digitaliseringsdirektoratets tilgang til taushetsbelagte opplysninger i Folkeregisteret (Lovvedtak 75 (2022–2023), jf. Innst. 411 L (2022–2023) og Prop. 85 L (2022–2023))
5. Stortingets vedtak til lov om endringer i utlendingsloven (utvisning av hensyn til grunnleggende nasjonale interesser og frister ved frihetsberøvelse av mindreårige) (Lovvedtak 76 (2022–2023), jf. Innst. 421 L (2022–2023) og Prop. 103 L (2022–2023))
6. Stortingets vedtak til lov om informasjonstilgang m.m. for det uavhengige utvalget som skal granske straffesaken mot Viggo Kristiansen i Baneheia-saken og foreta en gjennomgang av Kommisjonen for gjenopptakelse av straffesaker (Baneheia-utvalget) (Lovvedtak 77 (2022–2023), jf. Innst. 362 L (2022–2023) og Prop. 98 L (2022–2023))
7. Stortingets vedtak til lov om endringer i angrerettloven (pengespill) (Lovvedtak 78 (2022–2023), jf. Innst. 355 L (2022–2023) og Prop. 53 L (2022–2023))
8. Stortingets vedtak til lov om endringer i gravplassloven m.m. (digitalisering av gravferdsmeldinga og behandling av personopplysningar) (Lovvedtak 79 (2022–2023), jf. Innst. 356 L (2022–2023) og Prop. 55 L (2022–2023))
9. Stortingets vedtak til lov om endringer i markedsføringsloven og angrerettloven mv. (gjennomføring av moderniseringsdirektivet) (Lovvedtak 80 (2022–2023), jf. Innst. 438 L (2022–2023) og Prop. 50 LS (2022–2023))
10. Stortingets vedtak til lov om endringer i barnevernloven m.m. (formidling av opplysninger, meldinger om ufødte barn, politiattest (Lovvedtak 81 (2022–2023), jf. Innst. 444 L (2022–2023) og Prop. 64 L (2022–2023))
11. Stortingets vedtak til lov om endringer i barnelov mv. (krav om barneomsorgsattest) (Lovvedtak 82 (2022–2023), jf. Innst. 400 L (2022–2023) og Prop. 79 L (2022–2023))
12. Stortingets vedtak til lov om endringer i skatteloven (Lovvedtak 83 (2022–2023), jf. Innst. 372 L (2022–2023) og Prop. 78 LS (2022–2023))
13. Stortingets vedtak til lov om endringer i foretakspensjonsloven, innskuddspensjonsloven og forsikringsvirksomhetsloven mv. (bufferfond for private garanterte pensjonsprodukter) (Lovvedtak 84 (2022–2023), jf. Innst. 401 L (2022–2023) og Prop. 83 L (2022–2023))
14. Stortingets vedtak til lov om opphevelse av eldreombudsloven (Lovvedtak 85 (2022–2023), jf. Innst. 390 L (2022–2023) og Prop. 56 L (2022–2023))
15. Stortingets vedtak til lov om endringer i arbeidsmiljøloven (trakassering) (Lovvedtak 86 (2022–2023), jf. Innst. 353 L (2022–2023) og Prop. 48 LS (2022–2023))
16. Stortingets vedtak til lov om endringer i lov om samordning av pensjons- og trygdeytelser og enkelte andre lover (tilpasninger til ny omstillingsstønad fra folketrygden) (Lovvedtak 87 (2022–2023), jf. Innst. 386 L (2022–2023) og Prop. 72 L (2022–2023))
17. Stortingets vedtak til lov om endringer i folketrygdloven mv. (tilpasninger til reglene om nye etterlatteytelser) (Lovvedtak 88 (2022–2023), jf. Innst. 387 L (2022–2023) og Prop. 77 L (2022–2023))
18. Stortingets vedtak til lov om grunnskoleopplæringa og den vidaregåande opplæringa (opplæringslova) (Lovvedtak 89 (2022–2023), jf. Innst. 442 L (2022–2023) og Prop. 57 L (2022–2023))
19. Stortingets vedtak til lov om endringer i register- og foretakslovgivningen mv. (digitale verktøy og prosesser, gebyrstruktur og tilknytningskrav) (Lovvedtak 90 (2022–2023), jf. Innst. 412 L (2022–2023) og Prop. 76 LS (2022–2023))
20. Stortingets vedtak til lov om endringer i pasientjournalloven m.m. (pasientens prøvesvar i nasjonal kjernejournal) (Lovvedtak 91 (2022–2023), jf. Innst. 406 L (2022–2023) og Prop. 91 L (2022–2023))
21. Stortingets vedtak til lov om endringer i postloven (pakkepostforordningen, brukerklagenemnd, offentlig postnummersystem og politiattest)

- (Lovvedtak 92 (2022–2023), jf. Innst. 417 L (2022–2023) og Prop. 81 LS (2022–2023))
22. Stortingets vedtak til lov om endringer i postloven (heimel for innhenting av opplysningar som er omfatta av teieplikt i Folkeregisteret) (Lovvedtak 93 (2022–2023), jf. Innst. 420 L (2022–2023) og Prop. 102 L (2022–2023))
23. Innstilling fra utdannings- og forskningskomiteen om Samisk språk, kultur og samfunnsliv - kompetanse og rekruttering i barnehage, grunnopplæring og høgere utdanning (Innst. 473 S (2022–2023), jf. Meld. St. 13 (2022–2023))
24. Innstilling fra utdannings- og forskningskomiteen om Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 28/2023 av 3. februar 2023 om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) nr. 2019/128 om opprettelse av et europeisk senter for utvikling av yrkesrettet opplæring (Cedefop) og oppheving av rådsforordning (EØF) nr. 337/75 (Innst. 462 S (2022–2023), jf. Prop. 75 S (2022–2023))
25. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Rasmus Hansson, Kristoffer Robin Haug og Lan Marie Nguyen Berg om et omsetningskrav for resirkulert fosfor (Innst. 471 S (2022–2023), jf. Dokument 8:189 S (2022–2023))
26. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Lars Haltbrekken, Birgit Oline Kjerstad og Kari Elisabeth Kaski om klimatiltak som monner (Innst. 475 S (2022–2023), jf. Dokument 8:202 S (2022–2023))
27. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Utbygging og drift av Yggdrasil-området og Fenris, samt videreutvikling av Valhall, med status for olje- og gassvirksomheten mv. (Innst. 459 S (2022–2023), jf. Prop. 97 S (2022–2023))
28. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Rasmus Hansson, Kristoffer Robin Haug og Lan Marie Nguyen Berg om en nærenergireform (Innst. 467 S (2022–2023), jf. Dokument 8:197 S (2022–2023))
29. Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Representantforslag frå stortingsrepresentantane Alfred Jens Bjørlo, André N. Skjelstad og Ingvild Wetrhus Thorsvik om fleire stadiuavhengige jobbar i statsforvaltinga (Innst. 464 S (2022–2023), jf. Dokument 8:212 S (2022–2023))
30. Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Seher Aydar og Tobias Drevland Lund om å bedre boligkvalitet og å gjøre flere boliger tilgjengelige for helårsbeboere (Innst. 470 S (2022–2023), jf. Dokument 8:196 S (2022–2023))
31. Referat
- Presidenten [10:00:07]:** Representantene Morten Wold, Mona Nilssen, Tove Elise Madland og Eva Kristin Hansen, som har vært permitterte, har igjen tatt sete.
- Følgende innkalte vararepresentanter tar nå sete:
For Vest-Agder: Alf Erik Bergstøl *Andersen*
For Østfold: Bjørnar *Laabak*
- Fra Senterpartiets stortingsgruppe foreligger søknad om omsorgspermisjon for representanten Willfred *Nordlund* i tiden fra og med 5. til og med 16. juni.
- Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:
1. Søknaden behandles straks og innvilges.
 2. Vararepresentanten, Hans Gunnar *Holand*, innkalles for å møte i permisjonstiden.
- Presidenten [10:00:39]:** Hans Gunnar Holand er til stede og vil ta sete.
- Representanten Kjell Ingolf Ropstad vil framsette et representantforslag.
- Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [10:00:54]:** På vegne av representantene Olaug Vervik Bollestad, Dag-Inge Ulstein og meg selv har jeg gleden av å sette fram et representantforslag om en verifiserbar aldersgrense for sosiale medier og regulering av reklame rettet mot barn.
- Presidenten [10:01:07]:** Forslaget vil bli behandlet på reglementsmessig måte.
- Sakene nr. 1–22 vil bli behandlet under ett.
- Sak nr. 1 [10:01:19]
- Stortingets vedtak til lov om endringer i integreringsloven mv. (presiseringer)* (Lovvedtak 72 (2022–2023), jf. Innst. 399 L (2022–2023) og Prop. 73 L (2022–2023))
- Sak nr. 2 [10:01:19]
- Stortingets vedtak til lov om midlertidige endringer i integreringsloven (utveksling av kompetanseopplysninger)* (Lovvedtak 73 (2022–2023), jf. Innst. 424 L (2022–2023) og Prop. 110 L (2022–2023))

Sak nr. 3 [10:01:19]

Stortingets vedtak til lov om endringer i sameloven (endringer i språkregler) (Lovvedtak 74 (2022–2023), jf. Innst. 441 L (2022–2023) og Prop. 58 L (2022–2023))

Sak nr. 4 [10:01:19]

Stortingets vedtak til lov om Digitaliseringsdirektoratets tilgang til taushetsbelagte opplysninger i Folkeregisteret (Lovvedtak 75 (2022–2023), jf. Innst. 411 L (2022–2023) og Prop. 85 L (2022–2023))

Sak nr. 5 [10:01:19]

Stortingets vedtak til lov om endringer i utlendingsloven (utvisning av hensyn til grunnleggende nasjonale interesser og frister ved frihetsberøvelse av mindrerårige) (Lovvedtak 76 (2022–2023), jf. Innst. 421 L (2022–2023) og Prop. 103 L (2022–2023))

Sak nr. 6 [10:01:19]

Stortingets vedtak til lov om informasjonstilgang m.m. for det uavhengige utvalget som skal granske straffesaken mot Viggo Kristiansen i Baneheia-saken og foreta en gjennomgang av Kommisjonen for gjenopptakelse av straffesaker (Baneheia-utvalget) (Lovvedtak 77 (2022–2023), jf. Innst. 362 L (2022–2023) og Prop. 98 L (2022–2023))

Sak nr. 7 [10:01:19]

Stortingets vedtak til lov om endringer i angrerettloven (pengespill) (Lovvedtak 78 (2022–2023), jf. Innst. 355 L (2022–2023) og Prop. 53 L (2022–2023))

Sak nr. 8 [10:01:19]

Stortingets vedtak til lov om endringer i gravplassloven m.m. (digitalisering av gravferdsmeldinga og behandling av personopplysningar) (Lovvedtak 79 (2022–2023), jf. Innst. 356 L (2022–2023) og Prop. 55 L (2022–2023))

Sak nr. 9 [10:01:19]

Stortingets vedtak til lov om endringer i markedsføringsloven og angrerettloven mv. (gjennomføring av moderniseringsdirektivet) (Lovvedtak 80 (2022–2023), jf. Innst. 438 L (2022–2023) og Prop. 50 LS (2022–2023))

Sak nr. 10 [10:01:19]

Stortingets vedtak til lov om endringer i barnevernsloven m.m. (formidling av opplysninger, meldinger om ufødte barn, politiattest) (Lovvedtak 81 (2022–2023), jf. Innst. 444 L (2022–2023) og Prop. 64 L (2022–2023))

Sak nr. 11 [10:01:19]

Stortingets vedtak til lov om endringer i barnelova mv. (krav om barneomsorgsattest) (Lovvedtak 82 (2022–2023), jf. Innst. 400 L (2022–2023) og Prop. 79 L (2022–2023))

Sak nr. 12 [10:01:19]

Stortingets vedtak til lov om endringer i skatteloven (Lovvedtak 83 (2022–2023), jf. Innst. 372 L (2022–2023) og Prop. 78 LS (2022–2023))

Sak nr. 13 [10:01:19]

Stortingets vedtak til lov om endringer i foretakspensjonsloven, innskuddspensjonsloven og forsikringsvirksomhetsloven mv. (bufferfond for private garanterte pensjonsprodukter) (Lovvedtak 84 (2022–2023), jf. Innst. 401 L (2022–2023) og Prop. 83 L (2022–2023))

Sak nr. 14 [10:01:19]

Stortingets vedtak til lov om opphevelse av eldreombudsloven (Lovvedtak 85 (2022–2023), jf. Innst. 390 L (2022–2023) og Prop. 56 L (2022–2023))

Sak nr. 15 [10:01:19]

Stortingets vedtak til lov om endringer i arbeidsmiljøloven (trakassering) (Lovvedtak 86 (2022–2023), jf. Innst. 353 L (2022–2023) og Prop. 48 LS (2022–2023))

Sak nr. 16 [10:01:19]

Stortingets vedtak til lov om endringer i lov om samordning av pensjons- og trygdeytelser og enkelte andre lover (tilpasninger til ny omstillingsstønad fra folketrygden) (Lovvedtak 87 (2022–2023), jf. Innst. 386 L (2022–2023) og Prop. 72 L (2022–2023))

Sak nr. 17 [10:01:19]

Stortingets vedtak til lov om endringer i folketrygdloven mv. (tilpasninger til reglene om nye etterlatteytelser)

(Lovvedtak 88 (2022–2023), jf. Innst. 387 L (2022–2023) og Prop. 77 L (2022–2023))

Sak nr. 18 [10:01:19]

Stortingets vedtak til lov om grunnskoleopplæringa og den vidaregåande opplæringa (opplæringslova) (Lovvedtak 89 (2022–2023), jf. Innst. 442 L (2022–2023) og Prop. 57 L (2022–2023))

Sak nr. 19 [10:01:19]

Stortingets vedtak til lov om endringer i register- og foretakslovgivningen mv. (digitale verktøy og prosesser, gebyrstruktur og tilknytningskrav) (Lovvedtak 90 (2022–2023), jf. Innst. 412 L (2022–2023) og Prop. 76 LS (2022–2023))

Sak nr. 20 [10:01:19]

Stortingets vedtak til lov om endringer i pasientjournalloven m.m. (pasientens prøvesvar i nasjonal kjernejournal) (Lovvedtak 91 (2022–2023), jf. Innst. 406 L (2022–2023) og Prop. 91 L (2022–2023))

Sak nr. 21 [10:01:19]

Stortingets vedtak til lov om endringer i postloven (pakkepostforordningen, brukerklagenemnd, offentlig postnummersystem og politiattest) (Lovvedtak 92 (2022–2023), jf. Innst. 417 L (2022–2023) og Prop. 81 LS (2022–2023))

Sak nr. 22 [10:01:19]

Stortingets vedtak til lov om endringar i postloven (heimel for innhenting av opplysningar som er omfatta av teieplikt i Folkeregisteret) (Lovvedtak 93 (2022–2023), jf. Innst. 420 L (2022–2023) og Prop. 102 L (2022–2023))

Presidenten [10:01:24]: Representanten Sverre Myrli har bedt om ordet til sak nr. 8.

Sverre Myrli (A) [10:01:38]: Jeg har kommet fram til den konklusjonen at det ikke vil være riktig av Stortinget å oppheve andre bok i Kong Christian Den Femtis Norske Lov av 1687. Denne bestemmelsen regulerer læregrunnlaget for kirken i Norge, det vi i dag kaller Den norske kirke. Læregrunnlaget skulle ifølge kong Christian bygge på Bibelen, de tre oldkirkelige bekjennelsene, den augsburgske konfesjon og Luthers lille katekisme. Dette slår fast at det var den reformatoriske læretradisjonen, som vi ville kalt det i dag, som skulle

være læregrunnlaget for kirken i Norge. Dette har vært og er grunnlaget for Den norske kirkes bekjennelse.

La oss gå tilbake til 1687. Det var antageligvis 400 000–500 000 innbyggere i Norge. Bergen var Norges største by. Bergen hadde faktisk vært Nordens største by. Eneveldet var innført, det vi ofte kaller enevoldstida. Norge ble styrt fra kongen i København. Den Norske Lov gjaldt, som navnet sier, for Norge, mens loven for Danmark, Danske Lov, skilte seg fra Den Norske Lov på noen områder.

Kong Christian V, født i Flensburg i nåværende Tyskland, må kunne sies å ha vært en handlekraftig konge. Han hadde tolv barn – sju med dronningen, Charlotte Amalie, og fem med elskerinnen. Han kjempet hardt mot Sverige. Danmark-Norge var stadig i konflikt med Sverige, bl.a. gjennom det vi kaller Gyldenløvefeiden. Hvis vi slår opp i Norges lover, vil vi finne ut at Kong Christian Den Femtis Lov, det vi ofte kaller Den Norske Lov, er den eldste loven i lovboka.

Noen vil kanskje si at dette er helt utdatert, og det er mesteparten av det, men det er faktisk viktige bestemmelser i kong Christians Norske Lov som fortsatt gjelder, bl.a. bestemmelser om kausjon og bestemmelser om avtaleverk. Vi er jo kjent med at en muntlig avtale er like bindende som en skriftlig avtale, og det kommer herifra – eller som det heter: avtaler inngått «med Mund, Haand og Segl». Andre bok i loven har regulert landets religion.

Jeg må også si at det er relativt svakt begrunnet fra regjeringens side. Det er beskrevet på en halv side, nærmest bortgjemt i en proposisjon fra Barne- og familiedepartementet om endringer i gravplassloven. Så har selvsagt departementet og komiteen et poeng, et svært godt poeng, i at dette nå reguleres i den nye kirkeordningen for Den norske kirke. Nå er det Kirkemøtet som bestemmer læregrunnlaget for Den norske kirke.

Vi har levd godt med denne bestemmelsen. Den må selvsagt forstås ut fra den tida den ble bestemt, og tatt over i vår tid i dag. Selv om det var et enstemmig vedtak i Stortinget ved første gangs behandling, har jeg kommet fram til at det ikke vil være riktig å stemme for lovendringen og oppheve bestemmelsen. Jeg legger fram forslag til anmerkning om det, altså om at bestemmelsen ikke oppheves.

Presidenten [10:05:48]: Representanten Sverre Myrli har tatt opp det forslaget han refererte til.

Flere har ikke bedt om ordet til sakene nr. 1–22.

Sak nr. 23 [10:05:56]

Innstilling fra utdannings- og forskningskomiteen om Samisk språk, kultur og samfunnsliv - kompetanse og

rekruttering i barnehage, grunnsopplæring og høyere utdanning (Innst. 473 S (2022–2023), jf. Meld. St. 13 (2022–2023))

Presidenten [10:06:11]: Etter ønske fra utdannings- og forskningskomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil seks replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får også en taletid på inntil 3 minutter.

Maren Grøthe (Sp) [10:06:47] (ordfører for saken): Regjeringen legger årlig fram en melding til Stortinget om samisk språk, kultur og samfunnsliv. Den stortingsmeldingen vi har til behandling i dag, er den femte i rekken og den første av disse som omhandler både kompetansebehov i barnehage, skole og høyere utdanning og forskning, og rekruttering av barn, elever, studenter og ansatte til alle nivåer i utdanningssystemet.

Jeg vil takke komiteen for samarbeidet i saken. Vi har avholdt en åpen høring der åtte instanser deltok og har mottatt skriftlige høringsinnspill.

Som det framgår av innstillingen, er komiteen samstemt i at meldingen gir en god og grundig situasjonsbeskrivelse, og vi er enige om at samiske språkbrukere på alle samfunnsområder er grunnleggende viktig for at de samiske språkene fortsatt skal være levende språk. Derfor er barn og unges språklæring ikke bare nøkkelen til å opprettholde, men også til å vitalisere de samiske språkene.

Komiteen uttrykker i likhet med regjeringen en bekymring over mangelen på ansatte som behersker samisk, og påpeker at dette er den enkeltfaktoren som legger størst begrensning på muligheten til å innfri de overordnede språkpolitiske målsettingene. Derfor påpeker vi særlig utfordringene innen barnehager, grunnsopplæringen og høyere utdanning for å løse dette. For øvrig viser jeg til partienes egne merknader og vil gå over til å kommentere Senterpartiets standpunkter i saken.

Sannhets- og forsoningskommisjonens rapport, som ble lagt fram i forrige uke, danner et dystert bakteppe og understreker at vi fortsatt har en formidabel jobb å gjøre for å bøte på den uretten som er begått, og ikke minst for å legge til rette for at rettighetene kan innfris.

I dag er nordsamisk regnet som et truet språk, mens lulesamisk og sørsamisk er regnet som alvorlig truede språk, ifølge UNESCO. Språk er en viktig del av menneskers identitet som enkeltindivid og for en befolknings kultur og kulturelle identitet. Skal vi klare å ivareta det, trenger vi mer kompetanse i alle ledd i utdanningssystemet.

Hurdalsplattformen har et tydelig mål om å gjennomføre et krafttak for samiske språk og et nasjonalt samisk kulturløft. Det krever et bredt spekter av tiltak, og meldingen staker ut en retning: Flere barn må få et samisk barnehagetilbud. Vi må forbedre informasjonen om hvilke rettigheter og muligheter de har til å velge utdanning i og på samisk, og vi må gjøre det enklere å velge det.

Vi må starte flere tilbud innenfor samisk høyere utdanning, og vi må øke rekrutteringen av studenter, ha mer tilgjengelige studier og styrke de samiske fagene og forskningsmiljøene.

La meg avslutningsvis slå fast: Norge skal være et foregangsland når det gjelder urfolks rettigheter. Denne meldingen er en viktig løypemelding og et apropos for det videre arbeidet for å sikre gode rammevilkår for samiske språk, kultur, næringsliv og samfunnsliv.

Elise Waagen (A) [10:10:11]: Dagens debatt har, som forrige taler sa, et alvorlig bakteppe. Forrige torsdag kom sannhets- og forsoningskommisjonen med sin rapport. Fornorskingspolitikken har hatt store konsekvenser. Som det ble sagt under framleggelsen:

«(...) tap av språk og kultur er både en konsekvens av fornorskingspolitikken og mangel på positive tiltak i nyere tid.»

Ringvirkningene ser vi tydelig den dag i dag – generasjoner av samiske barn og unge som ikke fikk lære samisk, som tvert imot ble nektet å snakke samisk på skolen. Én av de alvorlige konsekvensene av fornorskingspolitikken er mangel på samiske språkbærere. Det kommer tydelig fram i meldingen om dagens situasjon.

Denne meldingen er et viktig arbeid i kampen for å revitalisere og styrke samisk språk og identitet. Gjennom å identifisere utfordringer kan vi sammen ta fatt på de store oppgavene. Skolene og barnehagene er og forblir viktige i arbeidet for å styrke de samiske språkene.

Mangel på samiskspråklige ansatte er den største utfordringen for å styrke og utvikle de samiske språkene. Det er stor etterspørsel etter lærere og ansatte med samiskspråklig utdanning, og det utdannes for få til å dekke behovet. Det har vært et vedvarende problem.

En viktig grunn til at det er vanskelig å rekruttere til de samiske lærerutdanningene, er at det er svært få som fullfører videregående opplæring med samisk. Det er avgjørende å utvikle en positiv spiral der bedre kapasitet og kvalitet i barnehagene og skolene gjør at flere fullfører og tar høyere utdanning og inkludert lærerutdanning med samisk. Dagens situasjon med lav rekruttering og relativt stort frafall fra samiskundervisningen på alle nivåer i utdanningssystemet er ikke bærekraftig.

Regjeringen har lagt fram flere innsatsområder for Stortinget for å få flere samiskspråklige lærere. Det

handler bl.a. om bedre tilgjengelighet, å sette personer i stand til å ta samisk lærerutdanning gjennom f.eks. begynneropplæringstilbud og å kvalifisere ansatte som jobber i både skoler og barnehager i dag.

Forrige uke debatterte Stortinget ny opplæringslov, og her står samisk helt sentralt.

Skal vi komme oss videre og kunne innfri flere rettigheter, er vi nødt til å komme en vei med tilgangen på lærere. Det er rett og slett et faktum at vi har for få lærere i dag. Sammen med et økt trykk på utdanningen, flere samiske lærere, penger til samiske læremidler og rettighetsutvidelse vil vi nå kunne ta et viktig skritt videre. Men det er fortsatt en lang vei å gå. Denne meldingen er en viktig tilbakemelding om hvordan det står til.

Kari-Anne Jønnes (H) [10:13:29]: Samisk språk og kultur er en berikelse for det norske samfunnet. Det er i fellesskap vi må ta vare på og styrke samisk språk, kultur og samfunnsliv.

Rapporten fra sannhets- og forsoningskommisjonen slår fast at vi har en svært viktig og krevende jobb foran oss. De prioriteringer som gjøres innen samisk språk, kultur og samfunnsliv må skje i dialog og konsultasjon med Sametinget. Det er viktig at Sametinget har handlingsrom til selv å avgjøre hvilke tiltak som er viktigst. Samtidig er det storsamfunnets oppgave og plikt å bidra til å ivareta samisk språk og kultur på en god måte. Det er avgjørende at satsingen på de samiske språkene både bidrar til å styrke fagmiljøene og kommer flest mulig til gode. Samisk språk og kultur henger tett sammen. Samiske kunstnere, kulturutøvere og kulturinstitusjoner bidrar til å styrke samiske språk. Samlokalisering og kraftsamling av samiske miljøer på tvers av fagmiljøer vil være viktig for å tilgjengeliggjøre kunnskap for flere, og styrke både samisk språk og samisk kultur. Det er viktig å fokusere på digitale verktøy samtidig som utdanningsinstitusjonene må ta vare på de samiske språkbærerne, og bruke dem som ressurser i utdanningene på alle nivåer i hele landet.

Tidlig innsats er viktig, og barnehagene har en nøkkelrolle. Vi er derfor skuffet over at regjeringspartiene ikke støtter vårt forslag om å be regjeringen vurdere tiltak som kan bidra til å styrke omfanget av og kvaliteten i tilbudet i de samiske barnehagene. Dersom barn ikke lærer samisk i barnehagen, vil de lettere falle fra senere. Derfor er samiske barnehager så viktige. God tilgang til språkopplæring på samisk er viktig for at Norge i framtiden skal kunne tilby tjenester til den samiske befolkningen på deres eget språk. Det er behov for samisktalende personell innenfor helse, i politiet, og i barnehager og skoler, men det er i dag store utfordringer med å klare å rekruttere nok personer med både faglig relevant kompetanse og samisk språkkompetanse i hele landet. Sam-

funnet kan havne i en ond sirkel, der man ikke klarer å rekruttere nok samisktalende personell i barnehage og skole, og på den måten svekkes muligheten barn får til å bruke og lære samisk i oppveksten. For å motvirke en slik utvikling er det viktig å sørge for at flest mulig får tilbud om samiskopplæring fra de er små, og at tilbudet er sterkt gjennom hele skoleløpet. Det må brukes et bredt utvalg virkemidler for å styrke det samiske språket i Norge og i Sápmi. Det inkluderer å sikre at samiske barn får tilgang på flere bøker, spill, digitale plattformer og filmer på sitt eget språk. Det inkluderer også å støtte samiskspråklige musikere og legge til rette for mer bruk av publiseringsstøtte for norsk og samisk musikk. For å kunne rekruttere til samiske studier på høyskolenivå er det avgjørende med fullført og bestått videregående opplæring. Det er derfor viktig at alle kommuner og fylkeskommuner sørger for at samiske elever får et kvalitativt godt opplæringstilbud. Særlig har skolene i forvaltningsområdet et stort ansvar.

Jeg tar opp forslaget som Høyre er med på.

Presidenten [10:16:36]: Representanten Kari-Anne Jønnes har tatt opp forslaget hun refererte til.

Grete Wold (SV) [10:16:52]: Meldingen om samisk språk, kultur og samfunnsliv legges fram hvert år, som det har vært nevnt, men i år behandler vi denne mot et bakteppe av økt alvor.

Sannhets- og forsoningskommisjonens rapport har ikke vært hyggelig lesning, og selv om ingen i denne salen i dag kan klandres personlig for den uretten som er blitt begått, så har vi et ansvar som politikere, nemlig for å rette opp så godt som mulig og sørge for at vi tar lærdom av de historiene vi nå har fått. Det samiske språkets anerkjennelse og plass i norsk skole er sentralt i dette, og selv om vi ikke kan få tilbake alt som er tapt, så kan vi legge til rette for at framtidige generasjoner får sine menneskerettigheter ivaretatt.

I rapporten kan vi lese at mange barn og foreldre hvert år opplever at retten til undervisning i og på samisk og kvensk i grunnskolen ikke er på plass ved skolestart. Selv om rettighetene er lovfestet, og de støttes med finansiering, erkjenner flere kommuner at de ikke greier å oppfylle lovpålagte krav, og man peker på at hovedutfordringen er mangel på kompetanse. Vi har ikke personell nok med samisk og kvensk kompetanse. Denne utfordringen vises også senere i skoleløpet, ikke minst med mangel på læremidler. Den oppgaven må vi ta på alvor. Barns språkopplæring er nøkkelen til vitaliseringen av det samiske språket.

For kort tid siden var kommunalkomiteen i Finnmark, og vi besøkte der en rent samiskspråklig skole, der barna fikk grundig og god undervisning i og på samisk med dyktige lærere i alle fag. Mange av elevene kom ikke

fra samisktalende familier, men deres foreldre hadde et sterkt ønske om at barna skulle lære det språket de selv ikke hadde lært, og som deres foreldre igjen hadde blitt frarøvet. Barna hadde helt ulik språklig bakgrunn – den var norsk, den var norsk-samisk, den var samisk-engelsk, den var russisk-samisk, og den var finsk. Men det de hadde felles, var en samisk kulturarv, og det med økt bevissthet og anerkjennelse igjen, opplevdes viktig å redde. Barnas språk er det som skal forme framtiden. Skal vi lykkes med det, er det helt avgjørende at vi sikrer gode samiske barnehager, både fordi vi trenger flere, noe også regjeringen har ambisjoner om, og fordi vi trenger gode rammeplaner for barnehagene og barnehageloven. Sammen med Rødt fremmer vi forslag om dette, og også et forslag om hvordan man skal styrke den samiske opplæringen ved gratis samisk SFO, og om å senke foreldrebetalingen i samiske barnehager.

Til slutt vil jeg nevne at et mindretall også foreslår en plan for et nasjonalt nettverk for skolene med samisktalende elever. Vi vet hvor viktig utveksling av kompetanse og erfaringer og gjensidig støtte er når man jobber med krevende oppgaver, og det vil være et lite, men viktig bidrag uten store kostnader.

Og med det tar jeg opp de forslagene som SV er en del av.

Presidenten [10:19:31]: Representanten Grete Wold har dermed tatt opp de forslagene hun refererte til.

Grunde Almeland (V) [10:19:46]: Den samiske kulturen er unik og gjør Norge, og for så vidt Europa, rikere og mer mangfoldig. Samisk språk, kultur og samfunnsliv henger tett sammen, og den språklige kraften skapes av dem som bruker språket. Derfor er det viktig å sikre gode rammevilkår for samisk språk og muligheter til å lære seg samisk. God tilgang til språkopplæring i samisk er viktig i seg selv. Det har en viktig egenverdi å ta vare på og utvikle det samiske. Samtidig er det viktig for at Norge i fremtiden skal kunne tilby tjenester til den samiske befolkningen på deres eget språk. Det er behov for samisktalende personell innenfor helse, i politiet, i barnehager og i skoler. Men dessverre er det i dag store utfordringer med å rekruttere nok personer med både faglig relevant kompetanse og samisk språkkompetanse i deler av landet. Det er, som representanten fra Høyre også sa, en fare for at samfunnet kan havne i en ond sirkel der vi ikke klarer å rekruttere nok samisktalende personell i barnehage og skole, og på den måten svekker muligheten til å bruke og lære samisk i oppveksten.

I mange tilfeller vil man kanskje påpeke at man allerede er inne i denne onde sirkelen. Dette kan igjen føre til større problemer med rekruttering i fremtiden. For å motvirke en slik utvikling er det viktig å sørge for at flest

mulig får tilbud om samiskopplæring fra de er små, og at tilbudet er sterkt gjennom hele skoleløpet. Det er bakgrunnen for at Venstre sammen med flere andre fremmer forslag om at regjeringen får i oppdrag å lage en rekrutteringsplan for samiskspråklige lærere og fagarbeidere i samarbeid med både partene i arbeidslivet og Sametinget. Samtidig er vi nødt til å starte enda tidligere for å ta vare på det samiske språket, og derfor ønsker Venstre også å styrke omfanget av og kvaliteten i samiske barnehager og fremmer forslag om at regjeringen utarbeider en plan for dette. Sametinget må naturligvis være involvert i arbeidet – for å understreke det.

Det må brukes et bredt utvalg av virkemidler for å styrke det samiske språket i Norge og Sápmi. Det inkluderer å sikre at samiske barn får tilgang på flere bøker, spill, digitale plattformer og filmer på sitt eget språk, og det inkluderer også å støtte samiskspråklige musikere og legge til rette for mer bruk av publiseringsstøtte for norsk og samisk musikk. For Venstre er det et mål å ta vare på og videreutvikle det samiske i Norge, og da er språkopplæring, kulturformidling og de tradisjonelle næringsveiene viktig. Skal vi lykkes med dette, hvis stor-samfunnet faktisk mener alvor med det, må vi også tørre å løfte behovene til det samiske urfolket enda høyere enn vi gjør i dag. Det krever tålmodighet, og det krever ressurser, men det er det verdt. Og med sannhets- og forsoningskommisjonens rapport og den fornorskningspolitikken som ble ført mot samene og nasjonale minoriteter, som et bakteppe, kan jeg også legge til: Det skylder vi dem.

Statsråd Tonje Brenna [10:23:01]: Barnehager og skoler er våre aller viktigste arenaer for å utvikle og bevare samisk språk. Dagens situasjon, med for lav rekruttering og relativt stort frafall fra samiskundervisning på alle nivåer i utdanningssystemet, er ikke bærekraftig. Det er vanskelig å rekruttere til de samiske lærerutdanningene fordi så få elever fullfører videregående opplæring med samisk. Rekruttering til samisk barnehage og skole og til studier i samisk og samiske lærerutdanninger blir viktig for å møte denne utfordringen.

Med denne meldingen vil regjeringen styrke samisk i hele utdanningsløpet. Målet er at flere velger samisk i barnehage og skole og høyere utdanning, og at flere fullfører når de først har valgt samisk. Regjeringen presenterer prioriterte innsatsområder som skal bidra til å gjøre det enklere og mer attraktivt å velge samisk på alle nivåer i utdanningen.

Regjeringen vil at flere samiske barn i hele landet skal få et samisk barnehagetilbud. En av forutsetningene for å få til dette er at det gis bedre informasjon om rettigheter og muligheter. Regjeringen vil at flere elever velger opplæring i samisk. Skoleeiers plikt til å gi informa-

sjon om samiske elevers rettigheter er styrket gjennom ny opplæringslov. Regjeringen utvider retten til opplæring i samisk i videregående opplæring og skal utrede tiltak for å bedre kvaliteten i fjernundervisningen i samisk. Regjeringen forutsetter at alle aktører som har ansvar og myndighet, benytter det handlingsrommet de har for denne viktige innsatsen.

For å oppfylle ambisjonene for barnehage, skole og andre sektorer må vi gjøre mer innenfor høyere utdanning. Vi vil styrke fagmiljøene. Regjeringen vil også at det skal tilbys flere og mer tilgjengelige samiskstudier, og vi vil bedre rekrutteringen. Vi vil se på muligheten for at de som er tilsatt i undervisningsstilling, men mangler lærerutdanning eller samiskkompetanse, kan få formelle kvalifikasjoner.

Denne meldingen er bare starten på arbeidet for å styrke samisk på utdanningsfeltet. I første omgang tar regjeringen sikte på å følge opp i statsbudsjettet for 2024.

1. juni ble sannhets- og forsoningskommisjonens rapport overlevert til Stortinget. Jeg vil sitere fra Dagfinn Høybråtens innlegg:

«Fornorskingen har hatt og har konsekvenser på en rekke samfunnsområder for enkeltmennesker, grupper og lokalsamfunn. Generasjoner har lidd tap, men hele Norge har også tapt.»

Kommisjonens funn er alvorlige, og historiene som fortelles, er vonde å lese. Mitt håp er at med denne meldingen tar vi et viktig skritt på veien både i forsoningsprosessen som ligger foran oss, og for å styrke samisk språk og kultur, både gjennom utdanningsløpet og også i samfunnet for øvrig.

Presidenten [10:25:48]: Det blir replikkordskifte.

Grete Wold (SV) [10:26:03]: Jeg kunne tenke meg å få statsrådens vurdering av dette med veivisere i skolen, som jeg også har tatt opp med kommunalministeren tidligere. Vi har nå en god ordening med samiske veivisere. Resultater viser at det er vellykket – og sikkert også litt krevende mange steder. Det har også vært forslag om at man kan ha økt veiviserkompetanse på kvensk, og for så vidt også når det gjelder jødiske spørsmål – det kan være mange områder. Kommunalministeren ga meg tilbakemelding om at han syntes det var en god idé, og han skulle ta den med videre. Da er jeg litt spent på dette: Har han fått overbrakt det til statsråden, og er det noe statsråden vil jobbe videre med?

Statsråd Tonje Brenna [10:26:45]: Jeg takker for spørsmålet. Jeg tror vel vi alle sammen skal være såpass ærlige at vi sier at der vi er nå, bør vi være åpne for å se på veldig mye som kan bidra til at vi lykkes bedre med dette.

Jeg tror noe av kjernen i det å bevare og rekruttere til språk blant de yngre elevene våre er både det å ha et opplæringsopplegg som til sammen ikke blir så belastende, rett og slett fordi man får så mange flere timer at det er umulig å fullføre og stå i det over tid, og også, som representanten er inne på, at det finnes veivisere eller noen å bruke språket sammen med. Det en del elever også formidler, er at det å lære samisk hvis man aldri får trent, er en stor utfordring.

Formelt tror jeg – og dette tar jeg litt på stående fot – at ordningen med veivisere ligger til høyere utdannings- og forskningsministeren. Derfor sier jeg også at jeg tar med den gode ideen videre, og så er jeg helt sikker på at vi skal komme tilbake til Stortinget og diskutere ulike tiltak som framover kan styrke opplæringen i samisk språk også i skolen.

Grete Wold (SV) [10:27:52]: Det var et godt og positivt svar. Det er som statsråden sier: Der vi er nå, må vi ta imot alle gode innspill og samarbeide med alle gode krefter for å komme videre med dette.

Nå i dag foreslår SV, sammen med Rødt, bl.a. at man skal komme tilbake med en plan om et nettverk mellom skoler som jobber med elever som har samisk som språk. Det får ikke flertall her i dag, og det kan det sikkert være noen grunner til. Støtter statsråden allikevel at det er en god idé, og vil hun samtidig også bringe det videre som en idé til de skolene som faktisk er berørt av behovet for å utveksle mer kompetanse?

Statsråd Tonje Brenna [10:28:29]: Jeg tror det er en god idé at de små, og dermed ganske sårbare, miljøene som jobber godt med samisk, særlig på utdanningsfeltet, er i kontakt med hverandre og er i dialog med hverandre. Min opplevelse er at de også er det i stor grad, men at vi kan få enda mer ut av den typen samarbeid, er jeg ikke i tvil om. Jeg tror at noe av nøkkelen her er at det er eierskap til de løsningene og ordningene vi går inn for, i miljøene selv, og også at vi eier dette sammen med Sametinget. Derfor er jeg helt sikker på at ingen av partiene som stemmer imot å opprette et nettverk, er imot at det bygges nettverk innen dette temaet, men at vi er opptatt av at vi gjør dette sammen med de miljøene som skal legge ned innsatsen, og som helt sikkert kan få enda mer ut av å samarbeide med hverandre.

Kari-Anne Jønnes (H) [10:29:25]: Jeg opplever at det er stor enighet om at vi både har et stort ansvar og en stor utfordring, og at ingenting kan gjøres over natten. Hvorfor støtter ikke regjeringspartiene da forslaget fra bl.a. Høyre og Venstre om å se på hva som kan gjøres med barnehagene, når Sametinget selv uttrykker at det er en utfordring med barnehagene? Vi vet jo at hvis ikke barna i barnehager over hele landet får et samisk-

språklig tilbud, vil vi slite med å få dem gjennom skolen. Vi vil slite med rekruttering til høyere utdanning, og vi vil da slite med personell både i det offentlige og i det private. Alt starter jo i barnehagen.

Statsråd Tonje Brenna [10:30:15]: Det å utvikle kvaliteten i våre samiske barnehager, det å jobbe med rekruttering og det å se på hvordan vi organiserer tilbudet, er kjernen i den dialogen vi allerede har med Sameetinget. Derfor er det ikke naturlig å støtte et forslag som egentlig beskriver den jobben jeg allerede er i gang med, og derfor får ikke forslaget flertall. Jeg er innholdsmessig helt enig i forslaget og mener at vi har et stort ansvar for å jobbe sammen om dette temaet.

Så er det et dilemma for oss alle, og jeg tror det var representanten fra Venstre som sa det så fint i sitt innlegg, at vi skal være både utålmodige og veldig tålmodige på samme tid, fordi vi skal gjøre et stort arbeid som forhåpentligvis skal involvere veldig mange mennesker, og som skal stå seg over tid, hvor det er snakk om å snu en negativ spiral og sørge for at vi både rekrutterer flere til å bruke de samiske språkene, og også beholder dem vi har. Derfor er jeg helt sikker på at vi kommer til å diskutere kvalitet i barnehagen også i det videre, for jeg er enig med representanten: Alt begynner i barnehagen.

Kari-Anne Jønnes (H) [10:31:18]: Det var et godt svar fra statsråden. Det gleder meg å høre at det allerede jobbes med, og jeg ser fram til at vi får høre om det arbeidet i komiteen og i Stortinget.

Jeg har et annet spørsmål, og det gjelder profilskoler, f.eks. Knut Hamsun videregående skole på Hamarøy. Ser statsråden for seg at en kan bidra til flere profilskoler av den typen på videregående nivå, slik at man kan samle kompetansemiljøer og gjøre dem tilgjengelige for elever over hele landet? Noe av utfordringen i vårt samfunn, tenker jeg, er at det er veldig få samiske miljøer. Vi har en mulighet med å tilgjengeliggjøre de miljøene for elever i videregående skole eller på andre nivåer gjennom digitale hjelpemidler. Ser statsråden for seg at regjeringen vil bidra til å etablere flere typer profilskoler eller vil gå i dialog med fylkeskommunene for dette?

Statsråd Tonje Brenna [10:32:22]: Jeg tror ikke det å etablere profilskoler nødvendigvis er den eneste veien til målet når vi diskuterer hvordan vi kan få elevene våre å bruke samisk også gjennom hele skoleløpet. Jeg vet at det gjøres utrolig mye spennende, bl.a. innen realfag i Troms og Finnmark, der de oversetter en del læremidler til samisk og rett og slett bruker de dyktige pedagogene de har med samisk bakgrunn, aktivt inn i skolen. Det gjøres mye bra ulike steder i landet. Jeg tror at det å holde engasjementet gjennom de tre årene på videregående er nøkkelen og kjernen i det vi må klare å

lykkes med. Da tror jeg, som representanten Wold også var inne på, at det at man jobber sammen med de ulike miljøene, at de samarbeider godt, at vi har gode nettverk, at vi trekker på hverandre, er viktig. Men vi trenger å ha flere lærere som snakker samisk, som bruker samisk, og som får rom i sine jobber til å bruke samisk også utover bare i de fagene de har ansvaret for, rett og slett fordi det bidrar til mer bruk av samisk språk.

Grunde Almeland (V) [10:33:36]: Jeg er glad for at samtlige representanter og statsråden her i dag er veldig tydelige på de utfordringene vi har, og at vi har et felles ansvar for å løse dem.

Jeg håper at statsråden, selv om hennes parti her i dag ikke ønsker å stemme for en plan for rekruttering, likevel har en plan for rekruttering. Den rekrutteringsutfordringen som er til både læreryrket og også en rekke andre yrker, er ikke unik for Norge. Det samiske språkområdet strekker seg over flere av våre naboland. Det kan være en utfordring i det ved at andre land kan tilby bedre vilkår til folk som får utdanning i Norge, og på den måten også trekker mye kompetanse som kunne vært i Norge, til seg. Men det er også en stor mulighet i det å samarbeide mellom de ulike landene som har like utfordringer, for å prøve å få ressursene til å strekke til på en god måte. Hvilke initiativ har statsråden tatt, eller vil ta, for å samarbeide bedre med våre naboland om disse utfordringene?

Statsråd Tonje Brenna [10:34:40]: Jeg tror at det i alle fall på høyere utdanningsområdet er veldig aktuelt å samarbeide bredere. Jeg kan ikke på vegne av min gode kollega Borten Moe nå love akkurat hva han vil gjøre, men at det er et aktuelt tema, er jeg helt overbevist om.

Så tror jeg at Sameetinget gjennom det samarbeidet de har med samiske parlamenter i andre land, helt sikkert også har noen gode innspill og ideer om det. Jeg tror, som representanten er inne på, at dette er utfordringer man kan kjenne igjen fra flere land, men også at man kan ha gjort seg erfaringer i andre land som vi kan lære noe av. Det at samarbeid er aktuelt, er jeg helt enig i, og så får vi komme mer spesifikt tilbake til akkurat hvordan vi følger opp innenfor de ulike temaene som meldingen beskriver.

Presidenten [10:35:20]: Replikordskiftet er omme. Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 23.

Sak nr. 24 [10:35:24]

Innstilling fra utdannings- og forskningskomiteen om Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 28/2023 av 3. februar 2023 om innlemmelse i

EØS-avtalen av forordning (EU) nr. 2019/128 om opprettelse av et europeisk senter for utvikling av yrkesrettet opplæring (Cedefop) og oppheving av rådsforordning (EØF) nr. 337/7 (Innst. 462 S (2022–2023), jf. Prop. 75 S (2022–2023))

Elise Waagen (A) [10:36:06]: Jeg vil takke for et effektivt arbeid i komiteen.

Det er en samlet komité som gir samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 28/2023 av 3. februar 2023 om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) nr. 2019/128 om opprettelse av et europeisk senter for utvikling av yrkesrettet opplæring, Cedefop.

Komiteen viser til at Cedefop er et desentralisert EU-byrå med ansvar for å fremme og utvikle yrkesfaglig opplæring og utdanning. Det er viktig for forskning og vil gi oss forskningsbasert kunnskap og sammenligningsgrunnlag mellom nasjonene når det gjelder yrkesfaglig utdanning. Det er et internasjonalt samarbeid som er viktig for å løse de store utfordringene.

En samlet komité viser også til at dette er viktig fordi Cedefop gir et samlet kunnskapsgrunnlag og sammenligning på tvers av EUs medlemsland i tillegg til Norge og Island. En sammenligning er nyttig for en videreutvikling av yrkesutdanning i Norge.

En samlet utenriks- og forsvarskomitee samtykker også til godkjenning av opprettelsen av Cedefop.

Statsråd Tonje Brenna [10:37:33]: Jeg er glad for at komiteen enstemmig slutter opp om å innlemme Cedefop i EØS-avtalen. På den måten viser vi at vi ønsker å videreføre samarbeidet og ta del i utviklingen av yrkesrettet opplæring i en internasjonal kontekst.

Jeg vil også takke komiteen for behandling av samtykkeproposisjonen.

Fag- og yrkesopplæringen har utviklet seg under påvirkning av et skiftende arbeidsmarked, teknologisk og digital utvikling og økende arbeidsmobilitet. Også i Europa er det stor oppmerksomhet om framtidig kompetansebehov, karriereutsikter for unge og livslang læring. Med en aldrende befolkning og et samfunn i omstilling er det viktig å stå sammen om felles politikk. Å bygge ned barrierer bl.a. gjennom kunnskapsdeling om fag- og yrkesopplæring på tvers av landegrensar kan bidra til å åpne flere muligheter og løse utfordringer vi som samfunn står overfor.

Jeg er glad for at komiteen stiller seg bak innlemmelsen, og at vi nå kan meddele at Cedefop er innlemmet i EØS-avtalen.

Presidenten [10:38:31]: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 24.

Sak nr. 25 [10:38:37]

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Rasmus Hansson, Kristoffer Robin Haug og Lan Marie Nguyen Berg om et omsetningskrav for resirkulert fosfor (Innst. 471 S (2022–2023), jf. Dokument 8:189 S (2022–2023))

Presidenten [10:38:55]: Etter ønske fra energi- og miljøkomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får også en taletid på inntil 3 minutter.

Linda Monsen Merkesdal (A) [10:39:21]: (ordfører for saka): Først må eg få takka komiteen for godt samarbeid i denne saka. Det blei fremja tre forslag i dette representantforslaget:

«1) Stortinget ber regjeringen utrede og innføre en ordning som påbyr eller sikrer at slam fra havbruksnæringen samles inn, resirkuleres og kommer i bruk som ressurs for næringsutvikling og produksjon, senest i forbindelse med statsbudsjettet for 2024.

2) Stortinget ber regjeringen utrede og innføre et omsetningskrav for resirkulert fosfor i gjødsel.

3) Stortinget ber regjeringen utrede og etablere en ordning som premierer bønder for bruk av gjødsel basert på resirkulerte råvarer.»

Fosfor er eit viktig næringsstoff, men også ein avgrensa ressurs. I landbruket er fosfor eit viktig næringsmiddel, men det skjer òg overgjødsling i jordbruket, noko som kan gje konsekvensar for miljøet rundt, som f.eks. oppblomstring av algar, fiskedød og redusert vannkvalitet.

Det er viktig at fosfor blir reinska frå kloakken før det blir sleppt ut i innsjøar og vassdrag. Ifølgje Sintef blir det årleg sleppt ut 9 000–12 000 tonn fosfor frå fiskefôr frå norsk havbruksnæring. Det er viktig at fosfor blir samla opp, sånn at den avgrensa ressursen kjem inn igjen i verdikjeda.

I dag er det ingen eller få vilkår som gjeld oppsamling og påfølgjande utnytting av slam i fiskeproduksjon. Utslepp frå oppdrettsnæringa blir i dag regulert gjennom løyver etter forureiningslova frå Statsforvaltaren. Løyver til tradisjonelle merdanlegg i open sjø har i dag ingen vilkår eller føringar om eventuell oppsamling og påfølgjande utnytting av slam og avfall frå fiskeproduksjonen. For oppsamling av fiskeslam finst det tilgjengeleg teknologi som er tilpassa nokre av dagens driftsfor-

mer, og havbruksnæringa har vist aukande interesse for mogleghetene og potensialet som finst i ei betre utnytting av slammet enn det som blir gjort i dag.

Det norske regelverket tillèt å bruke fiskeslam som fosforrik gjødsel under føresetnad av at det er dokumentert at det er trygt å bruke. Mens ein ventar på betre dokumentasjon, tillèt ikkje EUs nye gjødseldirektiv i dag fiskeslam som råstoff i CE-merka gjødsel. Fiskeslam har difor inntil vidare eit nokså avgrensa utnyttingsområde og kan f.eks. ikkje utnyttast som eksportvare på den europeiske marknaden. Fosfor er ein ressurs, men utan kontroll på utsleppa av det kan fosfor òg vera skadeleg både for naturen og for miljøet rundt oss.

Nikolai Astrup (H) [10:42:35]: Fosfor er nødvendig for all matproduksjon, men verdens kjente forekomster av fosfor er så begrensede at det raskt blir nødvendig å øke fosfor-gjenvinningen. I floraen av representantforslag vi behandler i denne sal, er derfor intensjonen bak det forslaget som fremmes her, svært viktig.

Vi er fornøyde med at regjeringen nå utreder, i regi av NIBIO, Norsk institutt for bioøkonomi, et omsetningskrav for resirkulert fosfor i gjødsel og stiller oss positive til det. Vi merker oss også at gjødselprodusenter som Yara ønsker å ta i bruk resirkulert fosfor i sin gjødselproduksjon. Det er også håp om at fiskeslam kan CE-merkes etter hvert, slik at det også kan tas i bruk, men vi er ikke der nå.

Det er også behov for å revidere gjødselsvareforskriften. Det handler om å unngå å gjødsle med mer fosfor enn plantene tar opp. Fra Høyres side er vi opptatt av at en revidert gjødselsvareforskrift må komme på plass raskt, og at den fortrinnsvis bør sendes på høring allerede til høsten. Vi merker oss at statsråden ved tidligere anledninger har uttalt til Stortinget at det er viktig å få dette raskt på plass, men så langt er det fortsatt ikke kommet noe. Så hvis jeg skal komme med en oppfordring, er det at statsråden prioriterer dette viktige arbeidet i tiden framover.

Dermed er forslaget vårt tatt opp.

Presidenten [10:44:25]: Representanten Nikolai Astrup har tatt opp det forslaget han refererte til.

Siv Mossleth (Sp) [10:44:40]: Fosfor er komplisert. Det er et grunnstoff som er viktig for alt liv. Det finnes i beinvevet og i DNA-et, og det er et av de stoffene som er viktig for avlingene i jordbruket. Verdens matproduksjon er avhengig av fosfor. Dyrking av poteter og grønnsaker trenger mye mer fosfor enn dyrking av gress.

Noe av det viktigste jeg lærte på landbruksskolen da jeg tok agronomutdanning, var loven om det er avtagende utbytte. Hovedtesen var selvsagt at overgjødsling er ulønnsomt, og at det derfor er viktig å unngå. Så mo-

tivasjonen for ikke å overgjødsle bør være sterk av både økonomiske og miljømessige grunner, men også fordi fosfor er en begrenset ressurs.

Det har vært en sannhet at fosfor er vekstbegrensende for alger i ferskvann, mens nitrogen er vekstbegrensende for alger i sjø. Å redusere menneskelig tilførsel av næringsstoffer til naturen anses å være et effektivt tiltak mot algeoppblomstring, men ny forskning viser at dette er mer sammensatt. Også klima, parasittisme og evolusjon spiller en viktig rolle. Dårlige vekstforhold, altså lite næringsstoffer, kan også fremme algeoppblomstring. Strategien med å redusere tilgangen på næringsstoffer for å begrense algeoppblomstring, kan vise seg å ha motsatt virkning. Et interessant funn er at alger kan danne oppblomstring nettopp fordi næringsstoffkonsentrasjonen er lav. Vi ser med andre ord at også det å redusere tilgangen på næringsstoffer kan slå ut i begge retninger. Dette var tema på et fagtreff arrangert av Vannforeningen.

Norsk regelverk tillater å benytte fiskeslam som fosforrik gjødsel, forutsatt at det er dokumentert at det er trygt å bruke. I påvente av bedre dokumentasjon tillater ikke EUs nye gjødselregelverk i dag fiskeslam som råstoff i CE-merket gjødsel. EUs regelverk henger noe etter den innovasjonen som er mulig å få til ved benyttelse av fiskeslam som både gjødsel og fôr til larver, som igjen er et utmerket og bærekraftig proteinfôr. Det er derfor veldig viktig å endre dette regelverket. Kunnskapsbaserte endringer skal la seg gjennomføre, men det krever innsats fra norske myndigheter. EU har ikke mye fiskeslam i forhold til hva vi har. Derfor er det Norge som må ta en lederrolle for å få et oppdatert regelverk tilpasset innovasjon og sirkulærøkonomi.

Det er mange oppdrettselskaper som er veldig opptatt av dette, eksempelvis AkvaFuture i Vevelstad og Andfjord Salmon, som har lukket lavenergioppdrett på land.

Ola Elvestuen (V) [10:48:06]: Som flere har påpekt, er fosfor selvfølgelig helt livsviktig for å ha en matproduksjon, og også denne saken er viktig for å se på muligheten for omsetningskrav for resirkulert fosfor.

Fra Venstres side er vi godt fornøyd med at dette arbeidet er i gang, så vi velger å ikke gå inn i forslaget i denne saken, men vil selvfølgelig følge framdriften på arbeidet som nå pågår i regjeringen. Og vi vil gjerne være helt tydelige på at vi er for at vi trenger et omsetningskrav også for fosfor, slik at dette også går inn i den sirkulærøkonomien og tenkningen vi trenger.

Det er en kjensgjerning at selv om fosfor er helt avgjørende, er det også et problem med avrenning fra landbruket, og en overgjødsling av landbruksarealer må unngås. Vi har et spesielt problem rundt Oslofjorden, men det er også mer generelt.

I likhet med representanten Astrup vil jeg legge vekt på å etterlyse den gjødselvereforskriften vi trenger å få på plass. Den var så godt som ferdig under forrige regjering, og når det tar så lang tid, er jeg egentlig litt bekymret for om regjeringen gjør endringer i den. Jeg håper den ikke svekkes i den prosessen som nå er, men at man holder fast ved det arbeidet som er gjort tidligere, fordi den forskriften er avgjørende. Vi må selvfølgelig også ha den fosforrensingen fra kloakken i Ytre Oslofjord, slik at vi får tiltak som altså særlig vil virke inn mot Oslofjorden.

En egen diskusjon i denne saken er om det fra havbruksnæringen. Tallene vi har, er vel at det er 9 000–12 000 tonn fosfor som havner i havet. Det finnes jo teknologi for å få til en oppsamling av dette, og det er et eget poeng å få til denne oppsamlingen. Selv om en ikke kan bruke fosfor fra fiskeoppdrettsnæringen inn i gjødselproduksjonen, etter dagens EU-regler, er det likevel et poeng å stoppe dette, og vi trenger en politikk for å samle inn dette avfallet.

Til slutt: Jeg er fornøyd med at det i vedtaket om grunnrentebeskatning, som vi hadde i forrige uke, også er et tilleggforslag som var viktig for Venstre, både med lukket teknologi og med en miljøteknologiordning som kan drive denne prosessen framover.

Så tar jeg opp forslag nr. 2 i saken.

Presidenten [10:51:22]: Dermed har representanten Ola Elvestuen tatt opp det forslaget han refererte til.

Une Bastholm (MDG) [10:51:31]: De fleste partiene – om ikke alle – sier at de er opptatt av å gjøre økonomien mer sirkulær, og forslagene som blir nedstemt i dag, ville ha bidratt til nettopp det.

Fosfor er nødvendig for all matproduksjon. Verdens kjente forekomster av fosfor er så begrenset at alle land på sikt blir nødt til å gjenvinne mest mulig fosfor. EU har ført opp fosfor på sin liste over kritiske råvarer. Fosfor utvinnes fra fosfatstein. Flere av de største fosfatsteinprodusentene i verden er regimer som norsk matproduksjon ikke bør være for avhengig av. De største fosfatreservene ligger i Marokko, der en betydelig andel ligger i det ulovlig okkuperte Vest-Sahara, som norske myndigheter fraråder næringslivet å handle med.

Det finnes et alternativ: å resirkulere mer av fosforet som allerede er i omløp i Norge. Det skjer i altfor liten grad i dag. Fosforoverskuddet blir i stedet til forurensning i fjordene fordi ingen stiller krav til oppsamling av slam fra oppdrettsanlegg. På Jæren er fosforoverskuddet i jorda enormt, mens kornbøndene på Østlandet gjødsler med fosfatstein fra Vest-Sahara.

Teknologien for gjenvinning finnes. De mest framtidssrettede oppdretterne, som f.eks. Eide Fjordbruk i Bjørnafjorden, ønsker seg krav. De gjør jobben med å

samle opp slam og dermed fosfor, men de taper penger på det i dag. Ragn-Sells Havbruk og AquaPro har utviklet teknologi for å samle opp slam fra åpne merder og ekstrahere fosforet, men mangler kjøpere fordi ingen stiller krav til oppsamling og resirkulerte råvarer. Gjødselprodusenten Yara ønsker selv å satse på å ta i bruk resirkulert fosfor i sin gjødselproduksjon. Så problemet er en utdatert gjødsel forskrift, som regjeringen somler med å revidere, og et stortingsvedtak som ikke er villig til å sette tydelige krav til sirkularitet.

Jeg registrerer at regjeringen er i gang med å utrede et omsetningskrav for resirkulert fosfor. I all beskjedenhet skulle jeg ønske at denne regjeringen kunne brukt mer krefter på å innføre åpenbart fornuftig politikk og mindre krefter på eviglange utredninger av noe som åpenbart er nødvendig. Vi foreslår derfor å be regjeringen sende ut revidert gjødselvereforskrift på høring, og å utrede og innføre en ordning som påbyr eller sikrer at slam fra havbruksnæringen samles inn og resirkuleres. Vi foreslår å premiere bønder for bruk av gjødsel basert på resirkulerte råvarer, som i dag utnyttes for dårlig, og vi foreslår, ikke minst, å utrede og innføre et omsetningskrav for resirkulert fosfor.

Med det tar jeg opp de to forslagene som som ikke er tatt opp ennå, fra SV, Rødt og Miljøpartiet De Grønne.

Presidenten [10:54:16]: Da har representanten Une Bastholm tatt opp de forslagene hun refererte til.

Statsråd Espen Barth Eide [10:54:28]: Temaet som diskuteres i dag, er svært viktig, og jeg er glad for at Stortinget har oppmerksomhet på det. Det har også regjeringen, og vi jobber intenst med problemstillingene knyttet til fosfor.

Som sagt av omtrent samtlige som har hatt ordet i dag, er fosfor en viktig ressurs. Men det er også en begrenset ressurs, og det er en ressurs vi helst ikke vil ha på avveier. Når det er passe mye fosfor i jorda, eventuelt tilført gjennom gjødsel, får man den avlingen man vil ha, og da utnyttes fosforet av vekstene. Hvis det er for lite av det, vokser det dårligere. Hvis det er for mye, er risikoen for avrenning og at fosforet kommer på avveier, stor. I deler av Norge, f.eks. på Jæren, men også en rekke andre steder, har vi et erkjent problem med overgjødning, ikke minst av naturlig gjødsel, rett og slett fordi forholdet mellom antall dyr og areal er veldig stort, og da har man en ressurs man ikke fullt ut får utnyttet.

Det er svært mye arbeid på gang nå i landbruket, i landbrukstilknyttet næringsliv og hos gjødselprodusenter for å ta tak i denne problemstillingen, som vi støtter aktivt opp om.

Jeg tror omtrent alle involverte erkjenner at når man har en begrenset ressurs som feil brukt gir uheldige konsekvenser, må man ha en betydelig mer sirkulær

økonomi. Derfor er det som foreligger, ikke minst i forslag nr. 2, allerede underveis, da man nettopp har gitt et slikt oppdrag for å se på innblandingskravet.

Til representanten Bastholm: Det er en god tradisjon i norsk styring at man utreder først og innfører etterpå. Da vet man litt mer om hva man bør innføre, eventuelle konsekvenser og tilpasninger – og så innfører man det. Det er derfor vi har satt i gang våre beste fagmyndigheter med å utrede dette, nettopp med sikte på senere innføring.

Gjenbruk av fiskeslam, som også er oppe her, er noe vi også er opptatt av. Det står det om i Hurdalsplattformen. Vi ønsker å stimulere til innovasjon og bærekraftige løsninger i hele havbruksnæringen. Vi har satt et ganske boldt mål om at alt fôr til både fisk og dyr, også da til havbruksnæringen, skal være fra bærekraftige kilder innen 2030 – intet mindre. Forskning på økt utnyttelse av restprodukter fra akvakultur som ellers ville blitt til avfall, er allerede en sentral del av det eksisterende virkemiddelapparatets ordinære innsats. Mer følger når vi får rapporten fra havbruksutvalget kort tid etter sommeren.

Det er svært viktig og riktig å jobbe for å øke gjenbruket av fosfor. Dette er et arbeid vi har fokus på i regjeringen, og jeg er glad for at også Stortinget interesserer seg for det.

Presidenten [10:57:23]: Det blir replikkordskifte.

Lars Haltbrekken (SV) [10:57:37]: Oslofjorden sliter ganske kraftig med forurensning, både fra kloakk og fra landbruket. Her er det både fosfor- og nitrogenforurensning. I revidert nasjonalbudsjett kunne vi lese at støtteordningen som skulle innføres for å få fortgang i rensingen, ble utsatt. Mitt spørsmål er om statsråden kan si noe om når denne støtteordningen til kommunene langs Oslofjorden kommer, og om han har noen flere tiltak i ermet for å få berget Oslofjorden fra den totale kollaps.

Statsråd Espen Barth Eide [10:58:20]: Vi har en svært lang liste med tiltak for nettopp det, for det er få ting som står høyere på dagsordenen enn nettopp å redde Oslofjorden.

Vi har bevilget penger til å støtte kommunenes arbeid med å legge til rette for interkommunalt samarbeid, råd og veiledning, men når det gjelder avløp, er og forblir det et kommunalt ansvar.

En del av svaret er å være veldig tydelig på at det nå kommer strengere rensekrav, både norske og gjennom det europeiske samarbeidet, og at en rekke kommuner langs Oslofjorden og andre steder i landet ikke er der de skal være i forhold til det regelverket. Da blir statens oppgave å legge til rette og bistå, men det er altså en

oppgave som tilligger kommunene ved Oslofjorden, akkurat som alle andre kommuner i Norge, da dette er et tydelig kommunalt ansvar, som for øvrig kan dekkes inn gjennom selvkostprinsippet.

For øvrig har vi betydelig innsats også for å redusere avrenningen fra landbruket, som vi gjerne kommer tilbake til i et kommende spørsmål.

Lars Haltbrekken (SV) [10:59:21]: Jeg takker for svaret.

Statsråden sier at han har en svært lang liste over tiltak for å berge Oslofjorden. Det jeg lurer på, er om statsråden kan presentere noen av tiltakene på den listen.

Statsråd Espen Barth Eide [10:59:35]: Jeg er svært takknemlig for å få det spørsmålet; det var akkurat det jeg håpet på.

De er to store kilder til eutrofiering i Oslofjorden. Den første er avrenning fra kloakk, altså fra avløp, og der er det, som sagt, et betydelig arbeid i gang for å få kommunene til å gjøre den jobben de skulle gjort for lenge siden, for i mange tilfeller er det tiårgamle unnlattessyn-der som det nå må ryddes opp i.

Den andre hovedkilden er jordbruk, og i jordbruksoppgjøret ble det en rekordhøy økning i tiltak til de særlige miljøprogrammene i landbruket, ikke minst målrettet mot Oslofjorden. En god del av disse titalls millionene ble øremerket Oslofjorden. Det går på kantsoner, det går på overvintring i stubb, det går på remeandring, som det heter, altså å legge til rette elver for å ta unna på en bedre måte, det går på stubb i dråg, som det heter, og en rekke andre praktiske tiltak i landbruket som binder næringsstoffene som er i jorda, slik at jorda forblir på jordet og ikke går ut i fjorden.

Ola Elvestuen (V) [11:00:52]: Jeg vil litt i samme retning, og det gjelder den gjødselvereforskriften som vi venter på. Jeg skal ikke gå inn i detaljene på den, men den var, som sagt, så godt som klar da regjeringen overtok. Jeg tror til og med det er mulig å finne innretningen på den fra den gangen. Så den utålmodigheten kjenner statsråden til, men spørsmålet mitt blir, som jeg tok opp i innlegget: Kan vi være trygge på at innholdet i gjødselvereforskriften ikke svekkes, og at den har minst det samme ambisjonsnivået som det som lå til grunn i den gjødselvereforskriften som forrige regjering utarbeidet?

Statsråd Espen Barth Eide [11:01:36]: Her snakker tidligere statsråd Elvestuen av god erfaring, for han har jo selv seks års erfaring med ikke å bli ferdig med gjødselvereforskriften, et arbeid som ble påbegynt i 2015. Den utålmodigheten delte jeg da, og den deler jeg fortsatt. Svaret er at jeg ønsker å ha en god, tydelig og sterk

gjødselveforskrift som sørger for at vi går fra dagens situasjon, der det f.eks. er for mye fosfat i kunstgjødsel, og at vi overgjødsler.

Det er også grunner til at det er overgjødsling i deler av landet, og da tar vi ikke bare tak i forskriften, men også i hva som kan redusere behovet for overgjødsling. Det kan f.eks. være separasjon av gjødsel gjennom gjødselseparatorer for å hente ut fosfat og andre næringsstoffer for ombruk, for det er store volumer vi snakker om, og det kan være opprettelsen av flere biogassanlegg, som også er en fin måte å ta unna husdyrgjødsel på, som ellers bidrar til denne overgjødslingen. Dette jobber vi integrert med sammen med landbruksminister Borch. Jeg skal være forsiktig med å gi en dato, men jeg jobber i hvert fall for en raskest mulig og best mulig gjødselveforskrift.

Ola Elvestuen (V) [11:02:43]: Dessverre hadde jeg bare to år i den posisjonen.

Vi må jobbe med veldig mange tiltak for å få ned avrenningen fra landbruket, ikke minst i Oslofjordregionen – og den er jo svær – men jeg synes ikke jeg fikk svar på selve spørsmålet, som gikk på gjødselveforskriften spesielt. Kan vi være trygge på at det ikke er endringer i den perioden? At regjeringen bruker den tiden de gjør, det får nå så være, men vi trenger den. Kan vi være trygge på at det ikke er endringer som gjør at den blir svakere, eller ikke like sterk og like streng som det forrige regjeringsjobbet fram?

Statsråd Espen Barth Eide [11:03:29]: Det er et litt komplisert spørsmål – når det altså ikke forelå et forslag fra forrige regjering. Dette var jo et kjent problem som også ble tatt opp, bl.a. her i salen, under forrige regjering. Jeg vedkjenner meg at statsråd Elvestuen satt i to år, men han var med som parlamentarisk grunnlag for en regjering som jobbet med dette i seks år. Det sier jeg ikke først og fremst som en kritikk, men vel så mye for å si at dette er store og kompliserte spørsmål og noe som må gjøres ordentlig.

Som sagt: Det vi ønsker, er å få gjødselveforskriften ferdig, men også å få den til å være i tråd med det vi nå vet, altså at den skal være kunnskapsbasert. Det gjelder f.eks. problemene med fosfat på avveie, men det er også en del andre spørsmål. Vi ønsker jo at bøndene skal produsere mat i hele landet, så vi vil supplere den med tiltak som gjør det lettere for bøndene å praktisere den, fordi man gjør det slik at f.eks. overskytende gjødsel kan brukes til noe annet. Det er en del av det å bygge en næringskjede rundt dette, nettopp for å få en mer sirkulær gjødseløkonomi.

Une Bastholm (MDG) [11:04:36]: Statsråden sa at det er store og kompliserte spørsmål man må se på for å

kunne få revidert gjødselveforskriften. Jeg vil legge til at dette er en lavhengende frukt, det er politisk enighet om at dette er viktig. Det er kritisk for helsen til vassdragene og fjordene våre, men også for å sikre en best mulig bruk av en veldig knapp ressurs.

Så kunne statsråden utdypet litt hva de kompliserte spørsmålene er? Er det politisk vanskelig mellom partiene i regjering? Er det bondeorganisasjonene på Jæren som er utfordringen, eller hva er det som gjør at man stadig ser utsettelse av revidering av gjødselveforskriften?

Statsråd Espen Barth Eide [11:05:23]: Jeg opplever at vi jobber veldig godt sammen med Landbruksdepartementet og landbruksministeren, og at det er stor interesse for disse spørsmålene i landbruket. I det hele tatt opplever jeg at miljøbevisstheten i norsk landbruk har gått kraftig opp, og at det er en sterk interesse for å gjøre dette på en god måte, nettopp av to grunner, både at man ikke vil være en kilde til forurensning av vassdrag og fjorder, og at man ikke ønsker å kaste bort en ressurs man vet man trenger på sikt, og som verden faktisk kan gå tom for.

Det som særlig har vært utfordringen knyttet til Jæren, og som jeg tror representanten Bastholm kjenner godt til, er at det store antallet dyr rett og slett produserer så mye naturlig gjødsel at det blir for mye av det. Da gjødsler man først passe mye, som er fint, det er en god bruk av gjødsel, men så overgjødsler man fordi man ikke har et annet avtak. Så i tillegg til å sette begrensninger på hvor mye man har lov til å gjødsle, og hvordan man gjødsler, og å hjelpe til med å kunne gjødsle mer presist med moderne teknologi, kan vi også få et avtak som gjør at den overskytende råvaren kan brukes til noe og fraktes ut på en lønnsom måte.

Une Bastholm (MDG) [11:06:28]: Jeg registrerer at jeg fikk noen svar på de praktiske utfordringene ved bruk av fosfor i dag, men ikke helt på de politiske utfordringene med hvorfor dette tar så lang tid, for det bekymrer meg.

En annen ting som jeg nå forstår at regjeringen ser på, eller skal begynne å se på – det kan statsråden klar gjøre – er et omsetningskrav for resirkulert fosfor. Det ville gjort at noen av de oppdrettselskapene som nå ligger litt foran, samler sammen slam for å få ekstrahert fosforet og faktisk får et marked de kan levere til. Det ville også kunne fått opp bruken av resirkulert fosfor kraftig og derfor gjort oss mindre avhengige av f.eks. okkuperte områder i Vest-Sahara.

Kan statsråden si noe om framdriften på denne utredningen, f.eks. om når vi kan se et forslag om omsetningskrav for resirkulert fosfor sendt på høring?

Statsråd Espen Barth Eide [11:07:21]: Det er i hvert fall målet at det kommer uten ugrunnet opphold. Klok av skade, nær sagt, er jeg forsiktig med å si en bestemt dato, men det er et viktig tema som er høyt på dagsordenen. Det er derfor vi har bedt om denne utredningen, nettopp fordi det mest fornuftige man kan gjøre med dette feltet, er å gjøre det lønnsomt ved faktisk å ta vare på denne ressursen. Enten man driver med det i landbruket eller i fiskeoppdrett, er det altså en ressurs man sitter på, men da må man gjøre noe med hele økonomien som gjør at det lønner seg. Der har Miljøpartiet De Grønne foreslått at man skal subsidiere bøndene for bruk. Jeg tror f.eks. det er vel så lurt å gå veien om omsetningskrav, noe som gjør at dette blir mer attraktivt i økonomien. For ingenting er bedre enn å skape en økonomi hvor det lønner seg å gjøre det som også er bærekraftig og miljøvennlig. Jeg opplever at interessen for å bidra til det er raskt økende. Blant annet en del av de aktørene representanten Bastholm nevnte i sitt eget innlegg, er opptatt av å få framdrift på dette, og vi snakker mye med dem.

Presidenten [11:08:25]: Replikordskiftet er over. Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 25.

Sak nr. 26 [11:08:29]

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Lars Haltbrekken, Birgit Oline Kjerstad og Kari Elisabeth Kaski om klimatiltak som monner (Innst. 475 S (2022–2023), jf. Dokument 8:202 S (2022–2023))

Presidenten [11:08:45]: Etter ønske fra energi- og miljøkomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får også en taletid på inntil 3 minutter.

Sofie Marhaug (R) [11:09:14] (ordfører for saken): Jeg vil som vanlig takke komiteen for et greit samarbeid. Vi har klart å bli litt enige, men det er jo en rekke forslag knyttet til denne saken, så så enige er vi nok ikke.

Problemet med klimapolitikken er ikke at vi er uenige om at klimaendringene skjer, og at det er alvorlig, akutt og menneskeskapt, og det er heller ikke at vi ikke har satt oss ambisiøse mål for klimapolitikken, for det har vi. Problemet er at vi ikke har en politikk for å møte denne krisen og dempe konsekvensene av klima-

endringene som allerede foregår. Da blir også våre egne målsettinger mindre realistiske år for år. Vi har en tendens politisk til å stramme opp målene parallelt med at tempoet i f.eks. olje- og gassutvinning, og for så vidt også forbruk, enten er det samme eller til og med øker. Da kommer vi bakpå, og vi får en kumulativ effekt som ikke er spesielt heldig eller tillitsvekkende.

Nå går jeg bort fra den generelle saksordførerenollen og over til det som Rødt er med på. Rødt er med på en rekke forslag som ikke får flertall i denne saken, og de handler om veldig mye forskjellig: konkret realisering av økt solenergiproduksjon, nullutslipp i neste anbudsperiode for Kystruten, øke naturlig karbonopptak og -lagring og ikke minst et sterkere vern av klodens egne CO₂-lagre, strengere krav til offentlige anskaffelser, grønn folkebonus og veldig mye mer. Det er bare noen av forslagene som er fremmet i denne saken.

I dag mener jeg at vi prioriterer feil. Det er egentlig mye lavhengende frukt i klimapolitikken, men det er også en del utfordringer og grep som må tas, som ikke er så enkle, hvis vi skal nå de målsettingene vi har satt oss. Jeg tror det er mulig, men da er vi nødt til å ha en politikk for det. Vi kan ikke fortsette å sette oss såkalt hårete mål og ikke innfri de målene, ikke levere politisk, men fortsette som før. Jeg tror det er mye viktigere å ha en klimapolitikk som forholder seg til virkeligheten, enn å snakke om eventyr en gang i fremtiden.

Med dette er de forslagene Rødt er med på, fremmet.

Presidenten [11:12:07]: Representanten Sofie Marhaug har tatt opp de forslagene hun refererte til.

Linda Monsen Merkesdal (A) [11:12:27]: Det er avgjørende at me har ein ambisiøs klimapolitikk med offensive klimatiltak. Det første denne regjeringa gjorde, var å dobla klimamåla våre i både kvotepliktig og ikkje-kvotepliktig sektor. Dette er den første regjeringa som har gjort noko sånt. Å kutta utslepp i det omfanget me skal gjennom, inneber store omstillingar for industri, men òg for store delar av det norske samfunnet.

Me står i ei tid der det er viktigare enn nokon gong å stå samla om vegen me skal gå. Motstemmene til klimatiltak og tvilen som blir sådd om kva som er nødvendige tiltak eller ikkje, er stadig oppe i debatten. Klimatiltak som vil påverka menneskes liv, gjev klimaskeptikarane eit stort spelarom for populistiske utspel. Me står overfor ei endringstid, og i endringar kan folk bli usikre på kva val som er riktige. For Arbeidarpartiet skal klimapolitikken skje på ein sosial og rettferdig måte. Vanlege folk skal ikkje bekymra seg for at klimapolitikken skal gå på kostnad av tryggleik i deira kvardag.

Menneskeskapte klimautslepp og påverknadene dei har på kloden vår, er udiskutable. Dei same tiltaka som me må i gang med, er ofte dei tiltaka som er mest omdis-

kuterte i områda inn mot å nå målet. Slik er det ofte ute i samfunnet òg når det skal skje ei endring. Me kan vera einige eller ueinige og diskutera ulike alternativ, men den tida har me ikkje til rådighet. Det er no det gjeld, og det er me som sit i denne sal, som skal ta avgjerder for framtidige generasjonar.

Dette høyrest kanskje svulstig ut når ein seier det på den måten, men det er kode raud. Me ser at klimaendringane skjer rundt oss. Nyheitsbilete frå resten av verda viser oss bilete av avlingar som tørkar ut, men me ser det òg i våre nærområde her i Noreg. I mitt område på Vestlandet ser me klimaendringar i form av styrtregn, auka skred og flaum, og i Finnmark ser me det med frostlagde vinterbeite for rein.

Avgifter på utslepp av klimagassar er eit av dei viktigaste verkemidla for å kutta utslepp, i tillegg til å innføra ei rekkje verkemiddel som gjev eit signal til både innbyggjarar, kommunar og næringsliv. På denne måten kan me bidra til at klimaomsyn blir vektlagt i små og store avgjerder.

For Arbeidarpartiet er det å nå våre viktigaste klimamål jobb nummer éin, og me er veldig glade for at me har ein klima- og miljøminister som tek oppgåva på høgste alvor. Det har han vist ved å oppretta grøn bok, som viser kor ein skal gjera alle kutta innanfor alle sektorar.

Nikolai Astrup (H) [11:15:42]: Jeg er i og for seg enig med representanten Merkesdal i mye, men at grønn bok gir oss den ultimate oppskriften på alle kutt og den totale omstillingen det norske samfunnet skal gjennom, vil kanskje være å trekke det for langt.

Jeg er også enig med representanten Merkesdal i at vi trenger en sosialt rettferdig omstilling, men jeg tror vi som er politikere, skal passe oss for å skape et inntrykk av at dette blir en omstilling som folk knapt vil merke. Det er fort gjort at vi alle sammen i vår retorikk havner der at vi skal gjøre denne største omstillingen på rekordtid på en slik måte at vi knapt merker det. Det er en større omstilling enn vi noen gang har gjort i hele menneskehetens historie. Realiteten er at folk merker klimaendringene på en brutal måte allerede i dag, og realiteten er også at de kommer til å måtte merke de tiltakene som vi gjennomfører, men vi må gjøre det på en slik måte at det oppleves som sosialt og rettferdig.

Det er bred enighet i denne sal om at vi må intensivere innsatsen for å sette fart på omstillingen, både hjemme og ute, for å nå klimamålene i 2030 og 2050. Vi i Høyre er positive til intensjonen bak flere av forslagene som fremmes i dag, men samtidig er det behov for å vurdere klimatiltakene i sammenheng gjennom en oppdatert klimaplan. Jeg er glad for at vi er enige i komiteen om at vi trenger en slik oppdatert klimaplan, som da

skal fremmes i løpet av 2024. Dette har det vært litt frem og tilbake om. Først skulle det komme en oppdatert klimaplan så raskt som mulig, så var det ikke behov for det likevel, fordi klimapolitikken skulle integreres på alle samfunnsområder, og nå er vi tilbake til en oppdatert klimaplan. Det viktige er uansett at den kommer, og at Stortinget får mulighet til å se disse ulike tiltakene i sammenheng.

Det er dyrt nok å redde verden som det er, om ikke vi skal kaste penger ut av vinduet, så vi er nødt til å gjøre en avveining av hva som virker, hva som er mest effektivt, og hvor vi får mest igjen for pengene. For når det handler om mennesker, har det noe å si hvordan en bruker milliardene.

Det er også mye som er på plass. Opptrapping av CO₂-avgiften er det bred enighet om, tilslutning til EUs klimapolitikk er det også bred enighet om, og tilslutning til EUs kvotesystem er det også bred enighet om. Dette er et veldig godt grunnlag, men vi må altså gjøre mer fremover, og da er f.eks. det forslaget som ligger på solenergi, viktig. Vi vet at det kommer til å være behov for masse ny kraft, og det å lage en plan for hvordan vi skal få 8 TWh solenergi innen 2030, kan være en god start på det, når vi vet at det er store utfordringer rundt havvind og vindkraft på land. Vi må ha mer kraft, og dette kan være en av løsningene.

Ole André Myhrvold (Sp) [11:19:03]: Det er ingen tvil om at vi står overfor store oppgaver for å nå klimamålene og hindre en temperaturstigning over 1,5 grader. Regjeringen har satt seg et djervt mål om at Norge innen 2030 skal kutte klimagassutslipp med 55 pst. sammenlignet med 1990-nivå, innenfor hele økonomien. Derfor er klimadebatter i Stortinget viktige, og forslagsstillerne skal ha ros for å bidra til å holde dem levende.

Samtidig er Dokument 8-forslag en litt krevende form, for som representanten Astrup sa, handler dette også om helhet. I dag har vi på tvers av bransjer og sektorer fått en lang rekke tiltak som omhandler både allerede vedtatt politikk og ny politikk.

Fra og med i fjor innførte regjeringen en årlig klimastatus og -plan som kobler statsbudsjettet og utslippsbudsjettet. Det gir en helhet og en bedre oversikt over klimaarbeidet. Regjeringen har dessuten varslet en ny, helhetlig klimaplan i løpet av 2024. Dette er altså ikke nye tanker.

Av de tiltakene som foreslås i dag, er det flere som enten allerede er vedtatt, iverksatt eller under utredning, nettopp fordi det er en del av en større helhet. Det er også interessant at det framsettes et forslag om en oppdatert Klimakur, men som den observante kanskje fikk med seg, ble en slik rapport faktisk overlevert kli-

ma- og miljøministeren så sent som på fredag. Jeg regner med at vi ikke trenger en ny oppdatert Klimakur i løpet av helgen.

Et annet viktig aspekt i klimadebatten er hvordan vi gjennomfører utslippskuttene på en mest mulig kostnadseffektiv måte for å få mest mulig utslippskutt for pengene. Det har vært og er et viktig prinsipp i norsk klimapolitikk. Det er et grunnleggende viktig prinsipp i klimapolitikken at utslippskutt skjer i alle sektorer, og at utformingen av klimapolitikken – i samfunnet generelt og i enhver sektor spesielt – tar utgangspunkt i den klimaeffekten som ønskes oppnådd,

Med bakgrunn i den utfordringen vi står i som land, og som menneskehet, innebærer klimapolitikken en stor omstilling i alle deler av samfunnet. Dette merkes og kommer til å merkes. Kvotesystem, avgifter, teknologi – overordnede tilpassede virkemidler som gir klare føringer til folk, kommuner og næringsliv – er tatt i bruk og vil bli nødvendig også i det videre.

Samtidig er det avgjørende at vi har en klimapolitikk som fungerer, som kutter i stort, som sørger for at vi ikke skaper utenforskap, og som ikke skaper økte forskjeller mellom by og land eller mellom folk. Skal vi klare det, er helheten og sammenhengen helt avgjørende. Det gjøres best i de årlige budsjetttrundene og gjennom regjeringens årlige klimastatus og -plan og den varslede klimaplanen.

Terje Halleland (FrP) [11:21:58]: Her hører vi – fra dem som har hatt ordet så langt – at det er stor enighet om at det må gjøres tiltak, men det er overhodet ingen enighet om hvilke tiltak som hjelper. Det er fremmet mange gode forslag, med mange gode intensjoner, men det er ett forslag som vil få flertall i dag, og det er at vi må få en plan for hvordan dette er tenkt gjennomført. «Mer av alt – raskere» kan sikkert brukes også i denne saken. Jeg begynner å bli spent på definisjonen av det, for stort sett er det kun tittelen som blir diskutert.

Her er det mange gode tiltak som også Fremskrittspartiet kunne støttet, som kunne ført til lavere utslipp, men det er ingen tanker om kostnader. Det er heller ingen vurderinger rundt konsekvensene av mange av vedtakene, og da blir det symbolikk ut av det hele. Jeg klarer ikke helt å få med meg at vi tror at samfunnet blir så mye bedre hvis vi avløser en krise med en ny krise. Folk må ha jobb, folk må make å gå på jobb og skape verdier og aktivitet, og da er vi nødt til å ha tiltak som ikke bare er symbolikk, men som gir resultater.

Merkesdal var inne på at regjeringen har forsterket klimamålsettingene. Ja, det har de absolutt gjort, men jeg tror at en eller annen må begynne å fortelle at det ikke blir mindre utslipp av å forsterke målsettingene, eller sette høyere mål.

Myhrvold sa det var et viktig prinsipp med kostnader rundt klimamålsettingene. Jeg vet ikke hvor mange ganger jeg har stilt spørsmål ved kostnaden rundt enkelte forslag. Jeg har aldri fått svar, ikke en eneste gang. Så dette viktige prinsippet blir iallfall jevnt og trutt oversett.

Når statsråden nå er i salen, kunne jeg tenke meg å utfordre ham på flere områder. Det vi har sett, er at det egentlig har vært en tro på at vi skulle kunne nå målsettingen i 2030, men vi ser nå at flertallet begynner å falle av. Det er flere og flere som stiller spørsmål ved dette, og det er flere og flere som kan si at realitetene om hvor komplisert og vanskelig dette er, begynner å gå opp for dem. Det er veldig dyrt, og vi har fryktelig dårlig tid. Og ikke minst har vi mangel på kraft. Når vi da har en regjering som sier at vi skal elektrifisere det som kan elektrifiseres, er vi inne på et prinsipp igjen, at det beste tar vekk intensjonen til det gode. Når vi har mangel på kraft, hadde jeg virkelig trodd og håpet at vi skulle prioritere det viktigste.

Lars Haltbrekken (SV) [11:25:16]: På fredag kom Miljødirektoratet med sin nye rapport som viser at det faktisk er mulig å nå Norges klimamål hvis vi vil. Miljødirektoratets direktør var svært tydelig og sa at det tiåret vi er inne i, er avgjørende. Det Stortinget makter å gjøre i dag, er kun å bli enige om at det skal komme en klimaplan neste år. Det er viktig, for regjeringen har tidligere ikke ønsket å få en klimaplan som viser hvordan Norge skal nå sine utslippsmål innen 2030, men det slår et enstemmig storting i dag fast at vi er nødt til å gjøre.

Stortinget kunne i dag ha vedtatt en rekke andre forslag som gode svar, som første svar, på utfordringen fra Miljødirektoratets direktør. Jeg vil trekke fram særlig ett av forslagene, og det er kravet om at Kystruten i neste periode skal ha krav om nullutslipp. Det er fullt mulig å innføre et slikt krav. Det ville også ha beredt grunnen for utvikling av nullutslippsteknologi og arbeidsplasser ved norske verft langs kysten. Da jeg spurte samferdselsministeren tidligere i år om han ville varsle et slikt krav allerede da, var svaret at samferdselsministeren skulle ha et seminar om dette i løpet av året.

Jeg vil særlig henstille til kamerat Halleland, som i sitt innlegg sa at det var en rekke gode forslag som var fremmet her i dag, men han la også til at folk må ha jobb: Ja, forslaget om å stille nullutslippskrav til Kystruten i neste anbudsperiode er nettopp et slikt forslag som både kutter utslipp, utvikler teknologi og skaper arbeidsplasser. Hvis kamerat Halleland får med seg Fremskrittspartiet på å stemme for dette forslaget, så vil forslaget faktisk bli vedtatt i dag. Vi har fått god støtte fra Høyre til det, og det må jeg si jeg er særlig glad for.

Saksordføreren, Merkesdal, sier at det er vi som sitter i denne sal, som har ansvaret for klimapolitikken.

Det er riktig, men da spør jeg meg selv: Hvorfor stemmer regjeringspartiene mot alle forslag bortsett fra det ene om å få en egen klimaplan neste år?

Jeg tar med det opp de forslagene SV står bak.

Svein Harberg hadde her overtatt presidentplassen.

Presidenten [11:28:15]: Representanten Lars Haltbrekken har tatt opp de forslagene han refererte til.

Presidenten må presisere at det er «representant Halleland» som er korrekt uttrykk i stortingssalen, og ikke noe annet.

Ola Elvestuen (V) [11:28:34]: Norges klimamål er at vi skal kutte 55 pst. i norsk økonomi innen 2030. Som det ble vist til her, har Miljødirektoratet nettopp kommet med en rapport som viser at dette er krevende, men mulig. Dette er det norske målet.

Jeg vil også trekke fram at vi har en forpliktelse gjennom klimaavtalen med EU. Den er mer presis, og vi må nå klimamålene på de ulike områdene. Et område er i kvotepliktig sektor. Der er det også i Norge en målsetting å komme ned 55 pst., men innenfor kvotemarkedet er vi innenfor et system som også gjelder for resten av Europa. På europeisk nivå vil vi nå det målet.

Når det gjelder innsatsfordelingen, altså det som gjelder transport, landbruk, bygninger etc., er avtalen, det vi har vedtatt i Stortinget, at vi skal ned 40 pst. Men så vet vi at EU forsterker sine mål, og at vi vil få et krav om 50 pst. også innen innsatsfordelingen, og det er krevende.

Jeg vet ikke når regjeringen planlegger at vi skal få den saken, sånn at vi i Stortinget også får sluttet oss til det strengere kravet som resten av Europa skal ha. For det kan ikke være noen diskusjon om vi skal gjøre det, dette må vi være en del av, og jeg mener det også er en naturlig følge av den avtalen vi skrev under i 2019.

Arealbruk og arealbruksendringer er det siste området. Der er det kanskje enda mer krevende å nå de målene vi har forpliktet oss til sammen med EU, og der vil kravene også bli strengere fram mot 2030. Fra Stortingets side er det ikke bare 55 pst.-målet som er krevende nok; vi må nå det på hvert av disse områdene.

Jeg er glad for forslagene her, der noen går inn på bl.a. å sette et tydelig mål for solenergi. Jeg tror det er viktig også med koblingen mot å få ned utslipp. Vi har også flere forslag innenfor transportsektoren.

Jeg vil gjerne avslutte med Miljødirektoratets rapport fra forrige uke, som er veldig bra. Det er 85 konkrete forslag til hva vi må gjøre for å få ned utslippene. Men det er jo ikke slik at det som vil gi de største utslippskuttene, er noe som er enkelt, noe vi nødvendigvis er enige om. Det viktigste er at vi følger opp kostholdsrådene, alt-

så dagens kostholdsråd, at vi skal ha 100 pst. utslippsfrie lastebiler innen 2030, og at man legger til grunn at vi skal nå målene på privatbiler og varebiler i 2025, som er vedtatt tidligere, og det samme gjelder selvfølgelig karbonfangst og -lagring, som også må drives framover.

Une Bastholm (MDG) [11:31:59]: FNs klimapanel er tydelig på at vi ikke lenger har den luksusen at vi kan plukke og velge bort enkelttiltak dersom vi skal unngå katastrofale klimaendringer. Det er avgjørende, det er kritisk og det er eksistensielt viktig å få fart på den grønne omstillingen på alle områder. Det krever en ekstra tydelig stat, en ekstra modig stat og en stat som leder.

Nylig kom Miljødirektoratet med rapporten Klimatiltak i Norge mot 2030, som understreker det samme. Skal vi nå klimamålene, må vi iverksette tiltak i alle sektorer, på alle nivåer av samfunnet, og vi må gjøre det raskt. Det krever politisk handling uten sidestykke.

FNs generalsekretær, Guterres, påpeker at alle land må delta i klimadugnaden, men oppfordrer spesielt de rike og velstående landene til å lede an. For å sitere Guterres: «Demanding others move first only ensures humanity comes last.»

Norge har lenge satt menneskeheten og barnas framtid bakerst i køen. Regjering etter regjering har satt langsiktige og uforpliktende klimamål som ikke har blitt nådd. Dette har resultert i at Norge kun har kuttet 4,7 pst. av sine utslipp siden 1990, og at vi er langt fra å være i rute for å nå 2030-målene. Det bekymrer meg veldig. Det er en bekymring som dessverre deles av veldig mange unge i Norge i dag. Den vil dessverre også bare øke, fordi utslippsproblemet er kumulativt. For hvert år vi underleverer, øker klimaproblemet.

Klimamål er ikke nok i seg selv. Vi trenger langt kraftigere tiltak som tar oss i mål, og vi må raskt slutte med det som øker utslippene. Derfor var det en «no-brainer» for oss i Miljøpartiet De Grønne å støtte forslagene fremmet av SV i saken vi behandler nå. Det er en god liste, selv om vi i Miljøpartiet De Grønne vil understreke at dette heller ikke er i nærheten av nok, verken i omfang eller i effekt.

Klimagassutslipp og klimaendringer kjenner ingen landegrenser. Norge står for enorme utslipp knyttet til vårt forbruk, og vi eksporterer ti ganger mer CO₂-utslipp enn vi produserer hjemme, gjennom utslippene fra olje- og gassutvinningen vår.

Det er krevende å kutte klimagassutslipp i den farten og det omfanget som nå er nødvendig, men vi i Miljøpartiet De Grønne mener Norge har alle forutsetninger for å ta på seg ledertrøyen i omstillingen. Det krever ambisiøse mål for hele økonomien, og det krever forpliktende planer og klimabudsjett som forplikter til løpende utslippskutt.

For de i salen som er usikre på om det går an å finansiere dette, kan jeg for det første vise til Miljøpartiet De Grønnes alternative statsbudsjetter, som vi legger fram hvert år, men jeg kan også bare si at det enkleste er å oppprioritere penger. De pengene finnes. Viktigst av alt er at regjeringen inntar en reell kriseforståelse.

Statsråd Espen Barth Eide [11:35:19]: Det er akkurat så alvorlig som bl.a. representanten Bastholm nettopp påpekte. Det er eksistensielt at vi klarer å oppfylle Parisavtalen, at vi klarer å kutte utslippene slik vi har sagt, og at vi senest i 2050 styrer mot et lavutslippssamfunn der vi er forbi netto null, altså at vi ikke slipper ut mer enn vi klarer å fange opp. Ellers går det ikke, og det krever en massiv omstilling av hele økonomien.

Heldigvis er det slik at det ambisiøse målet vi har satt oss i Norge – som definitivt både er krevende og ambisiøst, og som alle vil merke – er det samme målet som omtrent samtlige land som ligner på oss, har satt seg. Det er et mål vi deler med EU-landene og Island, det er et mål vi i all hovedsak deler med land som USA, Canada, Japan, Sør-Korea og en rekke andre land som har lagt seg på et høyt ambisjonsnivå.

Det første jeg vil minne om, er at det at de landene også omstiller seg, også hjelper oss. Det betyr at det vi produserer, må produseres med lavere utslipp for å finne en plass på de markedene vi eksporterer til. De tingene vi eksporterer inn, vil også inngå i stadig mer bærekraftige og klimavennlige verdikjeder, så det internasjonale samarbeidet er viktig.

For Norge har vi satt oss noen mål som har vært referert, og Miljødirektoratets rapport som flere har vist til, som kom så sent som på fredag, var noe regjeringen hadde bestilt nettopp for å få en gjennomgang av alle aspekter ved norsk økonomi. Konklusjonen er at det på ingen måte er enkelt, det krever mange tiltak, men det er klart innenfor rekkevidde, og interessant nok: Det var ikke spesielt mange helt nye grep som ingen har tenkt på før eller hørt om; det er kjent stoff. Det er i stor grad å elektrifisere sokkelen alt man kan, få produsert nok energi til det man skal gjøre både til lands og til havs, bruke energi smartere, få fart på karbonfangst- og lagringsanleggene og en rekke andre tiltak, og det er stort potensial i transportindustrien.

Det har også vært fokusert mye på mat, og det er en del av historien, men det er virkelig ikke det største grepet når vi ser på hele økonomien. Det gjelder særlig de tingene som går inn mot industri og transport, som vi i og for seg visste, men det var veldig nyttig å få den gjennomgangen.

Dette er igjen et underlagsmateriale for dette årets klimastatus og plan, som er regjeringens årlige klimaplan, nettopp den vi annonserte i Hurdalsplattformen.

men. Det var akkurat sånn den skulle være: en årlig integrert del av statsbudsjettet. Så kommer altså den neste klimameldingen i 2024, og det er veldig hyggelig at Stortinget også vil vedta det – det har vi ment omtrent siden vi tiltrådte, at neste klimamelding skal komme i 2024. Det er i og for seg akkurat det samme som Stortinget vedtok da de vedtok den forrige, som nettopp sa at den neste skulle komme i 2024, og det jobber vi altså med.

Poenget er at alle disse spørsmålene må inn i en strukturert sammenheng for at man kan se på hvordan samtlige sektorer kan bidra til å nå målene.

Presidenten [11:38:30]: Det blir replikkordskifte.

Terje Halleland (FrP) [11:38:50]: Jeg vil ta litt fatt i det statsråden var inne på om klimamålsettingene og hva slags målsettinger vi jobber etter nå for tiden. For det er innmeldt et mål til FN, som vi vel kan si er våre internasjonale forpliktelser, og så dukker det stadig vekk opp og senest nå i innlegget til Ole André Myhrvold at vi skal kutte med 55 pst. i hele vår økonomi. Det er vel det som står i Hurdalsplattformen som han refererer til. Det skal vi gjøre helt uavhengig av vår avtale med EU.

Nå er vel det fra Hurdalsplattformen blitt omdefinert til et omstillingsmål. Jeg har vel aldri helt klart å forstå hva som er forskjellen på en klimamålsetting og et omstillingsmål, men spørsmålet mitt er: Hvilke klimamålsettinger er det vi jobber etter nå for tiden?

Statsråd Espen Barth Eide [11:39:54]: Jeg takker representanten Halleland – som utenfor salen er kjent for noen som kameraten Halleland, men her inne er det representanten Halleland – for et viktig spørsmål og en anledning til å presisere dette. Det er riktig at vi har meldt inn til FN at vi skal kutte med 55 pst. i hele økonomien, i samarbeid med EU. Det er det samme målet som EU-landene har meldt inn til FN. Samtlige land i EU pluss Island og Norge har lagt seg på 55 pst., og det skal vi samarbeide om.

Så har en rekke land, alle land i Norden og mange land i Nord-Europa, sagt at vi legger et mål oppå dette, og det er at vi minst skal oppnå et tilsvarende kutt i vår egen økonomi. Det er helt normalt at land gjør det. Noen land, som Danmark, har gått lenger. De sier 70 pst. i den danske økonomien, men det de melder til FN, er fortsatt de samme 55 pst. som vi melder sammen. Det er fordi man strekker seg til et litt høyere ambisjonsnivå, rett og slett fordi det er (presidenten klubber) usannsynlig at alle land treffer 55 pst. på samme dag, og da må noen som er rike, gå lenger.

Terje Halleland (FrP) [11:41:02]: Takk for svaret. Jeg har for så vidt forstått hva som er intensjonen til regjer-

ingen. Jeg synes det er litt merkelig. Jeg synes at målsettingene våre på klima er tøffe nok om vi ikke liksom skal prøve å lage dem enda tøffere, med den store faren at det blir symbolsk. Statsråden vet veldig godt at det f.eks. er en enorm forskjell mellom å ta utslippskuttene våre i kvotepliktig sektor innenlands og å la industrien vår få lov å konkurrere med liknende industri i Europa.

Nå vet vi at kraft og kraftsituasjonen kommer til å bli den store utfordringen for oss for å klare deler av målsettingene. Regjeringen og regjeringens medlemmer har vært ute og sagt at nå skal en prioritere litt tøffere når det gjelder hva en bruker kraften sin til. Da er mitt spørsmål til statsråden: Er det lettere å nå våre internasjonale forpliktelser når vi elektrifiserer sokkelen?

Statsråd Espen Barth Eide [11:42:05]: Når vi opererer med et omstillingsmål og bruker det navnet – som jeg faktisk synes er et godt navn, for det viser at mye av motivasjonen er at vi også skal omstille vårt eget næringsliv – er det fordi vi ser at i alle tilstøtende land nøyer man seg ikke bare med kvotemarkedet. Vi bruker kvotemarkedet, og det hjelper veldig, for det tar oss et godt steg videre i jobben, men alle EU-landene, hver for seg og som EU, og USA med sin IRA kommer nå med en rekke tilleggsstøtteordninger, tilleggskrav og tilleggsinfrastrukturtilrettelegging oppå kvotesystemet fordi man vil både at kuttene skal komme fortere, og posisjonere sin egen industri overfor et marked som stiller stadig strengere krav. Så dette er en høyst industrivennlig tilnærming, som skal hjelpe industrien vår til å kutte raskere, slik at de også i fremtiden får eksportert.

For å nå de norske klimamålene er det viktig at vi elektrifiserer sokkelen. Det får også utslippene i verden ned, for når man erstatter et utslipp med et ikke-utslipp, blir det færre utslipp til sammen.

Nikolai Astrup (H) [11:43:24]: Jeg tenkte jeg skulle følge litt opp representanten Hallelands spørsmål om omstillingsmålet. Det er ikke noen tvil om at man i Hurdalsplattformen skriver at dette er kutt som skal tas i Norge, mens nå åpner man jo i endringene i klimaloven for at dette målet som skulle tas i Norge, kan realiseres ved hjelp av globale kvotekjøp. Det er nytt, også sammenlignet med den forrige regjeringens klimaplan, for det gikk man bort fra. Spørsmålet er: Kan man da teoretisk se for seg at man tar nærmest alt gjennom globale kvotekjøp? Er statsråden enig i at dette er en svekkelse av den klimapolitikken som den forrige regjeringen førte på dette området?

Statsråd Espen Barth Eide [11:44:22]: Det er statsråden overhodet ikke enig i, fordi formuleringene om forbehold om artikkel 6-kvoter er videreført fra den klimaplanen vi arvet fra den regjeringen som represen-

tanten Astrup var en del av. Det er helt nøyaktig slik at fordi vi har et felles mål med EU, men EU og Norge rapporterer separat, er det noen oppgjørsregler mellom det som gjør at det forbeholdet har vært nødvendig å ta. Det tok forrige regjering, det tok vår regjering, og det er ingen endring i det. Det er ingen svekkelse. Vi har tvert imot strammet til, bl.a. ved å øke prosentmålet og tydeliggjøre hva som er hva. Vi planlegger ikke for et eneste slikt kjøp, men det er en reserveløsning som er der med tanke på det endelige oppgjøret.

All planlegging som framkommer av f.eks. Klimastatus og -plan, er mot omstillingsmålene, altså hele økonomien i Norge. Det er også det som lå til grunn for det store oppdraget som Miljødirektoratet leverte på på fredag. Det er omstilling av hele Norge, så 55 pst. der er oppnådd i Norge, i den norske økonomien.

Nikolai Astrup (H) [11:45:26]: Men statsråden må være enig i at dette er litt uklart, for på den ene siden skal man kutte 55 pst. i Norge. Det står i Hurdalsplattformen. På den annen side har man en samarbeidsavtale med EU som man står fast på. Det betyr jo at ikke alt skal kuttes i Norge, men at vi skal samarbeide om å kutte dette i EU. Og som nummer tre: Selv om statsråden ikke planlegger for å bruke muligheten til å kjøpe globale kvoter, ligger den muligheten der. Da er man ganske langt borte fra det som var den opprinnelige formuleringen i Hurdalsplattformen, nemlig at 55 pst. skal kuttes i Norge. Her skal man kutte både i Norge, i EU og kanskje også globalt, hvis muligheten byr seg, eller anledningen gjør det nødvendig.

Statsråd Espen Barth Eide [11:46:15]: Hvis representanten Astrup hadde lyttet litt bedre til mitt forrige svar, er det slik at dette forbeholdet om såkalte artikkel 6-kvoter er videreført fra forrige regjering og med samme begrunnelse. Jeg tror helt oppriktig at heller ikke den hadde tenkt å bruke det, men dette er nødvendig til en mulig avklaring om det endelige oppgjøret opp mot FN, inntil de reglene er avklart. Det står ganske tydelig beskrevet at det er poenget, og bare det er poenget.

Vår internasjonale forpliktelse skal oppnås i samarbeid med EU. Det tror jeg for øvrig at vi kommer til å klare. Jeg mener at det er helt innenfor rekkevidde, gitt den store omstillingen av EU-økonomien som Klar for 55-pakken – som også gjelder oss, og som nå praktisk talt er ferdig – vil medføre. Det er ikke nødvendigvis slik at det ikke fører til 55 pst. i Norge. Det må jo føre til mer enn 55 pst. noen steder i denne økonomien, for ellers blir ikke gjennomsnittet 55 pst. Men fordi vi ikke vet om EU-samarbeidet og det vi er forpliktet til å gjøre hjemme, tar oss til 55 pst., sikrer vi oss ved å legge dette på toppen. Igjen: Akkurat som veldig mange andre land gjør, legger vi et nasjonalt mål på toppen av det vi har meldt inn.

Nikolai Astrup (H) [11:47:23]: Presidenten var grei nå som lot meg stille et spørsmål til. Det er jo en mulighet for å snakke for galleriet siden det nå kom noen inn på galleriet, og den muligheten kan vi ikke la gå fra oss, det håper jeg statsråden er enig i.

Jeg vil da spørre statsråden igjen om ikke han mener at det er en forskjell på formuleringen om at man skal kutte 55 pst. i Norge, og det som er den faktiske politikken. Har man ikke nå forlatt Hurdalsplattformen, hvor det står at man skal kutte 55 pst. i Norge? Realiteten er at man ikke vet om man kommer til å kutte 55 pst. i Norge. Som statsråden er inne på, kan det bli mer gjennom EU-samarbeidet, og det kan bli mindre. Men hvis det blir mindre, har man egentlig brutt det som er Arbeiderparti-Senterpartiet-regjeringens løfte til velgerne om at man skal kutte 55 pst. i Norge.

Statsråd Espen Barth Eide [11:48:16]: Det er jo Stortinget som spør, og vi som svarer, men det hadde vært interessant å vite om Høyre synes vi skal ha en ambisjon utover EU-samarbeidet eller ikke, for det har jeg ikke helt fått tak i. Det mener altså vi.

Jeg gjentar for tredje gang at det ikke er så uvanlig at man legger seg på en høyere ambisjon. Danskene vet heller ikke om de helt sikkert klarer 70 pst. i den danske økonomien, men hvis man ikke setter et mål, klarer man det i hvert fall ikke. Det kan jeg i hvert fall garantere. Poenget er at vi forsøker å være med på denne dugnaden på en best mulig måte. Derfor gjelder planleggingen – både det som kommer i Klimastatus og -plan, og det nasjonale målet om 55 pst., som olje- og energiministeren, samferdselsministeren, næringsministeren og andre berørte legger til grunn. Det er det vi tar til Stortinget og viser at vi skal gjøre vårt aller beste for å nå, i summen av virkemidlene. Det kan være CO₂-prising, krav, standarder, påbud, forbud, støtte, eierskap, anskaffelsesregler og slikt. Alt dette må man skru på for å strekke seg mot det målet, og det er min ambisjon å bidra til at vi lykkes.

Lars Haltbrekken (SV) [11:49:30]: I fjor ble regjeringspartiene enige med SV etter et forslag fra oss som lød som følger:

«Stortinget ber regjeringen sende forslag om opptrapping av omsetningskrav for avansert biodrivstoff i luftfart på høring, med forslag om et omsetningskrav på 2 volumprosent fra 1. juli 2023.»

Spørsmålet mitt er ganske enkelt: Blir det soleklare kravet, som ble vedtatt av SV og regjeringspartiene, om at man skal ha 2 volumprosent avansert biodrivstoff i luftfarten, innført fra 1. juli 2023?

Statsråd Espen Barth Eide [11:50:16]: Det er ikke varslet nå, og derfor blir det ikke innført 1. juli, men i den samme pakken var det f.eks. en del krav til utslipp

innen skipsfart og ikke-veigående maskiner som ble innført i tråd med avtalen. Vi jobber også videre med et økt innblandingskrav for luftfarten. Det var noen utfordringer med å få det til så raskt. Det er samferdselsministeren som er konstitusjonelt ansvarlig statsråd, men vi jobber nøye med økt innblandingskrav også der.

Når jeg har anledningen, har jeg lyst til å nevne at Miljødirektoratet har lagt inn de innblandingskravene vi nå har vedtatt, i sine beregninger, men de har advart mot å gjøre det til det viktigste svaret på klimaomstillingen, for det viderefører for så vidt fossile løsninger, men med noe lavere utslipp. Så jeg vil advare mot å gjøre det til det eneste svaret, men det jobbes videre med det. Jeg vil henviser til samferdselsministeren når det gjelder dato for innføring.

Lars Haltbrekken (SV) [11:51:17]: Det er ingen som har gjort dette til det eneste svaret på klimautfordringene. Vi har en lang rekke forslag i den saken som diskuteres i dag. Dessverre er det felles for de fleste av dem, bortsett fra for ett, at Arbeiderpartiet og Senterpartiet stemmer imot alle.

Tilbake til omsetningskravet for biodrivstoff i luftfarten. Det var jo et vedtak i Stortinget om at det skulle innføres et krav om bruk av 2 volumprosent avansert biodrivstoff fra 1. juli 2023. Jeg hører nå at statsråden sier at det ikke blir innført, og da er spørsmålet mitt:

Hvorfor er ikke Stortinget informert om at regjeringen legger opp til å bryte med dette vedtaket?

Statsråd Espen Barth Eide [11:52:08]: Når det gjelder akkurat det, er vi inne på samferdselsministerens konstitusjonelle ansvarsområde. Når det gjelder det vedtaket som gjaldt maritim innblanding, forsinket man innføringsdatoen med tre måneder, men økte prosenten for å veie opp for forsinkelsen. Det går bl.a. på tilgjengelighet i markedet og en del andre spørsmål. Det er veldig høy konkurranse om disse biodrivstoffene, og det er viktig at flest mulig av dem er avanserte, slik at man ikke ødelegger jordbruksjord og treet direkte. Så dette er et litt mer komplisert spørsmål. Men når det gjelder akkurat det med datoen, er det vel rimelig av meg å henviser til samferdselsministeren.

Ola Elvestuen (V) [11:53:04]: Å holde fast ved 55 pst.-målet for hele økonomien er viktig. Det er riktig å ha det for industri og offshore-bransjen – det må være klimatiltak. Klimaavtalen med EU er mye mer spesifikk – vi skal nå målet i innsatsfordelingen hvert år og med ganske stor reduksjon hvert år. På torsdag kommer de foreløpige utslippstallene for 2022 fra Statistisk sentralbyrå. Da får vi vite mer om hvordan vi ligger an.

Når Miljødirektoratet i sin plan som kom på fredag, viser hvordan vi skal nå 2030-målene, legger de til grunn at vi når tidligere vedtak, f.eks. at alle nye biler og varebiler skal være nullutslippsbiler innen 2025.

Er statsråden trygg på at vi når målene vi allerede har vedtatt, og at det bare blir nullutslippspersonbiler og -varebiler i 2025?

Statsråd Espen Barth Eide [11:54:10]: Jeg vil minne om at dette gjelder nye biler og nye varebiler, altså nykjøp i 2025, og jeg mener vi ligger veldig godt an. Når det gjelder varebiler, har de faktisk begynt å konkurrere på pris allerede ved innkjøp, og de er allerede betydelig billigere i bruk etter at man har kjøpt dem. Så det har vært en nesten revolusjonært positiv utvikling på varebilmarkedet.

Når det gjelder personbiler, er vi kommet opp mot 90 pst. helelektriske. Det er fortsatt litt hybridbiler, men nå har vi jo endret skattereglene for dem, så det blir mindre aktuelt. Det er bare 1–2 pst. som kjøper rene bensin- eller dieslbiler. Dette betyr at den politikken som vi har stått sammen om i mange år, har levert overraskende godt. Da er det også viktig å si at det klimamålet langt på vei er oppnådd, og da må man flytte fokuset videre til det som nå er viktig å støtte opp om, ikke minst langtransporten. Miljødirektoratet påpekte at ellastebiler kommer fortere enn noen trodde, men da trenger vi ladeinfrastruktur for dem.

Une Bastholm (MDG) [11:55:25]: Som statsråden selv har vært innom, kom Miljødirektoratet fredag 2. juni med rapporten Klimatiltak i Norge mot 2030. Der er det konkrete tiltak og virkemidler. Det positive er at Miljødirektoratet sier at målet om 55 pst. utslippsreduksjon innen 2030, sammenlignet med 1990-nivå, kan nås. Utfordringen er, som de sier, at da må alle tiltakene iverksettes, og det veldig raskt. Det får meg til å lure på om statsråden kommer til å innføre noen nye tiltak veldig raskt. Vi vet f.eks. at en endring i kostholdet vårt i form av redusert kjøttforbruk er en veldig lavt-hengende frukt, som har en del andre fordeler ved seg også, f.eks. helsemessig. Der kunne regjeringen ha foretatt seg noe allerede i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett ved f.eks. å fjerne momsen på frukt og grønt, som er et forslag Miljøpartiet De Grønne har. Et annet forslag eller tiltak som er veldig viktig og mye mer teknologikrevende, og som er en helt annen type tiltak, er karbonfangst og -lagring ved store punktutslipp.

Kommer vi til å se noen sånne endringer som det kan bli enighet om, i revidert nasjonalbudsjett?

Statsråd Espen Barth Eide [11:56:35]: Man kommer til å se mange endringer her, men ikke først og

fremst i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett, som jo er nettopp et revidert nasjonalbudsjett. Det er ved neste statsbudsjett og klimastatus og -plan, som det jobbes intenst med nå, at vi først og fremst vil signalisere de store, nye tiltakene, utover dem som følger opp tidligere vedtak. Alle de tiltakene som Miljødirektoratet har gått igjennom, er en type tiltak som vi ser på med tanke på hvordan vi kan akselerere dem.

Olje- og energiministeren sitter her, og jeg vil påstå at han jobber dag og natt med både elektrifisering, mer utbygging av kraft, med å sørge for å få nett på plass, sørge for å prioritere kraften og sørge for karbonfangst og -lagring. Det har vært noen uheldige fordyringer som har skapt noe forsinkelse på noen kjente anlegg. Alt har jo blitt veldig mye dyrere de siste årene. Men det skal ikke være noen tvil om at disse store industri- og kraftrettede grepene er noe regjeringen har veldig høyt på sin dagsorden. Det kommer jeg også til å følge opp.

Det som er foreslått når det gjelder mat, er rett og slett at folk bør spise det Statens ernæringsråd allerede anbefaler at vi skal spise. Det mener jeg bør være innenfor rekkevidde.

Une Bastholm (MDG) [11:57:42]: Jeg kan gi statsråden mulighet til å utdype det siste litt. Min mening var å prøve å få litt oppmerksomhet på hva man kan gjøre raskt, og som kan kutte utslipp fort, for det er det som er interessant. Jeg synes det er interessant å snakke om hva man kan gjøre. Så vet vi at det hele tiden likevel prioriteres ned. For eksempel ble Klimasats fjernet i forslaget til statsbudsjett for i år. Det er en ordning som har vært veldig populær og har bidratt til at mange kommuner i Norge har kunnet gjennomføre klimapolitikk. Dette er kanskje vanskelig å måle innenfor det systemet vi har i dag, men vi vet det virker – det rapporterer kommunene om, men det har vært underfinansiert. SV fikk det inn igjen. I revidert nasjonalbudsjett nå er det ikke noen økning til det.

Mitt spørsmål er om det igjen skal overlates til det minste partiet blant budsjettpartnerne å prøve å forhandle inn igjen klimapolitikk fordi det fungerer. Det burde egentlig vært gjengs, og ligget der automatisk. Eller vil statsråden foreta seg noe allerede nå i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett, som det fortsatt ikke er landet en enighet om, og løfte noen klimatiltak som vi vet trengs?

Statsråd Espen Barth Eide [11:58:46]: Det er en rekke diskusjoner som pågår nå med den nevnte budsjettpartneren, som jeg tror blir tatt ut når de blir tatt ut. Det får vi komme tilbake til på riktig tidspunkt.

Når det gjelder spørsmålet om mat, vil jeg si: Her tror jeg det har vært en del sammenblanding mellom de foreslåtte nye nordiske kostholdsradene og de gjelden-

de nåværende statlige kostholdsrådene. Det er ganske forskjellige størrelser. Det er viktig å understreke at det Miljødirektoratet har lagt til grunn, er det som staten og denne regjeringen i dag vil anbefale folk å gjøre av helsemessige grunner: redusere noe på kjøttforbruket, men ikke verre enn at det fortsatt er to–tre kjøttmiddager, spise mer fisk og mer frukt og grønt og ha et mer variert kosthold. Det er bra for helsen, bra mot hjerte- og karsykdommer og andre ting. Det vil også ha en effekt på klimaet.

Vi jobber også veldig nært med landbruket om andre kutt, f.eks. metanhemmere i fôr, som kan redusere betraktelig det som slippes ut fra husdyr. Det er en rekke andre tiltak som går på hvordan hele landbruket (presidenten klubber) blir til, og hvordan landbruket bruker energi ... (presidenten avbryter).

Presidenten [11:59:58]: Da er taletiden ute og replikkordskiftet omme.

De talere som heretter får ordet, har også en taletid på inntil 3 minutter.

Sofie Marhaug (R) [12:00:07]: Det er jeg som er sakens ordfører. Nå har SVs representant forsvunnet, men det er altså jeg, og ikke representanten Merkesdal.

Jeg tegnet meg til et avsluttende saksordførerinnlegg, helt til jeg så at representanten Frank Edvard Sve tegnet seg til debatt, så vi får se hvor avsluttende og avrundende det egentlig blir.

Komiteen har altså samlet seg om å legge fram en oppdatert klimaplan med konkrete virkemidler som viser hvordan klimamålene i 2030 kan nås. Sånn jeg tolker det, er det tross alt uttrykk for en utålmodighet. Vi nærmer oss nemlig 2030. Jeg oppfatter også at det er bakgrunnen for SVs representantforslag. Så kan regjeringspartiene avfeie det med konsekvensutredninger, at disse tiltakene skal komme på andre måter og fra annet hold, men det forandrer jo ikke den utålmodigheten, som er et uttrykk for at det vi gjør i dag, ikke holder mål. Det holder ikke klimamål. Vi er bakpå.

Komiteen og Stortinget er neppe enige om nøyaktig hva som må gjøres. Elektrifisering av sokkelen er ett eksempel. Det er muligens et klimatiltak som vil virke for våre nasjonale mål, men det er kontroversielt internasjonalt. Det er ikke sikkert at det bidrar til å redusere de globale utslippene. Derfor er det uenighet om elektrifisering av sokkelen.

Jeg pekte i mitt første innlegg på at det særlig er ting som får ned forbruket, som vil fungere på kort sikt. Her er det også viktig å understreke at det er veldig stor forskjell på forbruk. De som har mest, forbruker også mest. De står også for de største utslippene. Jeg vil bare nevne noen tall her. Det er store forskjeller mellom land, men det er også store forskjeller i land. De 10 pst. rikeste har

økt sine utslipp betraktelig. Mens de slapp ut 25 tonn CO₂ i 1990, viser tall fra i fjor at de slapp ut 32,5 tonn. Motsatt har de som har lite, de fattigste, og for så vidt også mellomstjiktet, redusert sine utslipp noe i forhold til 1990. Det er også fortsatt for høye utslipp.

Det er viktig med tiltak som er jordnære og realistiske, men også rettferdige, hvis vi skal få til en omstilling, og det er en betydelig utålmodighet i denne salen, og også utenfor denne salen, som flertallet gir uttrykk for.

Frank Edvard Sve (FrP) [12:03:24]: Eg hadde ikkje tenkt å ta ordet i denne debatten, men eg sat og hørde på, og det vart snakka om transport og det med symbolpolitikk. Då tenkte eg at eg må inn på noko verkeleg symbolpolitisk som har skjedd angående cruise og mitt område: Geirangerfjorden og verdsarvområdet. Der har ein altså vedteke krav om nullutslepp frå 2026 og Tier III-krav frå 2025.

Eg sende ei melding til harnesjefen akkurat no, som viser til 247 anløp til Hellesylt og Geiranger i dag, 400 000 cruisepassasjerar som held liv i eit heilt bygdesamfunn, kanskje eit av verdas flottaste turistområde. I 2025 er det 60 anløp, i 2026 er det null, med to raude strekar under, rett og slett fordi det ikkje eksisterer kompetanse eller teknologi i dag til å kunne frakte cruiseskipa inn gjennom fjorden med nullutslepp – ikkje i 2026, sannsynlegvis ikkje i 2030 heller, og kanskje ikkje før langt ut på 2030-talet. Nok om det.

Poenget er at ein altså legg brakk eit heilt område. Ein har ikkje noka løysing på korleis ein vil frakte turistane dit inn. Nei, skipa skal liggje i Ålesund, dei skal liggje i Olden, dei skal liggje i Nordfjordeid, men iallfall ut frå det eg har fått med meg, har dei ikkje ei eiga atmosfære i Ålesund og Nordfjordeid og Olden. Skipa vert liggjande der, men turistane skal fraktast inn med bussar. Og det er ikkje mogleg å frakte dei med elbuss inn til Geiranger, for der er det jo ikkje straum.

Vi hadde eit Dokument 8-forslag der vi la inn ei bestilling til regjeringa om at dei skulle gjere noko med straumsituasjonen i Geiranger og på Hellesylt. Det kostar over ein milliard, seier TAFJORD, å skaffe straum til Geiranger, og ein halv milliard å skaffe straum til Hellesylt. Då kan ein ikkje gå med elbussar inn dit, ein må gå med dieselbussar som er så gamle at dei må stå på tomgang nede i sentrum for ikkje å misse bremsene sine. Det er det vi får. Vi kjem til å få meir blårøyk, vi får meir forureining – i ei symbolpolitisk handling som øydelegg ei næring som hadde over 100 cruiseskip i 1900. Er det mogleg?

Dette er dramatisk. Folk der inne er vitskremde for om ein mister hus og heim, for det er det det er snakk om her. Det er dramatisk, og eg ønskjer no å vite med klima- og miljøminister Barth Eide og også med olje- og energi-

ministeren kva ein har tenkt. Har ein tenkt å løyse utfordringane med straum? Kva har ein tenkt å gjere i regjeringa for å få straum til Geiranger og Hellesylt? Og eg snakkar ikkje om ti år, eg snakkar om eitt år, to år, tre år. Kva har ministrane tenkt å gjere med å få ein blå korridor til Hellesylt?

Får vi eit svar snart på om ein kan bruke ei kai til snart 100 mill. kr som ligg på Hellesylt, og om ein kan få dispensasjon til å gå dit, så ein kan gå med nullutslepps-båtar, mindre båtar, til Geiranger, for det er mogleg.

Næringa ønskjer å følge opp vedtaket. Vi ønsker ikkje omkamp, men vi må få eit svar, vi må få vite kva som skjer. Når begge statsrådene no er til stades, forventar eg at dei svarar meg på straum og på blå korridor til Hellesylt.

Statsråd Espen Barth Eide [12:06:37]: Av å høre på Frank Sve kunne en få inntrykk av at dette var noe det var strid om i sin tid, men dette var altså et av de relativt få vedtakene som var helt enstemmige i Stortinget. Det var under forrige regjering. Fremskrittspartiet satt i den regjeringen. Vi som da var i opposisjon, stemte for. 100 pst. av representantene stemte for kravet om nullutslipp i verdensarvfjordene innen 2026.

Det var faktisk slik at vi som var med og foreslo det, ville ha en tidligere dato. Den daværende regjeringen kom tilbake og sa at hvis vi kunne flytte datoen til 2026, kunne de stemme for. Så ble det et enstemmig vedtak. Ved to anledninger har det vært forsøkt omstyrtet etter at Fremskrittspartiet gikk ut av regjering, men Stortinget har stemt nei. Så det er ingen tvil om at dette er Stortingets vilje gjentatt flere ganger.

Vi er i dialog med de nevnte kommunene og havnene om tiltak for å gjennomføre det, for vi har verken mandat til eller noe ønske om å undergrave Stortingets vedtak. De svarene som etterlyses, kommer i veldig nær framtid. Jeg vil minne om at bl.a. Sjøfartsdirektoratet har kommet med et forslag om en overgangsordning, hvor man i en periode kan seile inn på biogass, f.eks., i tillegg til mer framtidsrettede drivstoff, som hydrogen, ammoniakk og batterier, som vi vet at ligger litt bak i løypa akkurat nå.

Det finnes aktører i reiselivet som mener at dette er fullt ut løsbart, og det finnes andre som ønsker å låse seg fast til akkurat de løsningene som er der i dag. Dette jobbes det med, for vi har respekt for utfordringen, men vi har også veldig respekt for det enstemmige stortingsvedtaket som Frank Sves forgjengere fra Fremskrittspartiet satt i denne salen og stemte for i sin tid.

Lars Haltbrekken (SV) [12:08:40]: Jeg vil tilbake til replikkordvekslingen mellom meg og klima- og miljøministeren. Klima- og miljøministeren viser til at spørsmålet om biodrivstoff knyttet til bruk i luftfarten tilhører samferdselsministerens ansvarsområde.

Dette husker sikkert klima- og miljøministeren: Et av mine utallige spørsmål til ham den 3. mai 2022 var om innblanding av biodrivstoff i luftfarten. Det spørsmålet ble ikke sendt til samferdselsministeren, men det ble besvart av klima- og miljøministeren. Jeg kan også opplyse om at 17. november 2022 stilte representanten Sofie Høgestøl fra Venstre et spørsmål om biodrivstoff i luftfarten, som også ble besvart av klima- og miljøministeren.

Så jeg vil gjenta mitt spørsmål: Hvorfor er ikke Stortinget informert om at regjeringen nå legger opp til å bryte vedtaket som ble gjort i fjor, om å innføre et krav om bruk av to volumprosent biodrivstoff i luftfarten fra 1. juli 2023? Hvorfor er ikke Stortinget informert om det på forhånd?

Frank Edvard Sve (FrP) [12:10:31]: Eg høyrde kva statsråden sa, men det er jo sånn at ved to anledningar etter at ein begynte å få vite konsekvensane av nullutsleppsvedtaket, stemte både Framstegspartiet og Senterpartiet mot innføringa, rett og slett fordi Sjøfartsdirektoratet sa at det ikkje var mogleg å innføre dette frå 2026. Dei ville utsetje det til 2030, men Stortinget meinte at det var fullt mogleg å få det til frå 2026. Men det er det altså ikkje, det er slått fast. Av skipa som er kontraherte fram til slutten av 2020 eller byrjinga av 2030, er det ingen som går på hydrogen, som det har vorte sagt, eller andre typar energibærarar som er ganske tekniske og vanskelege å få til. At ein til slutt vil finne ei teknologisk løysing for å få det til, trur nok også eg kan skje, men realitetane i dag er at ingen skip kjem inn i fjorden på hydrogen i 2026. Difor synest eg det vert feil av ein statsråd å nemne det med hydrogen. Eg veit det er ein hydrogenfabrikk på Hellesylt, som olje- og energiministeren var og besøkte. Ministeren var elles inne i Åkneset og besøkte fjellskredberedskapen som er bygd opp gjennom mange år. Det er eg veldig glad for at ministeren var og såg, for det er ei viktig sak. Det er store utfordringar i desse fjordane.

Når det gjeld straum, er det i utgangspunktet inga moglegheit til å gå på straum verken til og frå Geiranger eller til og frå Hellesylt, og det lagar store utfordringar. Det er også ei utfordring å byggje passasjerbåtar som går på hydrogen, og viss ein visste litt om kva det kostar å byggje desse båtane som skal gå resten av året – ein hydrogenbåt er mange gonger dyrare enn ein vanleg Tier III-båt eller ein som går på straum. Straum er det mest aktuelle og det mest fornuftige i så måte, men det er jo ingen straum, så då er det ikkje mogleg å få det til. Hydrogenfabrikken på Hellesylt tek 2,5 MW, og då er det igjen 400 kW. Det er nok til å setje inn ei maskin på Ole Ringdal AS. Det er det som er igjen av straum i Hellesylt, elles er det tomt. Og viss nokon lurar på om eg tek feil, så

kan dei gå inn i hydrogensaka og lese sjølve, for det står klart og tydeleg frå Stranda Energi korleis dette fungerer. Det finst ikkje straum. Og då er det altså dyre løysingar for å frakte turistane inn. Eg håpar vi får eit svar når det gjeld blå korridor til Hellesylt, det er ei moglegheit for å kunne frakte turistane grønt inn fjorden, men vi må få bruke den hamna, viss ikkje vert det heilt vanvitig. Då må skipa liggje i Ålesund, i Olden eller i Nordfjordeid, og så må turistane fraktast inn med vanvitig forureinande bussar. For det vil det måtte verte – ein sopar i hop alle bussar som finst i heile regionen, og dei kan ikkje gå på el. Så eg håpar vi får eit positivt svar, og eg håpar ein ser at dette er dramatisk for Bygde-Noreg. Det er ei symbolpolitisk handling, så her kan ein i alle fall bruke ordet «greinalaust».

Terje Halleland (FrP) [12:13:44]: Det er flott at Espen har tegnet seg, for jeg synes han var veldig lite raus med forrige regjering. Jeg skal gjerne ta på meg at forrige regjering stemte for nullutslippskravet for verdensarvfjordene. Jeg skal òg innrømme at Fremskrittspartiet ikke var pådriveren for å få igjennom forslaget, men det som skjedde etterpå, var at Sjøfartsdirektoratet kom med en rapport til Stortinget som fortalte at det ikke var mulig – vi klarer ikke nullutslippsmålet fra 2026. Da tok Fremskrittspartiet ansvar for det vedtaket vi hadde vært med på, og fremmet på bakgrunn av den kunnskapen vi da hadde, forslag om at 2030 er et mye mer egnet tidspunkt å innføre nullutslipp på. Da kunne vi innføre nullutslipp i alle våre fjorder.

Det som skjer nå, rent praktisk – som representanten Sve var oppe og fortalte om – med alle cruiseanløpene som ikke lenger kommer til Geirangerfjorden, er at de cruisebåtene kommer ikke til å slutte å gå. De kommer til å gå i nabofjorden, så det totale utslippet kommer ikke til å gå ned. Det er ingen som redder verden med dette vedtaket. Derfor er det bare å ta til seg realismen i det vi holder på med, og se at av og til får vedtak som vi gjør, konsekvenser som ikke var tiltenkte.

Da er liksom spørsmålet: Må vi da gjøre det på annet avis? Vi hadde forslag og Sjøfartsdirektoratet hadde forslag om at en kan bruke LNG. LNG gir minimalt med lokale utslipp. Det har CO₂-utslipp, ja, men det var ikke det som var problemet i verdensarvfjordene. Det var de lokale utslippene. Det kunne vi løst ved å ha krav om LNG. En kunne òg hatt krav, som en nå er kjent med, om bruk av biogass, som tilsvarte den bruken en hadde i fjordene.

Dette har en altså valgt å se vekk fra, og det er klart at dette rammer samfunnene, det rammer fjordene, og jeg synes en skal være veldig tydelig på at en ønsker å støtte forslaget som er kommet om innføring av biogass. Det er et forslag som var kjent den dagen Sjøfartsdirektora-

tet kom med sin rapport om at dette ikke var mulig, men det er aldri for sent å snu.

Jeg håper at dette kan være en sak som kan vise at når vi ser konsekvensene av vedtak vi gjør, er vi også voksne nok til å ta et steg tilbake og se på om vi skal gjøre ting litt annerledes for å realisere for så vidt målsettingene, men også slik at vi kan ivareta lokalsamfunnene – som vi ikke gjør dette tilfellet.

Presidenten [12:16:29]: Så må presidenten minne om at tiltaleformene i stortingssalen forholder vi oss til også i juni, så vi bruker ikke fornavn.

Statsråd Espen Barth Eide [12:16:49]: Først til representanten Haltbrekken: Det er riktig at jeg svarte på de nevnte spørsmålene, og jeg må bare erkjenne at jeg var litt upresis, for forslaget er faktisk fortsatt til vurdering. Jeg presiserer at det er riktig svar. Dette er fortsatt til vurdering, og Stortinget skal selvfølgelig informeres om utfallet.

Det som skjedde når det gjelder luftfart i denne pakken av økte krav nå raskt, var at høringsinstansene var betydelig mer skeptiske – ikke fordi de ikke delte intensjonen i forslaget, men det var knyttet til vanskeligheter med å innføre det så raskt. Og mange av høringsinstansene – eller flertallet, vil jeg si – mente man skulle ta det fra 1. januar 2024 isteden. Men det riktige svaret er at dette er ikke landet, og det er helt riktig at Stortinget selvfølgelig må informeres om eventuelle endringer i dette, og vi vil da komme tilbake til det raskt.

Så til diskusjonen om verdensarvfjordene. Jeg er veldig stolt av og veldig glad for at vi på tvers av grenselinjene her har vært enige om å opprettholde dette viktige kravet, som er teknologidrivende. Ja, det er en kamp mot klokken, men det er ingen tvil om at denne type vedtak driver en av verdens mest forurensende næringer framover. Det har fått internasjonal oppmerksomhet. Det er helt riktig, som representanten Halleland sier, at dette alene ikke redder verden, men samtidig er det et veldig tydelig signal. Tilsvarende ting er på gang nå i mange andre europeiske land f.eks., for å se på dette, for det finnes altså ingenting som har større utslipp per passasjerkilometer enn cruiseskip. Da kan det være at man må gjøre noe med cruisenæringen, ikke avvikle den – på ingen måte – men at den må tilpasse seg til at også den må være en del av klimaomstillingen. Og da tror jeg vi kan være med på å gå i front.

Når det gjelder Sjøfartsdirektoratet, mente de i sin første runde at kravene ikke kunne oppfylles før 2030. Det er riktig. Men så kom de med en ny vurdering etter at Stortinget hadde avvist dette forslaget med stort flertall, og sa at det likevel er mulig om man holder en åpning for biogass som en av løsningene. Det er da et av de spørsmålene som bør besvares veldig fort, og dette job-

ber vi også med i dialog med de nevnte kommunene – og også om andre løsninger og tilpasninger som måtte trenge. Men det at vi stiller det kravet, tror jeg vi skal være glade for, og jeg sier igjen at dette var altså først et enstemmige vedtak, så, ved et par forsøk på å omstyrte det, opprettholdt Stortinget sitt syn. Det er et veldig tydelig signal fra Stortinget til oss i regjeringen om ikke å dvelte ved det. Kravet skal gjennomføres på en måte som gir minst mulig inngripende effekter for turistnæringen på noen av våre vakreste steder, som jeg tror forblir attraktive og vakre også om man må reise dit på litt andre måter enn man er vant til.

Ola Elvestuen (V) [12:19:49]: Jeg tegner meg også igjen, for nå synes jeg debatten på en måte ble en diskusjon bare om ett tiltak og hele problematiseringen omkring ett tiltak. Det er viktig nok med verdensarvfjordene, og det er innmari krevende å nå det målet. Det må man gå inn i, men det må ikke være tvil om at vi skal drive fram en løsning med nullutslipp, og det er ikke symbolpolitikk.

Slik er det når man ser på alle disse tiltakene: Man begynner med at det er 85 tiltak som er lagt fram fra Miljødirektoratet. Hvis man går inn i hvert enkelt av dem, vil ingen av dem være tilstrekkelig, og hvert enkelt av dem kan problematiseres ut fra en tankegang om at dette må man ha unntak for, her er det symbolpolitikk. Men det er summen av tiltakene som driver fram den løsningen vi må ha. For Norges del innebærer det å kutte klimagassutslippene med 55 pst. innen 2030, men det er også – som jeg var inne på i mitt innlegg – mye mer spesifikt innenfor transport, innsatsfordeling og arealbruksendringer, hvor det virkelig er krevende. Hvert tiltak kan problematiseres, men det er summen og viljen som må være til stede for å nå målene.

Jeg er også enig i at dette ikke er noe som vi driver med alene. Norge skal ta sin andel, og det er i vår interesse å ligge i front og være dem som driver fram både de teknologiendringene og de andre endringene som må til, for det er verden som skal endre seg. Vi har et press fra Europa for å følge opp det lovverket som vi har sluttet oss til der. Vi har en utfordring fra USA, som med «Inflation Reduction Act», IRA, nå virkelig legger en helt annen vekt på å nå sine klimamål. I tillegg har vi resten av verden, som har en forventning, og det skjer mye mange steder.

I denne saken er det mange forslag, og jeg skulle ønske at flere ble vedtatt, men enten det er fordi vi vedtar det, eller fordi regjeringen ønsker det, er det viktig at vi nå får en ordentlig sak som er en oppfølging av den forrige, til Stortinget i 2024. Den satte noen grunnleggende mål som ble fulgt opp og som det var bred enighet om, bl.a. at CO₂-avgiften skal opp til 2 000 kr innen 2030.

Kan hende den må mer opp om vi skal nå målene, men nå får vi i hvert fall en bred enighet om hva som er de neste stegene. Så kommer vi til å måtte slåss for klimatiltak i hver eneste budsjetttrunde i mange enkeltsaker, i tillegg til disse overordnede sakene som vi skal nå fram med.

Jeg synes det er viktig at vi i Stortinget holder fast ved det store bildet. Det er veldig lett å gå inn i og problematisere enkeltsaker, men i det store bildet må hver av de enkeltsakene drives gjennom, og det må gjennomføres med nødvendig vilje.

Presidenten [12:22:47]: Representanten Lars Haltbrekken har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Lars Haltbrekken (SV) [12:23:01]: Da får jeg være rask.

Skal vi nå klimamålene våre, er vi iallfall avhengige av at de vedtak Stortinget gjør, følges opp. Jeg er glad for at klima- og miljøministeren nå erkjenner at biodrivstoff i luftfarten er hans konstitusjonelle ansvarsområde. Den 13. januar i år sendte Miljødirektoratet denne saken ut på høring på vegne av klima- og miljøministeren, og i forslaget står det også at 1. juli er datoen da det økte omsetningskravet skal tre i kraft.

I forbindelse med framleggelsen av revidert nasjonalbudsjett ble Stortinget informert om endringene knyttet til innføring av mer biodrivstoff i skipsfarten, men vi ble ikke informert om at biodrivstoffkravet i luftfarten blir utsatt. Mitt spørsmål er: Hvorfor ble ikke Stortinget informert om det?

Presidenten [12:24:03]: Representanten Frank Edvard Sve har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Frank Edvard Sve (FrP) [12:24:18]: Eg er opptatt av handling – ikkje prat. Eg har ikkje tenkt å jobbe for ein omkamp om nullutsleppsvedtaket. Det ligg der, og det aksepterer også vi som sit i kommunen osv. Det er ikkje det det er snakk om. Men når ein barberer seg, er det ein fordel å ikkje barbere av seg halve hovudet. Ein må ha ei tilnærming til kva konsekvensane av vedtak er. Det er det vi er opptatt av. Ein må finne løysingar no som ikkje legg heile Geiranger, eit av dei viktigaste turistmåla i Noreg, dødt. 400 000 cruisepassasjerar er vekke over natta, det er null påmelde i 2026. Det kjem ikkje eitt cruiseskip til Geiranger i 2026, det veit vi allereie no. Då må vi finne løysingar, kunne bruke blå korridor frå Hellesylt og også ta fatt i straumsituasjonen. Det er ikkje straum i Geiranger, det er ikkje straum i Hellesylt, ein skal sende krafta ut på plattformene i staden. Finn ei løysing for straum i Geiranger og Hellesylt og områda

der som gjer at ein framleis kan møte måla om å vere miljømessig. Men då må ein vere realistisk – ikkje føre symbolpolitikk.

Statsråd Espen Barth Eide [12:25:32]: Med fare for å gjenta seg selv – men siden spørsmålet ble gjentatt, er det naturlig å gjenta svaret også, og det er at regjeringen har informert Stortinget om en rekke økninger i innblandingskrav. Det som går på luftfart, er altså ikke ferdig behandlet. Som sagt må Stortinget få vite om utfallet av det, og det skal de få i god tid før den angitte dato. Grunnen til at dette har tatt mer tid, er at det ble reist mange flere spørsmål knyttet til den delen enn på de andre sektorene.

Stortinget skal ha svar, og det skal jeg ta ansvar for at de får. Jeg vil gjerne også informere om hva som skjer hvis det ikke skjer 1. juli, hva man mener med det, og vise til at når det gjaldt maritim sektor, ble det litt senere innføring, men høyere prosentandel – dette som f.eks. et mulig svar, uten å forskuttere utfallet av det.

Jeg har til slutt lyst til å komme med et litt overordnet poeng fra en viktig debatt, og det er at det er flere veier til målet og derfor betydelig rom for politikk. Når noen har oppfattet Miljødirektoratets forslag som de eneste mulige, er poenget at vi i hvert fall må gjøre dette eller noe tilsvarende. Så kan man se på hva man kan gjøre for å oppnå målene, og det kan man gjøre med ulike grep, litt avhengig av politiske preferanser. Man kan øke den generelle karbonprisingen betydelig mer, det vil hjelpe en god del, men ha noen konsekvenser i andre sektorer. Man kan øke støttetiltakene, man kan bruke offentlige anskaffelser, man kan bruke krav og standarder og påbud og forbud. Det er en lang rekke virkemidler i klimapolitikken som til sammen vil føre til at en oppnår målene.

Det jeg er veldig glad for – jeg har lyst til å si det – er at det faktisk er veldig bred enighet her i salen om at målene skal nås. Så er det en veldig legitim politisk diskusjon om hvilke grep som skal brukes for å nå hvilke mål. Det tror jeg blir mer og mer en del av politikken i land som vårt. Man legger til grunn at vi ønsker å nå målene, og at vi faktisk har en forpliktelse til å nå dem, men at sammensetningen i forhold til fordelingspolitikk, til bruk av virkemidler og til hvor sterk staten skal være, vil være en del av det løpende ordskiftet, basert på noen felles mål. Jeg tror vi mer og mer er der.

Hvis jeg en sjelden gang kan irritere meg over ordskiftet i Norge, noe som forekommer, blir jeg fort mer lys til sinns når jeg ser på hvordan ordskiftet er i en del andre land, f.eks. et stort land på den andre siden av Atlanterhavet, hvor den enigheten ikke er så etablert som den er her hos oss.

Presidenten [12:27:59]: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 26.

Sak nr. 27 [12:28:03]

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Utbygging og drift av Yggdrasil-området og Fenris, samt videreutvikling av Valhall, med status for olje- og gassvirksomheten mv. (Innst. 459 S (2022–2023), jf. Prop. 97 S (2022–2023))

Presidenten [12:28:23]: Etter ønske fra energi- og miljøkomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får også en taletid på inntil 3 minutter.

Ove Trellevik (H) [12:28:50] (ordfører for saka): I denne proposisjonen som me i dag har til behandling, vert det i hovudsak fremja planar for to samordna utbyggingar i Nordsjøen. Den eine er plan for utbygging av Yggdrasil-området som ligg mellom Alvheim og Oseberg-feltet utanfor Vestland. Den andre utbygginga er ei vidareutvikling av Valhall-feltet og utbygging av Fenris-funnet i sørlege del av Nordsjøen.

Investeringane for Yggdrasil-utbygginga er anslått til 115 mrd. kr, og forventa ressursar som kan vinnast ut, er på 650 millionar fat oljeekvivalentar. For Valhall og Fenris er investeringane venta å verta om lag 50 mrd. kr, og forventa ressursar som kan vinnast ut, er på 367 millionar fat oljeekvivalentar.

Utbyggingane skal drivast med kraft frå land, og departementet har gjeve konsesjon til dette etter energilova. Planlagd oppstart på felta er i 2027. På topp vil dei to samordna utbyggingane bidra med energi tilsvarende 225 TWh. Til samanlikning var den samla produksjonen av elektrisk kraft i Noreg i 2022 om lag 146 TWh. Så dette er også eit viktig prosjekt for Europa.

I den vanskelege energisituasjonen i Europa er det viktig at produsentane på norsk kontinentalsokkel opprettheld eit høgt produksjonsnivå, så lenge norsk petroleum er etterspurd i marknaden.

Norsk olje er påverka av endringane i marknaden. Olje frå Johan Sverdrup-feltet som tidlegare i stor grad vart eksportert til Asia, har sidan den russiske invasjonen i Ukraina vorte levert til den europeiske marknaden. Råolje frå norsk kontinentalsokkel har vorte ei endå viktigare forsyningskjelde for europeiske brukarar no enn før på grunn av det nye handelsmønsteret.

Begge utbyggingane får fleirtal, men det er nokre parti som har avvikande syn. Eg reknar med dei sjølve vil gjera greie for sitt syn.

I proposisjonen kjem det fram at berekningane viser at dei globale klimagassutsleppa vil verta reduserte med om lag 257 millionar tonn CO₂-ekvivalentar for prosjekt som er omfatta av oljeskattepakka i den forventede produksjonsperioden til prosjekta, men det går også fram av proposisjonen at desse tala er usikre.

I tillegg er det eit eige kapittel om kommersiell lagring av CO₂ på sokkelen. Her er det ein samla komité som vil at tildelingskriteria for areal for lagring av CO₂ også skal leggja vekt på prosjekt som gjev raske klimagevinstar. Det er ein samla komité som står bak tilrådinga, og eg vil takka komiteen for eit godt samarbeid.

Marianne Sivertsen Næss (A) [12:31:53] (komiteens leder): Energimangel har det siste året ført til skyhøye energipriser. Flere land har gjenåpnet kullgruver, og Europa importerer LNG-gass fra USA og Qatar med opptil ni ganger høyere utslipp enn norsk gass. Norsk gass bidrar derfor som en viktig motvekt. Økt norsk gasseksport bidrar til lavere energipriser, men senker også verdens klimagassutslipp.

Dagens sak, utbyggingen i Yggdrasil-området, videreutvikling av Valhall-feltet og utbygging av Fenris-funnet, vil skape betydelige ringvirkninger på land, gi store forventede inntekter til staten og bidra til Europas energisikkerhet. Prosjektene vil også sikre arbeidsplasser og kompetanse i norsk leverandørindustri i mange år framover. Det blir aktivitet på verftene i Egersund, Stavanger, Haugesund, på Stord, i Verdal og Sandnessjøen samt hos en rekke leverandører og underleverandører over hele landet.

Verden vil også i framtiden trenge norsk olje og gass. Så lenge flyene flyr, bilene kjører, klær blir produsert, folk lager mat, vil verden trenge energi, og energikildene vil komme fra en plass. Dersom flyene ikke får norsk olje, kjøper de den bare fra noen andre. Det er altså ikke en løsning for klimaet å avslutte norsk olje- og gassproduksjon.

Vi må heller utvikle alternativene som gjør at fly, biler, klær, matlaging osv. kan gjøres med andre energikilder. Regjeringen er i gang med en enorm satsing på disse områdene, inkludert utbygging av havvind, CO₂-fangst og -lagring, batterier, hydrogen og utvikling av bioøkonomien. Derfor er det også utrolig viktig for klimaet at norsk sokkel bidrar til lagring av CO₂. Hvis de kommersielle lagringsprosjektene som myndighetene har innsikt i per i dag, blir gjennomført, vil norsk kontinental-sokkel ha kapasitet til å lagre 3 millioner tonn CO₂ per år i siste halvdel av 2020-tallet.

I tillegg er det skissert flere prosjekter med oppstart rundt 2030, med en samlet kapasitet på om lag 40 millioner tonn CO₂ per år. Så både fra et industrielt perspektiv og fra et klimaperspektiv er det viktig at regjeringen legger til rette for at CO₂-fangst og -lagring og transport kan lykkes i Norge og på norsk sokkel.

Det er et samlet storting som stiller seg bak og ber regjeringen sørge for at effekt på klimaet og raske klimagevinster vektlegges ved framtidige tildelinger knyttet til CO₂-lagring sammen med hensynet til trygg og sikker lagring. Av disse grunnene er dagens vedtak en gladsak – for norske arbeidsplasser, for verdens energipriser, men også for å utvikle framtidens løsninger som kutter klimagassutslipp.

Gro-Anita Mykjåland (Sp) [12:34:51]: Hurdalsplattformen er klar. Arbeiderparti-Senterparti-regjeringen vil utvikle, ikke avvike norsk petroleumsnæring. Samtidig må det omstilles, slik at vi kan redusere utslipp og opprettholde verdiskaping, kompetanse og arbeidsplasser. For å kutte utslipp på sokkelen slår regjeringsplattformen fast at elektrifiseringen skal fortsette, men hensiktsmessigheten og hvordan det skal gjøres, skal vurderes i hvert enkelt prosjekt. I lys av kraftsituasjonen, og ikke minst behovet framover, er dette viktige avveininger.

Samtidig er det ingen enkle løsninger for å opprettholde verdiskaping og sørge for at Norge også framover er en pålitelig og stabil leverandør av olje og gass, og at vi når våre klimaforpliktelser. Det krever at vi ser hele bildet og ikke isolerer oss til enkeltelementer.

Utbygging og drift av Yggdrasil og Fenris med videreutvikling av Valhall ivaretar dette på en god måte. Her vil det kuttes utslipp. Det vil også skape store verdier i tiden framover og skape betydelige ringvirkninger på land – store forventede inntekter til fellesskapet. Dessuten vil prosjektene være viktige for å opprettholde en stabil energiforsyning til Europa.

De nasjonale sysselsettingsvirkningene i utbygging- og driftsfasen til prosjektene alene er av rettighetshaverne beregnet til om lag 65 000 årsverk gjennom hele perioden. De ulike installasjonene vil bidra til å sørge for aktivitet langs hele kysten, ved virksomheter som Aker Solutions' verft. En stor andel av utstyrsleveransene vil komme fra norske leverandører – aktivitet som bidrar til å opprettholde og videreutvikle Norges maritime kompetanse.

Samlet sett er dette en svært viktig og riktig investering, som ivaretar og balanserer de ulike hensynene på en god måte.

Terje Halleland (FrP) [12:37:09]: Nå må det ikke herske noen tvil om at Fremskrittspartiet heier på dette

prosjektet, selv om vi i dag tillater oss å ikke støtte hele forslaget som ligger til behandling.

Dette er en veldig viktig sak. Det er slik det er blitt sagt av mange: Det betyr mye for næringen, det betyr mye for nasjonen, det betyr mye for de arbeidsplassene og den aktiviteten dette skaper. Vi blir i dag, hver dag, minnet om situasjonen der ute med et Europa i krig. Dette prosjektet vil ha geopolitiske ringvirkninger. Ikke minst er dette et prosjekt som er bra for klimaet.

Likevel er det vanskelig for Fremskrittspartiet å kunne akseptere at driften skal elektrifiseres med kraft fra land. Vi er i dag i en situasjon der vi om kort tid vil ha underskudd på kraftbalansen, og dette må det kompenseres for. Det vil føre til større utfordringer for næringslivet på land, og det vil fortsette å presse prisene opp.

Fremskrittspartiet har i denne saken fremmet et kompromiss til utbygger der vi godtar at Samnanger kan være et tilknytningspunkt, om en bare kompenserer for kraften som en vil bruke framover. Umiddelbart etter vedtak i dag må en da sette i gang et arbeid for hvordan en skal kompensere for den kraften, og det kan en gjøre slik en selv ønsker, bare det ikke skjer med kraft fra land. Det kan være havvind, det kan være gasskraftverk med fangst og lagring, det kan være å kjøpe kraft fra andre havvindprosjekter – eller det kan være enkelt å stille krav om at det skal erstatte den kraften. Vi kommer ikke til å legge sterke føringer for hvordan dette blir løst, men det må løses på en slik måte at en erstatter den kraften som en bruker til prosjektet i dette området. Jeg tror det kunne vært med på å realisere havvindsatsingen i Norge. Nå har en møtt noen humper i veien, og jeg tror at det vedtaket som foreligger når det gjelder Sørliche Nordsjø II, viser at det er behov for en annen finansiering av havvind i Norge. Både Valhall-feltet og Fenris-feltet burde hatt samme kompromiss, hvor en gjennom andre tiltak erstatter den kraften de bruker fra land. Dessverre får ikke våre forslag flertall.

CO₂-fangst og -lagring er et satsingsområde som regjeringen har tro på. Da synes jeg det er veldig rart at vi plutselig, helt tilfeldig, leser om lagringsforskriften for CO₂ i Nordsjøen. Jeg hadde håpet på at regjeringen hadde ønsket å ha en egen debatt om dette. Jeg er fremdeles veldig skeptisk til den tildelingen som departementet gjennomførte tidligere i år, og jeg forstår at slike tildelinger skaper usikkerhet blant aktørene. Jeg håper at statsråden nå kan kommentere det. Dette er ikke et tidspunkt for å trå feil.

Jeg tar opp de forslagene som Fremskrittspartiet har alene og det forslaget vi har sammen med andre.

Presidenten [12:40:20]: Representanten Terje Hal- leland har tatt opp de forslagene han refererte til.

Lars Haltbrekken (SV) [12:40:38]: Vi vet at Det internasjonale energibyrådet sier det, vi vet at verdens ledende klimaforskere i FNs klimapanel sier det, og vi vet også at FNs generalsekretær, António Guterres, sier det: Tiden for ny olje- og gassvirksomhet er forbi dersom verden skal nå sine klimamål og unngå de alvorligste konsekvensene av klimakrisen.

Når jeg hører på debatten så langt, bl.a. at representanten Sivertsen Næss sier at andre land har verre olje- og gassproduksjon enn Norge, får det meg til å tenke på eventyret om bukkene Bruse – ta ikke meg, ta broren min, han er større og fetere enn meg. Slik går det – man legger skylden på hverandre, og lite blir gjort. Da Stortinget i sin tid diskuterte videre kulldrift på Svalbard, var også et av argumentene at det norske kullet angivelig var så mye renere enn andre lands kull.

På denne måten får vi ikke utslippene ned til null. Selv om utslippene fra produksjonen av den fossile energien fra disse feltene blir tilnærmet null, vet vi at forbruket av den oljen og gassen som tas opp, langt fra fører til et utslipp som er null.

Vi hører også at verden trenger energi. Det er det vanskelig å være uenig i, men må svaret fra stortingsflertallet alltid være fossil energi? Må svaret alltid være forurensende energi?

På fredag ble det lansert en enighet mellom flere partier på Stortinget om en havvindsatsing. Det er bra, men det er et press i leverandørindustrien i dag på grunn av den generøse oljeskattepakken som stortingsflertallet vedtok i juni 2020. Det har gjort det lønnsomt å investere i fossil energi framfor fornybar, og det som blir vedtatt i dag, frykter jeg vil føre til nye forsinkelser i satsingen på bl.a. havvind.

Presidenten [12:43:44]: Vil representanten ta opp SVs forslag?

Lars Haltbrekken (SV) [12:43:46]: Det vil jeg selvfølgelig – jeg tar opp de forslagene som SV har sammen med andre, og som ikke allerede er tatt opp.

Presidenten [12:43:48]: Da har representanten Lars Haltbrekken tatt opp de forslagene han refererte til.

Sofie Marhaug (R) [12:44:02]: Rødt støtter ikke tilrådingens I, II og III i denne saken. Det handler om flere ting.

Det er ikke riktig at vi kan fortsette å lete etter og utvinne mer olje og gass, uten at vi bryter klimamålene. Det vet vi allerede, og det er et spørsmål om når vi skal stoppe. Rødt er ikke for å legge ned hele petroleumsin- dustrien, slik noen framstiller det – tvert imot – men vi må begynne denne omstillingen ett sted. Hvis man skal omstille seg, må man omstille seg fra det ene til det and-

re. Det som skjer i denne sal, er at vi bare gjøre mer av det ene. Det viser man helt tydelig med prioriteringene som gjøres her i salen. Flertallet i denne salen prioriterer med dette norsk olje og gass framfor fastlandsindustrien, for dette prosjektet innebærer også et massivt strømsløseri, med elektrifisering med kraft fra land.

Regjeringen opererer med ekstremt optimistiske anslag for kraftforbruk for prosjektene Yggdrasil, Valhall og Fenris. Jeg opplever at regjeringen taler med to tunger i kraftpolitikken. I veldig mange sammenhenger har vi nesten ikke kraft, og vi er nødt til å bygge ned naturen, først og fremst med vindkraft. Men på den andre siden, når vi behandler denne saken, er det ikke noe problem med kraft i det hele tatt, for det er helt nødvendig, riktig og uproblematisk å bygge opp en infrastruktur som prioriterer olje og gass. Dette står ikke til troende. Så jeg vil benytte anledningen til å understreke at regjeringens kraftpolitikk ikke henger på greip – ikke med dette vedtaket og heller ikke ellers i andre saker.

En annen side ved denne saken er at det ligger inne en del merkelige føringer knyttet til karbonfangst og -lagring. Nå er det et flertall for, og vi er med i det, det er en del av tilrådingens IV, som omhandler karbonfangst og -lagring, at det skal bidra til å kutte klimagassutslipp. Men i teksten fra det vi har fått fra regjeringen, er det ikke like tydelig at det er klimatiltakene som gjelder.

Presidenten [12:47:09]: Presidenten må minne om at «ikke henger på greip» ikke er å anse som et godt parlamentarisk uttrykk.

Ola Elvestuen (V) [12:47:26]: Vi står i en klimakrise, og det krever en enorm innsats for å begrense den globale oppvarmingen med 1,5 grad. Det internasjonale energibyrådet sier allerede at bare halvparten av de funnene vi har så langt, kan hentes opp om vi skal klare å holde temperaturøkningen under 1,5 grad. Ser vi på FNs klimarapport fra i vinter, viser den hvor alvorlig situasjonen er, og den viser også at utslippskuttene må komme mye raskere. Altså: Det å redusere bruken av fossil energi må gå mye raskere. Skal vi følge målene som FNs klimapanel har, må Europa og USA bli klimanøytrale innen 2040, Kina innen 2050 og India innen 2060.

Men heldigvis er det også rapporter som viser at teknologiendringen skjer raskt. Rystad Energys rapport fra i fjor høst viser at fornybar energi som sol og vind nå er den billigste energien vi kan ha, og at teknologiendringen for kutt av utslipp går raskere enn forventet. Og ser vi rundt oss, har EU forsterket sine mål. Altså: Man skal i 2035 bare ha salg av nullutslippsbiler, og stoppe bruk av naturgass innen 2049. I USA forventer man én million batterielektriske biler i salg allerede i år, og i Kina er 30 pst. av bilsalg allerede elektrisk. Så endring-

en er i gang, og det går raskere enn forventet. Det vil selvfølgelig også påvirke etterspørselen og priser i årene framover. Derfor, når vi nå ser på Yggdrasil, er Venstre overrasket over at det her ligger en forventning om at man på kort sikt skal ha en oljepris på 80 dollar fatet, på litt lengre sikt 75 dollar fatet, og man legger til grunn en balansepris på 48 dollar fatet. Vi mener da at det ikke er selskapene som tar den største risikoen, den er det staten som tar gjennom den oljeskattepakken som ble innført tidligere, og som jo er grunnlaget for at vi får denne saken nå. Den er levert tidsnok til å få alle de fordelene som ligger i oljeskattepakken.

Ifølge Rystad Energys rapport og vurdering av oljeprisen framover forventer man en pris på 35 dollar fatet i 2030. Her er det en balansepris på 48 dollar fatet. Venstre mener dette prosjektet pålegger oss som skattebetalere og innbyggere i Norge en altfor stor risiko, derfor er det riktig å si nei til disse prosjektene.

Une Bastholm (MDG) [12:50:49]: Under lanseringen av FNs klimapanelts siste rapport ba FNs generalsekretær Guterres innstendig alle land om å stanse nye lisenser til fossil energi, stoppe utvidelse av eksisterende olje- og gassfelt og flytte investeringer fra fossilt til fornybart. Dette fordi verden allerede har funnet mer kull, olje og gass enn det som er mulig å produsere innenfor karbonbudsjettet på 1,5 graders økt oppvarming. Men her står vi og er bedt om å godkjenne enda et nytt olje- og gassfelt, et olje- og gassfelt som ikke er lønnsomt i et 1,5 graders scenario, men der oljeskattepakken, som opprinnelig var et koronatiltak, gjør at selskapene likevel kan beregne en positiv nåverdi, mens staten vil ha store kostnader. Dette er et olje- og gassfelt som skal driftes med kraft fra land, tilsvarende 70 000 husstander, i en tid der vi står i en energikrise. Strømprisen er høy og kraften vi har bør prioriteres ekstra klokt. Det er et olje- og gassfelt som vil bidra til globale klimagassutslipp tilsvarende minst 57 millioner tonn CO₂.

Høyesterettsdommen i klimasøksmålet i 2020 krevde at staten utreder de globale klimakonsekvensene når man behandler søknader om PUD, Plan for utbygging og drift. Norges institusjon for menneskerettigheter, NIM, anbefalte i etterkant at dette bør gjøres ved hvert enkelt prosjekt, og at det må sendes på høring før en beslutning tas. Dette kravet ble ikke inkludert i den oppdaterte PUD-veilederen høsten 2022. I stedet ga Olje- og energidepartementet selskapet Rystad Energy i oppdrag å utrede dette på generelt grunnlag, ikke feltspesifikt. Rapporten konkluderer med at mer norsk olje og gass er bra for den globale klimaeffekten. Høringsfristen var på kun to uker, mot normalt tolv uker for konsekvensutredninger for øvrig. Men, som representanten Elvestuen var innom, i beregningene av lønnsomhet for prosjekte-

ne, derimot, finner regjeringen på egne vurderinger og egne beregninger av oljeprisen i denne sammenhengen, altså på 80 dollar fatet, mens Rystad Energy baserer seg på 35 dollar fatet i 2030.

Proposisjonen vi behandler i dag, avslører en regjering som først bestemmer seg for å fortsette med investeringene og utvinning av olje og gass på norsk sokkel, og deretter prøver å finne argumentene og beregningene for å forsvare det valget. Det er sterkt kritikkverdig at Olje- og energidepartementet ikke følger de normale konsekvensutredningene og utredningsplikten sin, men i stedet velger «cherry picking» når det gjelder fakta som passer særinteressene for olje- og gassnæringen. Dette må ta slutt. Derfor foreslår vi i Miljøpartiet De Grønne i dag, sammen med flere andre partiene, endringer for å gjøre oljeforvaltningen litt mer ansvarlig og demokratisk. Det innebærer å oppdatere PUD-veilederen, det innebærer at alle felt som er omfattet av oljeskattepakken, må stresstestes med utgangspunkt i 1,5-gradersmålet, ikke 1,7-gradersmålet, som denne proposisjonen legger til grunn. Alle nye PUD-er, uavhengig av størrelse, må få en reell politisk behandling. Til slutt og ikke minst må vi sikre at konsekvensutredningene gjøres av uavhengige aktører.

Statsråd Terje Aasland [12:54:08]: Det er utrolig spennende å kunne være med på å behandle de planene vi har lagt fram for de største industriprosjektene Stortinget vil behandle denne stortingsperioden. Utbyggingen av Yggdrasil-området samt videreutvikling av utbygging av Valhall og Fenris er store prosjekter som gir arbeidsplasser, statlige inntekter pluss olje og gass produsert med lave utslipp til en verden som har et stort energibehov.

Investeringene for Yggdrasil-utbyggingen i Nordsjøen anslås til å være 115 mrd. kr og med forventet utvinnbare ressurser på 650 millioner fat oljeekvivalenter. Valhall- og Fenris-prosjektene er anslått til 50 mrd. kr i investeringer og utvinnbare ressurser på 367 millioner fat oljeekvivalenter.

Prosjektene skaper betydelige ringvirkninger, gir trygghet for folk og arbeid og ikke minst inntekter til staten. Dette er enormt store prosjekter, som gir arbeid langs hele kysten. Utbyggingene er også viktige sett med utgangspunkt i Europas behov for energisikkerhet. På topp vil de to prosjektene levere omtrent 225 TWh energi i løpet av et år. I tillegg er dette prosjekter som skal drives med fornybar energi eller kraft fra land, noe som betyr at det er svært lave utslipp per produserte enhet.

Norge er den største nettoeksportøren av olje og gass i Europa. Ved å gjennomføre disse prosjektene sikrer vi altså nå ny produksjon fra siste halvdel av 2020-tal-

let, slik at vi bidrar til å opprettholde høye norske leveranser også i fremtiden. Jeg er glad for at komiteen tilrår disse utbyggingene.

Da pandemien traff oss i 2020, opplevde vi stor usikkerhet i næringslivet. Vi fryktet industridød, prosjekter ble satt på vent, og det ble besluttet å legge ned verft. Slik ble det ikke. Skattepakken har levert. Da en behandling skattepakken i Stortinget, var det selvfølgelig et ønske om at den nettopp skulle levere. Vi opprettholder et stabilt aktivitetsnivå på norsk sokkel. Det sikrer arbeidsplasser, men også kompetansen og teknologien som vil være avgjørende for utviklingen i andre næringer, som karbonfangst og -lagring, hydrogen, havvind, havbruk og mineraler.

Prosjektene som ble vedtatt i perioden 2020–2022, gir investeringer på om lag 440 mrd. kr, der om lag 290 mrd. kr ventes å rette seg mot norske aktører. Investeringene er beregnet til å gi grunnlag for om lag 158 000 årsverk i perioden fra 2020–2029. Yggdrasil og Valhall/Fenris er gode eksempler på at oljeskattepakken har levert, noe som var hensikten bak den.

Det blir aktivitet på verftene i Egersund, i Stavanger, i Haugesund, på Stord, i Verdal og i Sandnessjøen, samt hos en rekke leverandører over hele landet. Jeg er stolt av å kunne være med på å legge fram disse planene og samtidig være med og behandle disse sakene i Stortinget. Jeg er glad for at det er et bredt flertall som tilrår at utbyggingen kan godkjennes av Olje- og energidepartementet.

Presidenten [12:57:03]: Det blir replikkordskifte.

Ove Trellevik (H) [12:57:20]: Takk til statsråden for innlegget. I komiteen diskuterte vi CO₂-lagring lenge og mykje. Vi er skjønt einige alle saman om at omsynet til sikker og trygg lagring sjølv sagt skal vere vera det viktigaste av alt, men me er veldig observante på at me også bør kunna gje evalueringspoeng eller kva ein vil kalla det – i alle fall å vektleggja det faktum at enkelte ønskjer å realisera gode prosjekt raskt, slik at me får raske klimagevinstar. Heile komiteen stiller seg bak eit slikt vedtak her i dag.

Spørsmålet mitt til statsråden er: Kva tid kan vi forventa at slike reglar vil vera på plass?

Statsråd Terje Aasland [12:58:07]: Jeg er glad for spørsmålet, for vi jobber allerede med det som utgangspunkt. At mulige lagre modnes raskt og effektivt når letetillatelse gis, er noe jeg er opptatt av, og derfor har vi også vektlagt dette gjennom de tildelingene vi allerede har foretatt. De arbeidsforpliktelsene som vi fastsetter når vi gir slike tillatelse, utformes med det formål å sikre framdrift i prosjektene, samtidig som det skaffes nok

kunnskap til å avgjøre at lagringen kan skje trygt og sikkert.

Så jeg mener at det regjeringen gjør når det gjelder disse lagringstillatelsene, allerede langt på vei følger opp det som er Stortingets intensjon bak forslaget. Men jeg synes det er bra at Stortinget også stadfester dette, og så skal vi jobbe vidare med det i tråd med det Stortinget nå kommer til å vedta i løpet av dagen.

Ove Trellevik (H) [12:58:50]: Europa treng meir gass, og eg forstår det slik at Gassco føreslår at ein skal jobba for å få til eit rør for betre evakueringsløyising for Barentshavet og sørover mot Norskehavet.

Spørsmålet mitt er om det er aktuelt for regjeringa å sjå på uopna område for raskare å kunna avdekkja og få i gang meir gassproduksjon på vegen nord til Barentshavet. Eg tenkjer då spesielt på delar av Nordland 6, som er uopna for petroleumsverksemd, men som fleire selskap meiner ikkje lenger er konfliktfylte, men kor det er store, openberre moglegheiter for å utvinna betydelege mengder gass. Det ville vera eit viktig steg i rett retning for å få realisert ein betre evakueringsløyising frå Barentshavet. Spørsmålet mitt er om det er vilje i regjeringa til å sjå på Nordland 6, som har vore veldig betent tidlegare, men som kanskje med ny teknologi og nye måtar å gjera det på gjer at det er mogleg å få dette til.

Statsråd Terje Aasland [12:59:55]: Representanten er godt kjent med at regjeringens hovedretning når vi nå legger til rette for å utvikle og ikke avvike norsk sokkel, er TFO-rundene, tildeling i forhåndsdefinerte områder. Vi har utvidet det vi nå har utlyst betydelig, med 92 nye blokker – 78 av dem i Barentshavet, 14 i Norskehavet – og hovedretningen for oss er å sørge for at vi videreutvikler norsk sokkel.

Når det gjelder Nordland 6, Nordland 7 og Troms 2, hadde også den foregående regjeringen åtte år på seg til å åpne disse områdene. De valgte å ikke gjøre det, og jeg går ut fra at det var refleksjoner rundt dette, at dette var sårbare områder, områder som var omdiskutert, og at en ikke gikk inn i disse. Det har heller ikke vi til hensikt å gjøre nå.

Morten Wold hadde her overtatt presidentplassen.

Ove Trellevik (H) [13:00:43]: Det har skjedd mykje på få år med ny leiteteknologi, så poenget mitt er at ein kanskje bør sjå litt på dei nye moglegheitene. No har vi opplevd at regjeringa har prioritert TFO-rundar og den slags, men det har òg vore gjenstand for forhandlingar her i Stortinget med samarbeidspartiet SV. Vi har sett konsekvensane av ein slik politikk, kor regjeringa har måtta gå tilbake på det ein har ønskt.

Spørsmålet mitt er: Er olje- og gasspolitikken nok ein gong gjenstand for forhandlingar no i forbindelse med revidert budsjett?

Statsråd Terje Aasland [13:01:20]: Jeg er glad for at representanten har sett konsekvensene av regjeringens politikk når det gjelder å videreutvikle norsk sokkel. Ikke minst behandler vi to prosjekter i dag, og samlede investeringer er på 165 mrd. kr. Det er egentlig veldig viktige prosjekter som bidrar til sterk sysselsetting, stor trygghet – 158 000 årsverk i forhold til oljeskattepakken. Så det er absolutt lagt en fin vei mot framtiden tatt i betraktning aktiviteten på norsk sokkel. Er det noe olje- og gassindustrien kan være trygge på, så er det at vi ønsker å videreutvikle denne viktige sektoren for Norge, men samtidig at vi tar den inn i det som er hele energiomstillingen – vi skal kutte klimagassutslipp, og vi også skal skape nye muligheter gjennom å satse på olje og gass, ikke minst blått hydrogen, som er et veldig spennende felt for hele området for norsk sokkel.

Terje Halleland (FrP) [13:02:30]: Regjeringen innstiller og vil få vedtatt dette prosjektet i dag, og jeg slutter meg til de gratulasjonene og synes det er et godt prosjekt, med unntak av at de skal få kraft fra land. Det er en problemstilling som er blitt mer og mer åpenbar, at dette kommer til å få store konsekvenser både for næringslivet på land, for å nå klimatiltak på land og ikke minst for prisene for norske forbrukere.

Jeg har lyst til å begynne med å bare spørre statsråden om han gjort seg noen tanker om alternativer til å elektrifisere med kraft fra land. Har det vært diskutert med søker, eller har en sett på andre alternativer til den elektrifiseringsløsningen som en går inn for i dag?

Statsråd Terje Aasland [13:03:23]: Vi har hele tiden vært tydelige på at kraft fra land er en viktig del av grunnlaget for at olje- og gassindustrien skal kunne kutte utslipp. Vi ønsker å gjøre det og legge til rette for at dette kan skje parallelt med utbygging av fornybar energi på norske hav. Det gjør denne regjeringen, og jeg mener at det er et godt grunnlag for akkurat det.

Fremskrittspartiets beklagelige tilnærming til denne saken er at de vil utsette hele prosjektet på ubestemt tid, med tanke på det forslaget som de fremmer om at det må både nett og produksjon på plass før en gir tillatelser. Det mener vi er feil. Det går an å ha to tanker i hodet samtidig. Vi ønsker å bygge ut betydelig mer fornybar energi, vi er i gang med å kunne bygge ut nett raskere, og vi legger til rette for en storstilt havvindsatsing. Regjeringen er altså godt i gang med å levere store saker på fornybar energi, samtidig som vi ønsker å videreutvikle norsk sokkel og den aktiviteten som er i olje- og gassindustrien.

Terje Halleland (FrP) [13:04:30]: Bare la meg få lov til å korrigere statsråden lite grann. Det er veldig beklagelig at han ikke hørte etter da jeg hadde mitt eget innlegg, som tok opp akkurat denne problemstillingen, og der vi åpner for at søkeren skal få lov til å hente kraften sin fra Samnanger mot at han gjennom den tiden klarer å erstatte denne.

Er det slik at statsråden ikke ser – for han er jo inne på poenget – at vi kan få ny energiproduksjon med andre teknologier? Ser en noen fordel med å kombinere oljeselskapenes kraftbehov med deres betalingsevne og den teknologiutviklingen som det kunne ha gitt, f.eks. rundt karbonfangst og -lagring, rundt havvind og rundt hydrogen?

Statsråd Terje Aasland [13:05:26]: Jeg er opptatt av å kunne legge til rette for at olje- og gassindustrien skal utvikle seg og være med i nye teknologisk spennende områder som hydrogen, som karbonfangst og -lagring og som offshore vind. Jeg er absolutt opptatt av det, men dette prosjektet er altså jobbet med over lang tid. Det er fremmet med det som har vært forutsetningene fra Stortinget, med kraft fra land som løsning. Vi jobber parallelt med å sørge for at vi får mer fornybar energi inn i det norske kraftsystemet, nettopp for å understøtte ikke bare elektrifiseringen av olje- og gassinstallasjoner, men for hele samfunnets skyld.

Når det gjelder representanten Halleland, er det fint å høre på hva han sier, men det er kanskje enda viktigere å se på hva de faktisk skriver, og forslaget lyder som så:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at elektrifisering av Yggdrasil med kraft fra land ikke gjennomføres før det etableres ny kraft og forsterkninger av kraftnettet i området.»

Det er en klar forutsetning som betyr utsettelse av dette prosjektet, noe som etter min mening ville ha vært et svært dårlig utgangspunkt for å videreutvikle norsk sokkel.

Terje Halleland (FrP) [13:06:27]: Nei, dette skal kunne gå parallelt og ha et parallelt løp. Når en sier at her har søker jobbet med prosjektet over lang tid, må vi jo kunne ta inn over oss at tidene har endret seg enormt de siste årene, og da er det viktig at vi også tilpasser oss den realiteten som vi står overfor, og gjerne også er bitte litt mer fleksible enn hva vi ville ha vært i en helt normal situasjon.

Nå hadde vi en sak litt tidligere her da vi snakket om klimaforpliktelser og å elektrifisere norsk sokkel som det største klimatiltaket som regjeringen skyver foran seg. Jeg stilte det samme spørsmålet til statsråd Barth Eide, og han klarte ikke å svare, men klarer olje- og energiministeren å svare på dette: Er det lettere å nå Norges in-

ternasjonale klimaforpliktelser når en elektrifiserer norsk sokkel med kraft fra land?

Statsråd Terje Aasland [13:07:32]: Ja.

Lars Haltbrekken (SV) [13:07:49]: Jeg håper jeg får et like tydelig, klart, kort og konsist svar på mitt spørsmål som det foregående representant fikk.

I dag kom nyheten om at FNs klimasjef frykter at fossil energi ikke kommer til å stå på agendaen under høstens klimatoppmøte i Dubai. Spørsmålet mitt er: Vil regjeringen jobbe for at det skal komme på agendaen?

Statsråd Terje Aasland [13:08:24]: Ja, det tror jeg er helt nødvendig. I morges startet jeg dagen min med et møte med John Kerry. Det var veldig interessant. I arbeidet som nå må gjøres internasjonalt fram til 2028 og COP 28, er det veldig viktig at vi også bidrar med både å se hvordan en utvikler fossil energibruk, og hvordan en bringer krav og forventninger til andre land. Der mente Kerry at Norge hadde et viktig bidrag å komme med, og jeg tror det er klokt at vi setter oss ned og diskuterer det i fortsettelsen.

Hvis fossil energi skal finne sin plass i et netto nullscenario, må det selvfølgelig inneholde nullutslipp eller positive bidrag til klimaet. Jeg mener at det som skjer i utviklingen av norsk olje- og gassindustri – samarbeid med Tyskland, å se på mulighetene for hydrogen, at vi tar ansvar for karbonfangst og -lagring og en betydelig del på offshore vind – vil kunne være med og bidra positivt, samtidig som vi må se at også de store økonomiene, ikke minst Kina, bidrar i arbeidet framover.

Ola Elvestuen (V) [13:09:46]: Som statsråden sier: Regjeringen fortsetter egentlig bare som før, med den samme olje- og gasspolitikken som har vært ført over lengre tid, og det skjer samtidig som verden er i en enorm endring. Dessverre er det sånn at regjeringen ikke er alene. Det er mange land som nå planlegger for mer olje- og gassutvinning, og det samtidig som vi vet at forbruk av olje og gass må dramatisk ned de neste 15 årene – med de konsekvensene det vil gi for den forventede prisen vi kan få for den oljen og den gassen.

På Yggdrasil er det en balansepris på 48 dollar fatet som ligger til grunn. En har en oljeskattepakke som er veldig gunstig for selskapene. De tar ingen risiko, men vi tar en risiko. Spørsmålet blir: Finnes det noen grenser for hvor stor risiko statsråden mener at vi som land og befolkning skal ta, eller hvor høy den prisen må være, før vi skal si nei?

Statsråd Terje Aasland [13:10:54]: Jeg mener at vi fortsatt skal legge til rette for å utvikle norsk sokkel, både ved å hente ut olje og gass og ikke minst ved å bringe inn nye teknologier som gjør at en kan kutte ut-

slipp, for det er det som er det vesentlige. Det vesentlige er ikke om en produserer olje og gass, for det vil vi gjøre i lang tid framover. Det viktige er å ha fokus på at utslippene må ned.

Utslippene som følge av bruk av olje og gass må betydelig ned, og derfor mener jeg det er riktig at vi legger til rette for at vi kan produsere olje og gass med så lavt fotavtrykk som overhodet mulig, noe disse to prosjektene vil være eksempler på.

Dette med balanseprisen ble tatt opp. Disse to prosjektene er regnet på slik at de er nedbetalt i løpet av tre år, noe jeg tror avlaster den risikoen Elvestuen er bekymret for. Jeg tror ikke dette har den risikoen som han legger fram i sitt innlegg og sitt spørsmål. Jeg tror dette er robuste økonomiske prosjekter som står seg godt i tiden framover.

Une Bastholm (MDG) [13:12:05]: Siden vi står i en klimakrise, har Høyesterett konkludert med at staten har rett og plikt til å avvise nye PUD-er på norsk sokkel av hensyn til forbrenningsutslippene. Høyesterett sier at da er det nødvendig å utrede forbrenningsutslippene. Likevel ble ikke dette kravet inkludert i den oppdaterte PUD-veilederen, som kom høsten 2022. I stedet ga Olje- og energidepartementet selskapet Rystad Energy i oppdrag å utrede forbrenningsutslipp på generelt grunnlag – ikke feltspesifikt. Rapporten konkluderer med at mer norsk olje og gass er bra for den globale klimaeffekten. Høringsfristen var på to uker, mot normalt tolv uker på konsekvensutredninger for øvrig, og en rekke miljøorganisasjoner ba om utsatt frist. Det ble ikke imøtekommet.

Det er et faglig skjønnsom skal avgjøre om utredninger er gode nok, ikke et politisk skjønnsom. Samtidig vet vi at Vista Analyse gjorde en analyse som viste en annen konklusjon enn det Rystad Energy gjorde. Hvorfor følger ikke konsekvensutredningen av globale klimautslipp for olje og gass de normale, ordinære konsekvensutredningsprosessene?

Statsråd Terje Aasland [13:13:16]: Vi beregner, og får beregnet, forbruksutslipp på bruttosiden for alle prosjekter – alle PUD-er – før de godkjennes. Vi offentliggjør det på Olje- og energidepartementets hjemmesider og følger opp det forholdet.

Når det gjelder beregninger av nettoutslipp, er det klart at det er vanskelig å beregne. Rystad-rapporten hadde ett uttrykk, og Vista Analyse-rapporten hadde et annet uttrykk, men begge rapportene viser at det er mindre nettoutslipp som følge av olje- og gassproduksjonen enn det. Det betyr at norsk olje og gass i utgangspunktet blir brukt til å veksle inn energikilder som har høyere utslipp, og høyere utslipp per forbrukt enhet, enn det som er tilsvarende for forbruket knyttet til norsk

olje og gass. I tillegg har vi det sånn at alle prosjekter skal stresstestes mot finansielle klimarisikoeer.

Presidenten [13:14:18]: Replikordskiftet er omme.

De talere som heretter får ordet, har også en taletid på inntil 3 minutter.

Ove Trellevik (H) [13:14:36]: Eg tenkte at eg må ha eit innlegg til, for norsk sokkel har store konkurransefortrinn på svært mange område. Utsleppa frå produksjonen er veldig låge, og kvaliteten på olje- og gassførekomstane er gode. Summen av dette gjer at konkurransekrafta til norsk olje og gass på sokkelen er viktig for energiomstillinga i Europa.

Noreg slepp ut i gjennomsnitt 7 kg CO₂ per produsert fat, mens snittet for verda som heilskap er nærare 18 kg CO₂ per fat. For kvart fat Noreg produserer, kan ein difor seia at me sparar verda for utslepp på rundt 10 kg CO₂. Endå lågare vert det etter kvart som me klarer å elektrifisera meir av petroleumsverksemda vår. I mars i år vart siste fase av Johan Sverdrup sett i drift. Her slepp me ut berre 0,67 kg CO₂ per fat. Så det er kanskje ingen dum idé at me bør auka produksjonen vår, og at andre, med høgare utslepp bør redusera produksjonen sin, dersom omsynet til klimaet veg tyngst. Difor meiner me i Høgre at me skal utvikla norsk sokkel og ikkje avvikla norsk sokkel.

Etter bortfall av russisk gass i den europeiske marknaden treng Europa store mengder gass, og på kort sikt har me auka eksporten vår så mykje som me kan. Men EU treng meir enn den gassen me har funne på norsk sokkel. EU har vedteke at ein skal ha gass på lang sikt også, også etter 2050. Det er altså ikkje slik som representanten Ola Elvestuen frå Venstre seier, at ein berre skal ha gass, naturgass, fram til 2050. Nei, me skal leve store mengder naturgass etter det også, men då forbrukt som lågutsleppsgass, som blått hydrogen eller forbrukt med karbonfangst og -lagring. Dette betyr mange nye moglegheiter for norsk sokkel og norsk økonomi. Når Europa skal forbruka så store mengder avkarbonisert gass, kan me allereie no kanskje begynna å dreia leitetpolitikken til å leita etter meir gass. Difor er det viktig å koma i gang med nye område, nye konsesjonsrundar og leita meir enn det me gjer i dag.

Ola Elvestuen (V) [13:17:18]: Vi har en stor og viktig olje- og gassnæring, petroleumsnæring, i Norge, og det er en diskusjon om hvordan man skal få endring. Det går an å ha uenigheter om hvor raskt endringene skal komme, med den reduksjonen i produksjon vi også skal ha.

Jeg må si jeg reagerer når de partiene som nå er for disse prosjektene, nærmest framstiller det som et klimatiltak. Det er det ikke. Den oljen vi henter opp, gir utslipp

i en verden som sier at vi bare kan hente ut halvparten av det vi allerede har funnet.

Så er det riktig at vi bør styre oss inn mot blått hydrogen, men da er det det vi skal styre oss inn mot. Da må politikken også drives dit, og ikke slik at blått hydrogen blir et argument for å fortsette som før. Det er selvfølgelig også et spørsmål om konkurransekraften til blått hydrogen over tid.

Jeg synes man tar lett på den utviklingen vi kommer til å få, for verden må bruke mindre olje – gjerne olje først – og det må brukes mindre gass. Dette skjer samtidig som det er mange nye felt som settes i gang, og det er mye planlegging for det. Det skjer ikke bare i Norge – det skjer i Midtøsten, det skjer i Guyana og andre steder.

Dette er en situasjon som gjør at prisforventningen må være et tema. Jeg synes at både regjeringen og partiene som er for denne, går veldig lett over at man her legger til grunn en balansepris på 48 dollar per fat. Vi har ofte tidligere hatt den lavere. Store aktører, bl.a. Equinor, legger seg på 35 dollar fatet. Beregningene til Rystad Energy stoler regjeringen fullt og helt på når det gjelder utslippsvurderingen for 2030, men når det gjelder forventninger på pris, har de ikke den samme betydningen.

Jeg mener at oljeskattepakken lager en uforholdsmessig mye bedre situasjon for dem som skal bygge ut, der de nesten ikke har risiko. Den er det vi som tar. Jeg synes man går altfor lett forbi den problemstillingen. Fra Venstres side går vi imot disse prosjektene. Først og fremst handler det om at de er der på grunn av oljeskattepakken, og her tar vi for stor risiko ved å gå inn for dem.

Une Bastholm (MDG) [13:20:35]: Jeg tar ordet igjen fordi jeg ser at konfliktnivået i oljedebatten øker. En grunn til det er at det nå er flere eksempler på at regjeringen har en udemokratisk, lite åpen tilnærming til hvorfor og hvordan beslutninger blir tatt. Noen av eksemplene har vi vært innom her i dag, og jeg vil gjenta det.

Det var Høyesterett som tydelig sa at staten har en rett og en plikt til å avvise PUD-er dersom de medfører fare for den norske befolkning på grunn av klimændringer, altså fordi utslippene vil øke med feltet som åpnes. Det betyr at man må utrede den risikoen. Det er en plikt den norske stat har. Det har regjeringen så langt valgt å sette ut til et enkeltsekskap utenfor ordinær konsekvensutredningsprosess, dvs. uten normale høringsfrister og en åpen debatt.

Regjeringen har lovet at de skal foreta en finansiell klimarisikovurdering. Det har de i proposisjonen valgt bare å vise til at de har gjort, men det er ikke åpent og synlig hvordan disse vurderingene har vært gjort. Er det tre setninger? Er det en skikkelig utredning? Hvem har

laget denne utredningen? Og hvem er det som tar den finansielle risikoen? Er det selskapene, eller er det staten?

Når miljøorganisasjoner i Norge ber om innsyn i hvordan den finansielle klimarisikoen er vurdert, får de til svar at det får de ikke innsyn i, for dette har ikke miljørelevans, dette er bare en finansiell risikovurdering. Dette er veldig beklagelig. Dette er nødt til å opphøre. Vi kan legge til side uenigheten om hvor stor eller hvor liten norsk olje- og gassutvinning skal være, men det er nødt til å være en åpen, demokratisk og transparent debatt når Norge, som et av veldig få land i verden, fortsetter å investere i fossil energi med begrunnelsen at det skal være med på å redde kloden. En del av oss tror ikke på det, og vi må få lov til å være med og delta og ha den samme tilgangen til kunnskapsgrunnlaget som det regjeringen har i sine beslutningsprosesser.

Terje Halleland (FrP) [13:23:03]: Det blir gjerne en litt polarisert debatt når den ene er for og den andre imot. Slik er det nå bare. Når det er et stort og solid flertall på Stortinget som mener at dette er en næring vi skal utvikle, er det klart at det kan virke slik at en føler seg overkjørt.

Jeg vil ta med litt til og fortsette der Trellevik slapp. Vi har i dag en geopolitisk situasjon som er svært utfordrende, og som Norge er en helt avgjørende del av. Vi har en energisituasjon i Europa som oppsto veldig brått, og der Norge er løsningen for å komme seg videre.

Hvis vi ser på energisituasjonen globalt, er over 80 pst. av energien som blir skapt, fossil. Det er ikke bare for Norge å kutte ut sin produksjon, og så vil det få betydning for det globale utslippet. Fornybarandelen i 1990 var 14 pst. Fornybarandelen i 2020 var 12 pst. Det er klart vi har noen kjempeutfordringer framfor oss, og det er ikke slik at det er Norge alene som kan løse det.

Det ble sagt fra representanten Elvestuen at det er funnet nok, og at FN sier vi ikke kan hente ut mer enn halvparten av det vi har funnet. Ja, vi har funnet nok. Det tror jeg alle kan slutte seg til. Problemet er bare at vi har funnet det på feil plass.

For å ta et litt annet perspektiv, med gassituasjonen og at vi klarer å levere til Europa: Vi åpnet Baltic Pipe i fjor. Det er en rørledning som gir norsk gass til et polsk samfunn som henter store deler av sin energi fra kullkraft. Det bidrar til 70 millioner tonn reduserte utslipp fra Polen. Da bidrar Norge, norsk sokkel, norsk aktivitet og norsk oljepolitikk til å gjøre det realistisk for EU og for Polen å nå sine mål. Når vi hører hvordan Norge tenker rundt klima i forhold til veldig mange andre, tror jeg det er helt avgjørende at vi har en offensiv og pågående petroleumpolitikk i landet.

Statsråd Terje Aasland [13:26:00]: Det er ingen tvil om at norske energileveranser har stor betydning i et

geopolitisk bilde når det gjelder energisikkerheten i Europa, osv. Derfor er vi opptatt av å legge til rette for videreutvikling av norsk sokkel, og jeg mener at vi gjør det innenfor trygge, forutsigbare rammer, både for olje- og gassindustrien og for samfunnet.

Det var derfor jeg tok ordet: fordi representanten Bastholm sa at vi driver en udemokratisk og lite åpen tilnærming til olje- og gassaktivitetene våre. Det mener jeg vi ikke gjør. Vi har gjort betydelige endringer i hvordan disse sakene blir håndtert. Vi varslet det i energimeldingen i fjor, og vi følger det opp, bl.a. ved at vi nå offentliggjør alle beregnede utslipp knyttet til forbrenning i forkant av en godkjenning av en PUD, nettopp fordi vi ønsker å få innspill på det.

Å beregne nettokonsekvensene av olje- og gassaktiviteten på norsk sokkel er komplisert. Det er forskjell på Rystad-rapporten og Vista-rapporten, ja, og jeg aksepterer at det er uenighet om det fordi det er et veldig vanskelig tema å gå inn i, men vi ser at fra brutto utslipp som er beregnet på hver enkelt PUD, gir altså nettoeffekten – når vi beregner den – positivt utslag. Det blir utslipp, ja, men det gir positivt utslag. Det betyr at olje og gass fra norsk sokkel veksles inn og brukes som en motvekt mot annen type fossil energibruk som har høyere utslipp ved seg, hvis en skal stole på både Rystad-rapporten og Vista Analyserapporten.

Jeg er opptatt av åpenhet. Jeg er opptatt av at vi har gode, demokratiske prosesser på framdriften i utviklingen av aktiviteten på norsk sokkel. Jeg mener det er særdeles viktig. Jeg mener det er viktig at vi orienterer oss i klimapositiv retning, stiller krav og sørger for å legge til rette for utvikling i fortsettelsen. Jeg mener at det skjer veldig mye spennende akkurat nå knyttet til blått hydrogen, som flere har vært inne på. Skal en lykkes med blått hydrogen, er langsiktighet en av forutsetningene for det – at det er langsiktighet for tilgang på naturgass, og at det er sikkerhet i tilgang på kjøp av blått hydrogen i utviklingen av dette.

Når vi ser forholdet til utvikling av karbonfangst og -lagring, ser vi at det er en tiltakende interesse fra selskaper for å få tak i areal som de kan benytte til nettopp dette. Når det gjelder offshore vind, som er en stor mulighet for Norge, er jeg veldig glad for at Stortinget med bredt flertall sluttet seg til dette i forrige uke, nettopp fordi det er krevende å ta tak i alle de mulighetene som er der, men vi gjør det altså på alle områder hvor vi har forutsetninger for å gjøre det.

Presidenten [13:29:06]: Representanten Une Bastholm har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Une Bastholm (MDG) [13:29:18]: Takk for statsrådens svar. Jeg vil bare oppklare for salen, og kanskje også

for statsråden, at Vista Analyse – som det kun blir vist til, og faktagrunnlaget blir ikke brukt i proposisjonen – konkluderer med at utvinningen av de feltene vi i dag godkjenner, vil føre til netto økte utslipp globalt, altså ikke bare litt mindre bra enn Rystad Energy. Det er to helt forskjellige analyser.

Jeg mener at dette i beste fall betyr at det er mye usikkerhet her, og vi bør ha et føre-var-perspektiv. Til og med om man er for mer utvinning av olje og gass i Norge, bør man være forsiktig med de prosjektene som det så tydelig er stor usikkerhet rundt, både finansielt og utslippsmessig. Sannheten er nok, basert på det faktagrunnlaget vi har og de analysene som gjøres, at det er ganske stor forskjell på olje og gass i det bildet når det handler om netto utslipp, og det er forskjell på kort sikt og lang sikt.

Presidenten [13:30:23]: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 27.

Sak nr. 28 [13:30:29]

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Rasmus Hansson, Kristoffer Robin Haug og Lan Marie Nguyen Berg om en nærenergireform (Innst. 467 S (2022–2023), jf. Dokument 8:197 S (2022–2023))

Presidenten [13:30:46]: Etter ønske fra energi- og miljøkomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen. De som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får også en taletid på inntil 3 minutter.

Lars Haltbrekken (SV) [13:31:16] (ordfører for saken): Jeg vil starte med å takke komiteen for godt samarbeid. Vi har i denne saken klart å samle oss om noen gode og viktige forslag som vil kunne sette fart på utbyggingen av desentraliserte energianlegg.

Det er en samlet komité som mener det er behov for økt produksjon av fornybar energi sammen med en kraftfull satsing på energieffektivisering. Vi viser også til at økt utbygging av mindre desentraliserte energianlegg, nærenergi, kan redusere konfliktene knyttet til utbygging av energi. Komiteen mener det er viktig at vi i all planlegging av ny energi tar hensyn til både klimakrisen og naturkrisen, og at økt satsing på nærenergi kan bidra til at vi oppfyller både den internasjonale naturavtalens mål og Parisavtalens mål om å kutte utslipp av klimagasser.

De forslagene som komiteen samler seg om, og som forhåpentligvis blir vedtatt her i dag, vil gjøre det mer

lønnsomt f.eks. å bygge ut solcelleanlegg på bedrifters tak. Det vil også gjøre det enklere å få dette til. I tillegg har Stortinget opp gjennom årene fått behandlet flere planer for store utbygginger av nye energianlegg, men i dag vedtar Stortinget også at det skal lages en plan for utbygging av mindre energianlegg i allerede nedbygde arealer. Vi ber regjeringen om å heve grensen for hvor mye egenprodusert fornybar energi som kan deles fra næringsbygg. Dette vil bidra til å gjøre det mer lønnsomt.

Så regner jeg med at de ulike partiene vil gjøre rede for sine egne syn.

Jeg tar med dette opp det forslaget som SV er en del av. Jeg kan også signalisere at SV kommer til å støtte de løse forslagene som Miljøpartiet De Grønne har lagt fram i dag.

Presidenten [13:33:41]: Representanten Lars Haltbrekken har tatt opp det forslaget han viste til.

Bård Ludvig Thorheim (H) [13:33:57]: Jeg vil starte med å takke Miljøpartiet De Grønne, som har kommet med et representantforslag som har fått bred tilslutning. Det er hele fire forslag som hele komiteen har stilt seg bak. Dermed bidrar vi til å lage en ny politikk som har betydning for landet. Jeg vil rose alle partiene – fra Rødt til Fremskrittspartiet – for å stå sammen i denne saken, og det inkluderer også de to regjeringspartiene.

Jeg vil ta opp de forslagene i saken som Høyre er en del av, og understreke det ene forslaget som det har vært viktig for Høyre å få inn, om deling mellom gårdsnummer og bruksnummer. Visjonen og modellen som vi ser til her, er det man har i EU, med «Local Energy Communities», som gir helt nye muligheter for både bedrifter og nabolag til å gå sammen og investere i solcelleanlegg, delingsløsninger og teknologi som styrer strømmen smart, som gir enda større lønnsomhet i denne typen investeringer, og som også gir en smartere bruk av strømmen. I Tyskland ser man f.eks. at det står følgende i reklamer: «Pensjonen din er på taket!» Jeg håper vi kommer dit etter hvert, men det er mange regelverk som må endres. Særlig gjelder det forskrifter, som det jo er regjeringens prerogativ å endre, og som man ikke trenger å komme til Stortinget med.

Men jeg er også litt betenkt, for parallelt med strømpriskrisen og krigen i Ukraina har vi sett at EU – som består av 27 land sammenlignbare land – har snudd seg i rekordfart og klart å rydde opp i regelverk og vedta store lovpakker, omtrent fra måned til måned, mens her hjemme kommer det ikke noe initiativ fra regjeringen til å gjøre det samme, heller ikke for å tilslutte seg de direktivene som er. Det har hele tiden vært Stortinget som har jaget regjeringen i spørsmålene om både nærvind og solenergi, og som har måttet presse fram flertall for å endre disse reglene. Og selv om det blir flertall for dette,

går det veldig tregt. Man må utnytte en krise – det er min oppfordring til regjeringen.

Presidenten [13:36:52]: Representanten Bård Ludvig Thorheim har tatt opp de forslagene han refererte til.

Linda Monsen Merkesdal (A) [13:37:04]: Me har bak oss ei tid med høge kraftprisar og stor uro i det norske folket. Me står også i ei tid der me skal handtera klimakrise, me skal kutta i fossile energikjelder slik at me kan kutta i klimautsleppa våre, og på denne måten skal me få ned verda og Noreg sine totale utslepp av klimagassar som medfører ei global oppvarming.

Samtidig som me skal oppnå dette, aukar behovet for kraft i alt frå hushald som bruker betydeleg meir kraft i dag enn for 20 år sidan, til bedrifter som no skal omstilla energikjeldene sine, og ikkje minst for all framtidig industri som i størst mogleg grad skal produsera på fossilfri kraft. Dette viser kvifor me treng meir kraft i tida framover og kvifor det er viktig å auka produksjonen av meir fornybar kraft, for det er dette me må få til: å leggja til rette for kraftproduksjon. Då må me sørgja for at ulike lokale løysingar for kraftproduksjon blir utnytta på best mogleg måte.

Me har mange utbygde område som kan brukast til kraftproduksjon, og det er ein samla komité som i dag vedtek fire forslag som vil gje eit betre handlingsrom lokalt for å utnytta allereie brukte areal. I planlegginga av ny kraftproduksjon må me òg ta omsyn til naturkrisa og klimakrisa. Då er dette eit ypparleg handlingsrom, for me har areal på industriområde, langs motorvegar, på industribygg, i hamnar – ja, lista er lang over område som har potensial og moglegheiter.

Å satsa på nærenergi kan vera eit viktig verkemiddel for å oppnå forpliktingane våre, både i Parisavtalen og i naturavtalen, for å kutta utsleppa våre. I forbindelse med denne saka har eg blitt kontakta av fleire personar som kjem med kreative og sikkert fullt moglege løysingar for å bidra til å løysa dei enorme utfordringane me står overfor.

Det er fire forslag me vedtek her i dag, og dei viser alvor i situasjonen, og Arbeidarpartiet ønskjer alle innspel som kjem, velkomen. Det er i fellesskap me klarar å finne løysingar for fellesskapet, for dei store oppgåvene me skal gjera saman. Difor har også regjeringa sett i gang eit arbeid med å kartleggja dei regulatoriske barrierane som eit steg i å leggja til rette for etablering av meir lokal energiproduksjon.

For Arbeidarpartiet er det viktig å finna gode løysingar som gjer at folk kan vera trygge på at ein har nok og tilstrekkeleg kraft. Då må me, som olje- og energiministeren ofte seier, snu kvar stein, og det er akkurat det me gjer: snur kvar stein.

Gro-Anita Mykjåland (Sp) [13:40:18]: Det er fire gode forslag til vedtak som foreligger fra en samlet komité. Det er ikke tvil om at Norge vil trenge mer fornybar kraft i årene som ligger foran oss. Gjennom ny vannkraft, vindkraft og solkraft skal vi legge til rette for satsinger som gir mulighet for å skape nye arbeidsplasser, og som gir tilgang til mer fornybar energi.

Med tanke på mer kraft er det gledelig at vi landet differansekontraktene til første utbygging av Sørliche Nordsjø II i Stortinget. Det er et viktig grep på lengre sikt.

Det er stadig flere som nå ser muligheten til å bygge ut mer lokal kraftproduksjon. Næringsaktører som vet at de vil trenge mer kraft, tenker nytt rundt både energi-effektivisering og lokal kraftproduksjon. Vi opplever at det er blitt mer fokus på samarbeid. Jeg hører om kommuner som tar initiativ til å skaffe seg en bedre oversikt over hvilket kraftpotensial som finnes lokalt i egen kommune. Stadig flere gjør energieffektiviseringstiltak for å få ned kraftforbruket, og det bygges ut solkraft som aldri før. Det finnes en lang liste med mini- og mikrokraft-verkprosjekter som venter på å komme i gang.

Det er noen barrierer som gjør at ting tar mer tid enn nødvendig, og som også gjør at potensialet ikke utnyttes fullt ut. Vi må gi rom til ulike lokale løsninger, og jeg er glad for at vi har startet dette arbeidet allerede, og at en samlet komité er opptatt av å finne gode løsninger for mer lokal produsert kraft.

Allerede nå vet vi at det er kamp om kraften, og det er kamp om nettilgang for både nye og eksisterende næringer rundt omkring i landet. Fra Agder får jeg stadig høre om denne bekymringen, både fra kommuner, næringsaktører og nettselskaper. Vi må bygge ny kraft og mer nett for å møte den økte etterspørselen, men det handler òg om å bruke kraften riktig. Hvordan kan lokal kraftproduksjon, sammen med batterilagring, ta unna i de periodene med høyest kraftbehov for industri og næringsseierdommer? Det er spennende, og jeg er glad for at regjeringen har varslet at de vil se nærmere på det. Klarer vi å finne de nye løsningene, vil det sannsynligvis spare storsamfunnet for betydelige nettinvesteringer.

Jeg har lyst til å oppfordre statsråden til å ha en god dialog med kommunene i denne saken om lokal kraftproduksjon. De kommer til å bli en viktig samarbeidspartner for å få tilgang til mer lokal kraftproduksjon. Har kommunene den nødvendige kompetansen på saksbehandling, på rådgivning? Hvordan kan vi best mulig rigge dette lokalt, på samme måte som vi er opptatt av dette nasjonalt? Vi skal gjøre vårt for å få mer lokal kraftproduksjon raskere, men vi må huske på at kommunene må være med i det videre arbeidet.

Ola Elvestuen (V) [13:43:37]: Jeg vil også starte med å takke Miljøpartiet De Grønne for å ha lagt fram dette

forslaget. Det er bra at vi nå har et storting som samler seg om flere vedtak for å utvikle mer nærenergi i Norge. Selv om vedtakene er litt generelle, som de ofte er når man skal ha et samlet storting, viser de likevel en veldig tydelig bestilling overfor regjeringen: Man skal heve grensen for egenprodusert energi som kan deles, og man må systematisk fjerne regulatoriske hindre. Dette er noe som det har vært jobbet med lenge, og det har vært uforholdsmessig vanskelig å få bort noen av dem. Det settes også et tydelig mål om 5 TWh fra nærenergi innen 2030, i tillegg til dette med enklere deling av energi mellom bygg.

Det er klart det er et stort potensial for at solenergi, vindkraft, jordvarme og andre kilder til energi vi også kan bruke, kan være nærenergi knyttet opp til infrastruktur og næringsbygg. Jeg skulle ønske vi også hadde fått flertall for flere forslag, som å heve konsesjonsgrensen for vindkraft i og ved næringsbygg og se på flere enn fem vindturbiner, som også må være enklere å få på plass.

Disse forslagene har vi her, men der jeg skulle ønske regjeringen var mye mer offensiv, er med å følge prosessene som er ellers i Europa. Vi trenger å få vedtatt fjerde energimarkedspakke så raskt som mulig. Hvor den står i regjeringen nå, er det vanskelig for meg å vite. Senterpartiet har sagt de er imot, og fra regjeringens side hører vi ingenting.

Problemet er at hvis vi ikke vedtar fjerde energimarkedspakke, kan det stå i veien for annen regelverksutvikling og vedtak som kommer, særlig innenfor REPowerEU. Grunnen til at jeg tar opp REPowerEU, er at den setter så ambisiøse mål, særlig for solenergi. Det kommer helt konkrete mål i hele Europa. Fra 2026 skal det være solenergi på nye næringsbygg og offentlige bygg med hustak på over 250 m². Det er et bestemt årstall for når alle næringsbygg og offentlige bygg skal ha det samme, og alle nye bygg skal ha det fra 2029. Det er klart at hvis hele resten av Europa klarer det, må vi også sørge for at vi har det samme regelverket på plass.

Jeg håper at vi følger REPowerEU systematisk, men også får på plass tidligere direktiver, som fjerde energimarkedspakke, så det ikke står i veien. Da blir vi hengende etter.

Une Bastholm (MDG) [13:46:58]: Dette er litt gøy. I dag vedtar et samlet storting en ny politikk for utbygging av sol- og vindkraft i nedbygde områder, det som også kalles grå arealer. Det er veldig bra. Nærenergi kan bygges ut raskt, med ingen eller minimale naturinngrep, akkurat der kraften trengs. Det er dette som er framtiden. Jeg er veldig glad og stolt over at en samlet komité har stilt seg bak forslagene til Miljøpartiet De Grønne, og jeg vil takke veldig for det.

Jeg er også glad for at hele komiteen stiller seg bak Høyres utmerkede forslag om å be regjeringen legge fram forslag til endringer som tillater deling av lokalproduert strøm mellom bygg med ulike gårds- og bruksnummer.

Norsk energilovgivning henger igjen i en tid der kraftsystemet besto av få og store sentraliserte anlegg. Desentralisert energiproduksjon fra både sol og vind på små anlegg på grå arealer vil bli viktigere og viktigere i årene som kommer. Derfor er det på høy tid at regelverket oppdateres.

I dag er det nemlig slik at f.eks. næringsmiddelprodusenten Gorines, som gjennom en kjempeinnsats har klart å halvere energiforbruket sitt, ikke får bli en netto energiprodusent fordi konsesjonsregimet gjør det for vanskelig for dem å sette opp en vindturbin på parkeringsplassen.

Nettselskapene sier nå at de er bekymret for om nettet er rustet for å ta imot mye ny fornybar energi produsert på tak og parkeringsplasser. Vårt svar til det er for det første at vi nok er litt usikre på hvor stort problemet er. Fornybar Norge mener det kan være et problem i distriktene, men at nettkapasiteten i sentrale strøk er god nok.

Den andre delen av svaret er at hvis det reelt er slik at nettkapasiteten står i veien for utbygging av den grønne fornybare energien som finnes, må nesten nettselskapene fikse det problemet. Da kan jeg vise til bl.a. de 2,9 mrd. kr som myndighetene har satt av til forskning på nettopp det. Det er nok mye mer konstruktivt enn å være misfornøyd i media med at solcellemarkedet i Norge er i ferd med å ta av.

Det var to mindretallsforslag som ikke fikk flertall i innstillingen. Vi fremmer dem på nytt i dag som løse forslag, i en litt formildet versjon, med håp om at det kan samles et flertall også rundt dem. Der foreslår vi å be regjeringen vurdere å heve konsesjonsgrensen for vindkraftproduksjon i og ved næringsbygg, og også å be regjeringen vurdere å heve grensen for hvor mange vindturbiner i og ved næringsbygg som utløser konsesjonsplikt etter energilovforskriftens § 3-1.

Med det tar jeg opp Miljøpartiet De Grønnes forslag.

Presidenten [13:49:40]: Representanten Une Bastholm har tatt opp de forslagene hun refererte til.

Statsråd Terje Aasland [13:49:53]: Jeg synes også det er veldig moro og veldig spennende at det er bred tilslutning til forslag som bygger opp under mer fornybar energi. Lokal energiproduksjon har jeg vært opptatt av, og jeg lanserte før jul i fjor muligheten til å bygge langs veiene våre og på eksisterende nedbygd areal. Så det å gå inn i den problemstillingen eller de mulighetene synes jeg egentlig er veldig viktig og veldig bra at en

gjør, og at Stortinget nå er enig om noen viktige ingredienser, er bra. Det er en tydelig bestilling, ja, men vi er godt i gang med det allerede, og det er viktig at en fullfører det på en god måte.

Det er et stort vindkraftpotensial på allerede nedbygd areal. Vi ser nå på mulighetene for å gjøre justeringer i konsesjonsregelverket for det – kanskje ikke bare regelverket, men enklere adgang for det. Vi annonserte at det går an å sende en melding til NVE og så, hvis det ikke var noe kontroversielt – noe det ofte ikke er – på eksisterende industri- og næringsareal, kan man bygge ut etter en sak til kommunen etter plan- og bygningsloven. Det samme gjelder også for større solkraftanlegg på opptil 1 MW «peak», noe som egentlig betyr et ganske stort omfang, men det er viktig å få det inn på en enkel og god måte.

Jeg tror det er viktig at en i utviklingen av dette får med både industri og næringsliv, som nå synes det sikkert er mye mer relevant å få kontroll på egen produksjon av fornybar energi i tilknytning til at prisene er høyere, så det motiverer. Det er veldig bra. Likevel tror jeg også det er viktig at vi får med kommunene, lager helhetlige planer for hvordan en ønsker å utvikle det fornybare energipotensialet som er i kommunen, slik at også nettselskapene har noe å ta tak i. Det er nok et større problem at det er nettkapasitetsutfordringer mange steder hvor dette kan være relevant, men det finnes teknologiløsninger hvor en kobler dette til batterier og får ut en god effekt, også med hensyn til utnyttelsen av eksisterende nett.

Jeg synes dette er bra. Vi er godt i gang med det, og jeg ser fram til videre samarbeid med Stortinget om betydningen av å få inn mer fornybar energi i det norske kraftsystemet, noe vi sårt trenger.

Presidenten [13:52:22]: Det blir replikkordskifte.

Ola Elvestuen (V) [13:52:38]: Først: Venstre slutter seg til MDGs to løse forslag og vil stemme for dem.

Så til et veldig enkelt spørsmål, som jeg også tok opp i innlegget mitt – det gjelder EUs fjerde energimarkedspakke: Når kan Stortinget få den til behandling, eller må Stortinget vente på en ny regjering før vi kan få den til behandling?

Statsråd Terje Aasland [13:53:04]: Jeg takker for spørsmålet. Det har for øvrig vært stilt av representanten Elvestuen tidligere.

Vi jobber godt med nå å framstille konsekvensene av de ulike vedtakene som EU har gjort, se på hvilken betydning det har i forhold til EØS-relevans osv., og hvilken betydning det har i forhold til eksisterende regelverk i Norge. Vi tar sikte på å håndtere det så raskt som mulig, men jeg kan ikke angi noe eksakt tidspunkt.

Og så kan jeg bare legge til at det ikke var enklere å få igjennom en del av disse vedtakene under forrige regjering. Tvert om, det tok tid da òg. Vi arvet en del arbeid, som vi også går igjennom nå.

Ola Elvestuen (V) [13:53:44]: Men spørsmålet var om vi kan få det igjennom med denne regjeringen.

Mitt neste spørsmål er: Er statsråden trygg på at det å ikke ha vedtatt fjerde energimarkedspakke ikke står i veien for nye vedtak som kommer innenfor REPower-EU, som vi også trenger å ta inn i Norge, sånn at vi har det samme regelverket i samme tempo som resten av Europa? Det vil særlig gjelde for de veldig ambisiøse kravene som legges til grunn for installasjon av solcellepaneler og solenergi på næringsbygg og offentlige bygg.

Statsråd Terje Aasland [13:54:27]: Jeg vil understreke at vi skal ha en god og grundig behandling av de ulike vedtakene og ulike direktivene som kommer fra EU. Vi skal gjøre det på en trygg måte, en god måte og så raskt som mulig.

Når det er sagt, er det noe som er veldig viktig at vi får vedtatt, fordi det er viktig for Norge, og det er andre ting som kanskje ikke nødvendigvis passer inn i det norske kraftsystemet eller det norske demokratiet på tilsvarende måte. Så med en god og grundig behandling av dette, en god dialog med Stortinget også, når vi får opp-listet alle konsekvenser og all relevans i forhold til dette, håper jeg på en god behandling i løpet av denne stortingsperioden av de tiltakene som er viktig for Norge å få gjennomført.

Presidenten [13:55:12]: Replikordskiftet er omme. Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 28.

Sak nr. 29 [13:55:23]

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Representantforslag frå stortingsrepresentantane Alfred Jens Bjørlo, André N. Skjelstad og Ingvild Wetrhus Thorsvik om fleire staduavhengige jobbar i statsforvaltinga (Innst. 464 S (2022–2023), jf. Dokument 8:212 S (2022–2023))

Presidenten [13:55:42]: Etter ønske fra kommunal- og forvaltningskomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til fem replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får også en taletid på inntil 3 minutter.

Mari Holm Lønseth (H) [13:56:10] (ordfører for saken): Først en takk til komiteen for samarbeidet.

Saken gjelder et representantforslag fra Venstre om å få på plass flere stedsuavhengige arbeidsplasser i statsforvaltningen. Representantene fra Venstre foreslår å sette et måltall for alle virksomheter for hvor mange stedsuavhengige arbeidsplasser de skal ha, etablere modeller for kunnskapsdeling og legge til rette for mer fleksible statlige arbeidsplasser i distriktene.

Flertallet i komiteen vil avvise forslagene, mens det fremmes to forslag, fra Høyre og fra Rødt og Høyre, som jeg vil ta opp.

Jeg vil starte med å takke Venstre for et veldig godt initiativ med å løfte denne viktige saken. Da Høyre og Venstre satt i regjering sammen, var dette en av de sakene vi jobbet med å få på plass. Vi startet pilotprosjektet Statens hus for å etablere modeller for mer samlende kompetansemiljøer i distriktene. Funnene fra midtveisevalueringen viser at vi har en vei å gå for å få tatt ut potensialet som ligger i det. Den evalueringsrapporten må følges opp, og prosjektet må fortsatt forbedres, slik at vi får realisert potensialet som ligger i det.

Distrikts-Norge har store muligheter. Med flere desentraliserte arbeidsplasser i statsforvaltningen kan det også bli lettere å legge til rette for mer attraktive arbeidsplasser i distriktene. Det er f.eks. spesielt viktig å vite at man har en arbeidsplass til begge i et par.

Skal vi lykkes, må vi også sørge for at de ansatte er i et godt arbeidsmiljø. Da holder det ikke nødvendigvis bare å få satt opp en skjerm på hjemmekontoret, men det trengs også et miljø å være sammen med og gode arbeidsforhold. Slike arbeidsplasser kan lokaliseres rundt kontorfellesskap, f.eks. i samarbeid mellom næringslivet, staten og kommunen. Det vil være en vann-vinn-situasjon for alle parter. Næringslivet vil få tilgang til mer kompetanse, stat og kommune kan samarbeide, og innbyggerne kan både få bedre tjenester og oppleve vekst og tilflytting.

Pandemien viste oss også at det er mulig å gjøre mye digitalt. Det er mulig å samarbeide, og det er også mulig å ta med seg jobben ut i distriktene. Det er klart at godt internett er et godt konkurransefortrinn, som vi må fortsette å få utnyttet.

Derfor fremmer vi i Høyre i dag forslag om at det skal legges til rette for at flere stillinger som lyses ut i statsforvaltningen, skal være desentralisert og stedsuavhengige. Vi fremmer også forslag om å etablere gode modeller for kunnskapsdeling mellom ulike statlige etater. Dette er forslag som vi selvfølgelig hadde håpet kunne få flertall i salen her, og at regjeringspartiene også kunne vært med oss på dem. Jeg tror det trengs mer enn en veileder og gode intensjoner for at vi skal klare å lyk-

kes med dette. Det å få et tydeligere vedtak ville også kunne føre til at vi får satt mer fart på dette arbeidet.

Presidenten [13:59:02]: Representanten Mari Holm Lønseth har tatt opp de forslagene hun refererte til.

Lene Vågslid (A) [13:59:14] (leiar i komiteen): Takk til saksordføraren for jobben i komiteen. Både Arbeidarpartiet og Senterpartiet er einige med regjeringa. Me kan lese av svarbrevet at kvar enkelt statleg verksemd er nærmast til å vurdere korleis dei best kan nå målsetjinga om auka tilrettelegging for desentralisert arbeid innanfor mål, rammer og samfunnsoppdrag for verksemda. Me meiner også det er viktig å sjå dette i ljøs av regjeringa sitt arbeid med ei tillitsreform i offentleg sektor.

Det er slik at statlege verksemdar er ulike når det gjeld både størrelse og kva slags oppgåver dei skal løyse, og dei er ulikt geografisk plasserte. Det er fleire verksemdar som vil kunne ha eit stort potensial for bruk av desentralisert arbeid, men for andre vil det vere meir krevjande. Både Arbeidarpartiet og Senterpartiet er einige med regjeringa i at det ikkje er formålstenleg å stille detaljerte krav til talet på stillingar som skal ha status som desentralisert arbeid i kvar enkelt verksemd.

Saksordføraren viser til arbeidet med rettleiarar. Regjeringa har utarbeidd ein arbeidsrettsleg rettleiar om desentralisert arbeid i staten. Dette er eit praktisk arbeidsverktøy for leiinga i verksemdene som har tilsette som arbeider desentralisert. Denne har vore på høyring hjå hovudsamanslutningane i staten og vil bli oppdatert, slik me ser av svarbrevet.

Det er mange norske kommunar som har eit stort engasjement for meir desentralisert arbeid, og som saksordføraren viser til, har me mange gode eksempel der dette blir gjort på ein svært god måte, noko me sjølv sagt støttar opp under.

Så til innstillinga: Ein ser at Arbeidarpartiet og Senterpartiet viser til vedtaket som blei gjort i samband med Innst. 188 S for 2022–2023, der ein bad regjeringa på eigna tidspunkt kome med ei oppsummering av kunnskapsinnhentinga og om utviklingstrekk for «hjemmekontor og stedsuavhengige arbeidsplassar» osv., og at me ynskjer å vente på oppfølginga av det oppmodingsvedtaket før me tek stilling til om ein bør setje f.eks. konkrete måltal, slik eit av forslaga går ut på. Så me støttar ikkje forslaga.

Birgit Oline Kjerstad (SV) [14:01:55]: Denne sesjonen har det vore fremja fleire slike saker som handlar om det å leggje til rette for fleire staduavhengige arbeidsplassar og å lokalisere statlege arbeidsplassar utanfor dei store sentera. Nye digitale løysingar gjer det mogleg å arbeide og samarbeide med kollegaer som

ikkje er fysisk til stades på same arbeidsplassen. På fleire plassar tek ein spennande initiativ med kontorfellesskap der fleire verksemdar kan ha eit felles kontor, samtidig som dei arbeider i ulike verksemdar. Fleire av partisekretærene våre har f.eks. kontora sine i lag med andre organisasjonar, gjerne i eit kontorfellesskap med organisasjonar som ein uansett skal ha tett kontakt med. Slike modellar kan kanskje også fungere for statlege verksemdar. Dette kan vere ei fornuftig organisering og spare både tid og pengar, i alle fall i yrke der ein ikkje er heilt avhengig av å vere på ein stad for å gjere ein fysisk jobb.

Samtidig er det ikkje berre positivt å ha heimekontor eller å ikkje ha ein fast kontorstad. Skiljet mellom arbeid og fritid kan lett bli viska ut, og ein går glipp av den ekstra stimulusen og trivselen som direkte kommunikasjon og felles lunsjpause med fleire i same organisasjonen gjev på ein stabil, god og tilrettelagd arbeidsplass. Det er altså pluss og minus med å arbeide staduavhengig, og det er ikkje alle oppgåver som eignar seg for det. Eg trur ikkje det er lurt å tvinge folk inn i slike ordningar og setje eit fast mål for kor mange statlege arbeidsplassar som skal vere staduavhengige.

I Innst. 188 S for 2022–2023 samla Arbeidarpartiet, Høgre, Senterpartiet, Raudt og SV seg om eit forslag der Stortinget ber regjeringa kome tilbake til Stortinget på eit eigna tidspunkt med ei oppsummering av kunnskapsinnhentinga og utviklingstrekk for heimekontor og staduavhengige arbeidsplassar i arbeidslivet og ei vurdering av behovet for ytterlegare tiltak i lys av dette. SV støttar prinsippet om at det skal kunne opprettast staduavhengige arbeidsplassar gjennom desentralisert organisering, men trur samtidig det er viktig å unngå at det fører til færre heile stillingar og mindre ordna arbeidsforhold for dei tilsette.

SV vel til liks med Arbeidarpartiet å ikkje stemme for forslaget i denne saka. Vi vil ha større kunnskapsgrunnlag og ventar på kunnskapsinnhentinga som det er bedt om i tidlegare vedtak, før vi går meir inn i detaljane i dette. Dermed støttar vi ikkje forslaget.

Tobias Drevland Lund (R) [14:04:46]: Desentraliserte og stedsuavhengige arbeidsplassar der det er mulig i statsforvaltningen, kan være viktig for å utvikle Distrikts-Norge med gode arbeidsplasser og muligheter for det i hele landet. Likevel er Rødt opptatt av at politiske vedtak og retningslinjer ikke skal føre til at flere stedsuavhengige arbeidsplasser i statsforvaltningen resulterer i oppmøtested i større byer heller enn i distriktskommuner som sårt trenger kompetansearbeidsplasser. Jeg tror ikke det er intensjonen til Høyre, som har fremmet forslag nr. 2 i denne saken, men det kan være et resultat av at man legger seg på en generell linje om

stedsuavhengighet. Det er også veldig viktig å se dette i sammenheng med tillitsreformen i offentlig sektor.

Rødt fremmer likevel et forslag sammen med Høyre her i dag om å be regjeringen sørge for at det blir etablert gode modeller for og kunnskapsdeling mellom ulike statlige etater om desentralisert jobbstruktur i en ny digital hverdag, og at det blir stilt tydelige forventninger til alle statlige etater om å legge til rette for nettopp dette.

Det er, etter vår mening, et relativt ukontroversielt forslag. Mer kunnskapsdeling på dette området er noe som ikke burde være veldig kontroversielt.

Rødt kommer også til å støtte forslag nr. 4, fra Venstre, i dag.

Alfred Jens Bjørlo (V) [14:06:24]: Som ein av forslagsstillarane som står bak dette representantforslaget, på vegner av Venstre, er eg glad for at vi kan ha ein debatt om dette i dag. Debatten syner at det trass alt er ulike syn på dette i Stortinget, der dagens regjeringsparti stiller seg på den aller mest passive, forsiktige og mest konservative linja når det gjeld å nytte dei nye moglegheitene vi no har til å gje folk meir fridom til å jobbe i spennande jobbar i heile landet.

Det er viktig å seie at dette Dokument 8-forslaget ikkje kjem i eit vakuum. Det er ikkje eit heilt tilfeldig politisk initiativ på eit heilt tilfeldig tidspunkt. For det første er vi no komne gjennom erfaringa med to år med pandemi, som viste dei enorme moglegheitene som ligg i at langt fleire jobbar enn i dag kan desentraliserast, og som viste at det er mogleg for store arbeidsgjevarar å leggje til rette for at folk kan arbeide også i Distrikts-Noreg. Tempoet som no er i veldig mange private bedrifter når det gjeld å leggje til rette for at ein kan ha medarbeidarar som jobbar i gode jobbfellesskap ute i Distrikts-Noreg, er – for å seie det forsiktig – betydeleg høgare enn i offentlig sektor.

Den andre hovudårsaka til at vi kjem med dette initiativet og forslaget no, er at det nettopp har blitt publisert ein midtvegsrapport om det pilotprosjektet som førre regjering sette ned, om Statens hus i Distrikts-Noreg. Den midtvegsvalueringa har ein del ekstremt viktige og ganske oppsiktsvekkjande funn. Ho syner at dei pilotkommunane som har jobba med å få statlege etatar til å samordne seg på mindre plassar i distrikta, opplever at

- dei statlege etatane er for prega av silotankegang og ein for dårleg koordinert stat
- det er låg kapasitet til å tenkje regional samordning i kvar enkelt statleg etat
- lokale representantar for statlege etatar ikkje har avgjerdsmynde til å gjennomføre forslag og endringar som gjer at ein kan få til meir heilskaplege lokale jobbfellesskap

- det rett og slett ikkje er ein politikk frå toppen av for at ein i staten ønskjer å leggje til rette for at medarbeidarar skal kunne jobbe desentralisert og kunne gjere det i felles kompetansmiljø og felles klynger

Då blir det nesten på grensa til litt komisk at svaret frå statsråden på at evalueringa syner at staten i dag opptrer i siloer i staden for å tenkje samordna, er at dette veit kvar enkelt statleg etat best, det må bli avgjort i kvar enkelt silo om ein ønskjer å vere med på ei heilskapleg tenking om å byggje ein kultur i staten for å kunne jobbe stadiuavhengig og ta med seg jobben ut i Distrikts-Noreg.

Dette viser at vi er i gang med debatten, men at vi definitivt har eit stykke veg å gå. Eg takkar Høgre og Rødt for støtte til nokre av framlegga frå Venstre. Eg vil med dette også formelt fremje framlegga nr. 3 og 4, frå Venstre, om konkrete måltal og å leggje til rette for at fleire stader får desentraliserte arbeidsplassar.

Statsråd Sigbjørn Gjelsvik [14:09:49]: For Senterpartiet og Arbeidarpartiet i regjering er det grunnleggjande viktig å leggje til rette for at folk skal kunne bu, arbeide og leve eit godt liv i heile Noreg. Då er det viktig med lokalisering, at ein spreier statlege arbeidsplassar til mange ulike stader i Noreg, og at ein legg til rette for desentralisert arbeid i større grad enn tidlegare.

Regjeringa vil auke bruken av desentralisert arbeid i staten fordi vi har høge ambisjonar knytte til området. Det kan bidra til at verksemder rekrutterer og held på god kompetanse, og det kan gje distriktpolitisk gevinst ved at statleg tilsette kan arbeide frå mindre sentrale stader enn der verksemda er lokalisert. Den førre regjeringa skal ha honnør for å ha sett i gang nokre forsøk og for enkeltståande eksempel på stadiuavhengig arbeid, men det er den noverande regjeringa som har sørgt for trykk på arbeidet, og for at det har vorte gjeve ei felles føring til alle statlege verksemder om at ein skal vurdere auka bruk av desentralisert arbeid.

Det har vorte følgt opp i tildelingsbrevet til dei statlege verksemdene i år. I tillegg til at dei skal gjere den vurderinga, skal dei òg kartleggje i kva omfang desentralisert arbeid vert brukt i dag og òg erfaringane med det. Den enkelte verksemda må ut frå det vurdere korleis ein skal nå målsetjinga innanfor mål og rammer og det samfunnsoppdraget ein har.

Verksemdene har ulike oppgåver og er ulikt organiserte. Difor er òg potensialet for desentralisert arbeid svært ulikt og vert best avgjort av den enkelte verksemda. Det er òg sånn at ulike verksemder har ulike tilsette. Nokre tilsette bur nær arbeidsplassen sin, og det vil ofte vere mest hensiktsmessig for dei å ha kontor der arbeidsplassen er fysisk plassert. For andre vil det vere viktig å kunne gje moglegheit for desentralisert arbeid.

Senterpartiet og Arbeidarpartiet i regjering er opp-tekne av å støtte opp om innsatsen til verksemdene. Vi har utarbeidd rundskriv som orienterer nærmare om felles føringar som er gjevne, og ei arbeidsrettsleg rettleiing for desentralisert arbeid for statlege verksemdar og arbeidsgjevarar. Vi har oppmoda departementa til å leggje til rette for erfaringsutveksling og å dele gode døme. Kommunal- og distriktsdepartementet svarer òg på spørsmål som kjem frå etatane og orienterer både i seminar og møte og i andre samanhengar for nettopp å synleggjere potensialet for desentralisert arbeid. Den arbeidsrettslege rettleiinga skal vere eit praktisk verktøy for statlege arbeidsgjevarar og understreke viktigeita av samarbeid med dei tilsette og organisasjonane deira. Rapporteringa frå verksemdene på fellesføringane vil gje oss eit godt utgangspunkt for å få fram gode døme i tillegg til å sjå på korleis vi kan utnytte potensialet endå meir framover.

Presidenten [14:12:55]: Det blir replikkordskifte.

Mari Holm Lønseth (H) [14:13:06]: Takk til statsråden for et innlegg som jeg oppfattet at er veldig positivt, også til i større grad å ta i bruk desentraliserte arbeidsplasser i staten. Jeg har stor forståelse for at det kan være store forskjeller mellom ulike virksomheter og hvilke behov man har, og f.eks. at et måltall kan være riktig for noen, men det er også derfor Høyre fremmer et forslag om at det skal legges til rette for at man øker omfanget av desentraliserte arbeidsplasser i staten. Det er veldig bra at man har satt i gang både veiledere og rundskriv, men jeg skulle tro at det ville være veldig bra for å oppnå regjeringens intensjon om å øke dette, at det også var et bredt flertall i Stortinget som med et tydelig stortingsvedtak viste fram at man ønsker å gjøre dette.

Hvis det er slik at regjeringen egentlig er veldig positiv til dette, hvorfor vil ikke regjeringspartiene stemme for et forslag om å legge til rette for å øke omfanget av desentraliserte arbeidsplasser i staten?

Statsråd Sigbjørn Gjelsvik [14:14:00]: Dersom opposisjonen på Stortinget ønskjer å slutte seg til det arbeidet som regjeringa allereie gjer på dette området, er det kjempeflott. Regjeringa har gjennom felles føringar til alle, til både departement, direktorat og underliggjande verksemdar, gjeve ei føring om at ein i inneverande år skal vurdere potensialet for auka bruk av desentralisert arbeid. I tillegg er det viktig korleis ein legg til rette i stort for at ein kan utnytte potensialet for desentralisert arbeid betre. Då er det eksempelvis viktig, slik som representanten Holm Lønseth sjølv var inne på i sitt innlegg, å ha god internettdekning i heile landet. I så måte er det litt overraskande, må ein kanskje

kunne seie, at Høgre i sitt alternative budsjett føreslo å kutte 150 mill. kr i breibandsutbygging, samanlikna med forslaget frå regjeringa.

Det er òg viktig, dersom vi skal leggje til rette for auka bruk av desentralisert arbeid, at staten i utgangspunktet er lokalisert mange plassar i landet, og at ein ikkje fører ein sentraliseringspolitikk – slik som Høgre gjer.

Mari Holm Lønseth (H) [14:15:05]: Nå sier statsråden veldig mye forskjellig som jeg for det første ikke er enig i premisset for. La oss f.eks. bare ta det med bredbånd: Høyre har alternative måter å sørge for at man får bygd ut mer bredbånd på. I motsetning til regjeringen tror vi f.eks. at det ville ha vært bra at private kunne få opp tempoet på bredbåndsutbyggingen på en bedre måte. Vi deler også målet om at alle skal få tilgang på høyhastighets bredbånd.

Det er veldig fint at regjeringen sier at de ulike virksomhetene skal vurdere dette enkeltvis, men jeg mener det ville ha vært positivt for å få fart på dette arbeidet at man ikke bare vurderte dette videre, men faktisk gjennomførte det. Nå har statsråden eventuelt mulighet til å få flertall for et forslag, sammen med Høyre, om å legge til rette for å øke andelen desentraliserte arbeidsplasser i staten, men det velger regjeringspartiene å stemme imot. Hvorfor velger regjeringspartiene å stemme imot et forslag som ville ha gitt dem flertall for det de selv ønsker å gjennomføre?

Statsråd Sigbjørn Gjelsvik [14:16:03]: Det er interessant at representanten Holm Lønseth meiner at det er berre dei private aktørane ein skal basere utbygginga av breiband i Noreg på. Store kommersielle aktørar har bidrege til at vi har fått bygd ut svært mykje høghastighets breiband i Noreg, men det er store geografiske forskjellar. Mens ein i tettbygde strok har ei utbygging av høghastighets breiband på ca. 97 pst., har ein i spreiddbygde strok berre 70 pst. Kvifor det? Jo, fordi potensialet for kommersiell utbygging der ikkje i same grad er til stades. Difor er det viktig at staten bidreg i større grad.

Når det gjeld å leggje meir til rette for desentralisert arbeid, er det eit arbeid som regjeringa gjer kvar einaste dag. Eg oppfattar at frå både fleirtalets side og mindretallets side er ein oppteken av det, og så har ein kanskje nokre ulike formuleringar i vedtak i Stortinget.

Alfred Jens Bjørlo (V) [14:17:08]: Det er jo ganske fascinerande, som eg var inne på i mitt innlegg, at når vi no først får eit kunnskapsgrunnlag på bordet om kva barrierane er for at fleire jobbar i statsforvaltninga kan flyttast ut, og ein får fleire gode samla kompetansmiljø i distrikta, seier den kunnskapsinnhentinga som Kommunaldepartementet sjølv har bestilt og fått, at hovud-

barrieren er at dei statlege etatane er for prega av silotankegang, er for dårleg koordinerte, og at det ikkje er ein tydeleg samordna strategi i staten for å ville flytte jobbar ut. Då er statsråden sitt svar på det at ein har bedt kvar enkelt etat om å vurdere om utflytting kan vere hensiktsmessig for dei, og det må kvar enkelt av dei bestemme heilt sjølv, fordi det er dei nærmast til. Synest statsråden det er ein god måte å møte hovudproblemet på, som er silotankegang og manglande heilskapleg koordinering i staten for å flytte ut til Distrikts-Noreg?

Statsråd Sigbjørn Gjelsvik [14:18:09]: Den evalueringa set søkelys på noko som var eit problem då vi overtok i regjering, nemleg at det ikkje hadde vore eit heilskapleg fokus og trykk på å leggje til rette for desentralisert arbeid. Det var nokre enkeltstående eksempel, bl.a. gjennom pilot for Statens hus, som representanten sjølv har vist til, på at ein hadde sett fokus på desentralisert arbeid. Men det er først når vi har kome med nye tildelingsbrev, der ein har lagt ei felles føring til alle, både direktorat og andre underliggjande etatar, at ein skal gå inn og sjå på potensialet for auka bruk av desentralisert arbeid. Det er eit målretta arbeid som vi følgjer opp no, der ein òg skal melde tilbake, evaluere, slik at vi får meir oversikt og meir trykk på arbeidet enn det som var tilfellet då vi tok over i regjering.

Alfred Jens Bjørlo (V) [14:19:02]: Statsråden har heilt rett i at det har vore manglande heilskaplege strategiar i staten over tid, frå tidlegare tider uansett regjering, for å få staten til å opptre heilskapleg ute i Distrikts-Noreg. Det er heilt korrekt. Det var nettopp difor den førre regjeringa sette i gang desse pilotprosjekta som f.eks. Statens hus i Distrikts-Noreg, for å tenkje heilskapleg. Det er då eg undrar meg over at når kunnskapsinnhentinga frå det prosjektet kjem, og den seier at hovudproblemet her syner seg å vere silotankegang, manglande heilskaplege strategiar i staten for at ein faktisk forventar at det blir lagt til rette for og gjort mogleg å arbeide ute i Distrikts-Noreg i samla større fagmiljø, så er det eit tydeleg styringssignal, overordna i staten på tvers av fagetatane, at ein forventar samarbeid. Då spør eg igjen: Korleis kan det då vere slik at regjeringa sitt svar er, som det står i statsråden sitt svarbrev, at kvar einskild statleg verksemd sjølv er nærmast til å vurdere det?

Statsråd Sigbjørn Gjelsvik [14:20:10]: Her blandar representanten saman to vidt forskjellige ting. Det eine handlar om korleis vi skal koordinere mellom ulike statlege verksemder for å leggje til rette for å styrkje lokale fagmiljø rundt i Noreg. Ein av dei viktigaste tinga vi kan gjere i så måte, er å sørgje for å ikkje gjere det som

Høgre, Venstre, Kristeleg Folkeparti og Framstegspartiet gjorde då dei sat med makta, nemleg å leggje ned ei rekkje statlege verksemder, anten det er politikontor eller andre statlege verksemder i distriktsområda. Det er nettopp det som er grunnlaget for at ein kan samarbeide meir lokalt og leggje til rette for meir desentralisert arbeid, at ein varetek og styrkjer dei lokale statlege arbeidsplassane som ein har i dag.

Presidenten [14:20:59]: Replikskordskiftet er omme. Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 29.

Sak nr. 30 [14:21:08]

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Seher Aydar og Tobias Drevland Lund om å bedre boligkvalitet og å gjøre flere boliger tilgjengelige for helårsbeboere (Innst. 470 S (2022–2023), jf. Dokument 8:196 S (2022–2023))

Presidenten [14:21:25]: Etter ønske fra kommunal- og forvaltningskomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til fem replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får også en taletid på inntil 3 minutter.

Mudassar Kapur (H) [14:21:56] (ordfører for saken): La meg aller først takke komiteen og komiteråden for samarbeidet i forbindelse med behandlingen av denne saken.

Jeg viser til representantforslaget fra representantene fra Rødt, der det fremmes fire forslag som omhandler tilgjengeliggjøring av boliger. Komiteen har mottatt vurdering av forslagene fra statsråd Gjelsvik, og komiteen har åpnet for skriftlige innspill i behandlingen og mottatt ett innspill. Jeg vil la det være opp til partiene selv å redegjøre for sine egne standpunkter. Jeg kommer fra nå av til å holde innlegg på vegne av Høyre.

Høyre mener det er positivt at Norge har en sterk tradisjon for å eie egen bolig. Det bidrar til at privat eierskap spres mellom flere aktører og også til økt sparing.

Det blir stadig vanskeligere for unge å komme inn på boligmarkedet, særlig i pressområdene. Derfor er det viktig med tiltak som hjelper flere inn i boligmarkedet. Det viktigste tiltaket for å få flere inn på boligmarkedet og for å dempe prispresset er først og fremst å legge til rette for at det bygges flere boliger.

Vi mener videre det er viktig at kommunene gis til- lit, handlingsrom og de verktøyene de trenger for å ta

gode avgjørelser på vegne av sine innbyggere og næringsliv. Det er kommunene som best kjenner til det lokale behovet og markedet, og de er de nærmeste til å regulere gode og riktige boliger, uten at staten overstyrer kommunenes handlingsrom.

Statens overstyring er nøkkelord jeg vil bruke litt tid på, for vi ser nå at partiet Rødt gjennom enkelte forslag den siste tiden stadig presenterer en del ytterliggående politikk på boligfeltet. Det handler oftest om statlig overstyring. Det handler om at det er staten som vet best hvordan det skal bygges, og hvor mye det skal bygges, det handler om å styre priser, det handler om at fritidsboliger skal kjøpes opp av staten og selges i det åpne markedet. Det er ting som i sum først og fremst vil bidra til at det blir mer press på boligmarkedet, ting som ville bidratt til at det hadde blitt færre boliger på boligmarkedet. Det er egentlig en form for sosialistisk nostalgi hvor man vil tilbake til en tid hvor kanskje de som har mest kontanter til å betale under bordet, hadde kommet inn i sin første bolig.

Jeg er veldig glad for at dette forslaget får et stort flertall mot seg. Det blir spennende å se hvordan Rødt har tenkt å jobbe videre i boligpolitikken – så langt er det statlig overstyring som gjelder. Færre ville kommet inn i boligmarkedet med Rødts stadige ytterliggående forslag her i Stortinget.

Siri Gåsemyr Staalesen (A) [14:24:59]: Vi jobber for at flere skal bo godt. Derfor er regjeringen i gang med å jobbe med en ny, helhetlig boligpolitikk med mål om at flere skal få mulighet til å eie egen bolig, utvikle gode bomiljø, legge til rette for å bygge flere boliger og ha en klimavennlig byggenæring.

Jobben med boligmeldingen er godt i gang, men vi sitter ikke stille og venter på den. Vi har gjort endringer i utlånsforskriften for å dempe boligprisoppgangen som vi opplevde i høst. Vi har lagt inn klimakrav i TEK17 og er i gang med forskriftsendringer slik at det skal bli lettere for flere å kjøpe bolig med leie-til-eie-modeller. Forslagene som fremmes i dag, tar opp temaer som vi drøfter i vårt arbeid med å utvikle ny, aktiv boligpolitikk, slik at vi når målet om at flere skal få mulighet til å eie egen bolig og utvikle gode bomiljø.

Leiemarkedet har blitt oversett i politikktutviklingen altfor lenge, og regjeringen var tydelig allerede i regjeringsplattformen på at situasjonen på leiemarkedet må bedres for dem som leier. Sammen med SV er vi nå enige om at regjeringen skal sette ned et husleielovutvalg som skal gå gjennom husleieloven for å vurdere hvordan den kan styrke leietakeres rettigheter, sikre grunnleggende botrygghet og at loven samsvarer bedre med dagens situasjon på leiemarkedet. Det er gode nyheter for alle som leier boliger de bor i.

Heldigvis viser bransjen vilje til å ta ansvar for et trygt og godt leiemarked. Flere aktører har gått sammen og utviklet Boligmerket, en merkeordning for utleieaktører og sertifisering av utleiere.

Regjeringen jobber nå også med å endre boligloven med mål om å åpne for mer fleksible eiemodeller i alle typer boligprosjekter og større variasjon i boligtilbudet. Dette er en avgjørende endring om vi skal få fart på bygging av boliger som flere har råd til. Til nå har kommunene vært avhengige av utbyggere som selv ønsker å tilby dette. Kommunene skal nå få mulighet til å kunne kreve at det bygges nettopp flere slike boliger.

Det er kommunene som er ansvarlige for boligbyggingen, og som sørger for at boligtilbudet er variert. Det er kommunene som kjenner det lokale boligmarkedet best, og gjennom boligmeldingen skal regjeringen gi kommunene sterkere verktøy for en bedre boligpolitikk framover.

Helge André Njåstad (FrP) [14:27:34]: Eg er heilt einig med førre talar, som sa at det er kommunane som veit best korleis ein skal få bygd nok bustader. Difor burde fleire parti støtta Framstegspartiet sitt syn om å gje kommunane lokalt sjølvstyre, og at staten og statsforvaltarane skal slutta å koma med motsegner. Kvar einaste gong ein kommune ønskjer å vera ambisiøs på bustadområdet, får ein stort sett berre problem med statlege etatar, som seier at noko er i strid med det eine eller det andre, og ein må difor seia nei. Eg skulle ønskt at me heller hadde fremja motsegner mot kommunar som byggjer for få bustader, men det har aldri skjedd. Ein fremjar mange motsegner og motseiingar overfor alt mogleg anna. Det er på tide at me set bustadpolitikken meir på dagsordenen.

Det er bra at regjeringa jobbar med ei bustadmelding. Ho har vorte utsett og lèt venta på seg. Eg trur statsråden vil finna lite inspirasjon i dei ytterleggående forslaga frå venstresida i denne salen, men viss han vil ha inspirasjon, kan han sjå på representantforslaget til Framstegspartiet om bustadpolitikk. Der vil han finna mykje god inspirasjon.

Me må gjera noko med skattar og avgifter i bustadsektoren. Me må sørgja for at bustaden er ein heim og ikkje eit skatteobjekt. Difor må raud-grøne politikarar i kommunar slutta med å ta inn eigedomsskatt i det omfanget ein gjer. Difor bør me gjera noko med dokumentavgifta, som eigentleg er ein flytteskatt, som gjer at ein hentar inn pengar til staten fordi folk flyttar. Det kunne ein ha gjort noko med.

Ein kjepphest mange har, er rekkefølgefråsegner. Norske kommunar er ekstremt flinke til å leggja krav på utbyggjarar, som igjen blir sende til dei som skal kjøpa bustader. Dette med rekkefølgefråsegner er ute av kon-

troll, det er ei snikskattlegging, der kommunar og fylkeskommunar overlèt ansvaret sitt til utbyggjarar, noko som igjen fører til høgare bustadprisar. Det er mykje statsråden kan la seg inspirera av i forslaga frå Framstegspartiet.

Det er òg viktig at me sørgjer for at det blir føreseieleg. Me må slutta å skapa usikkerheit om ein vil skattleggja bustader meir. Torvik-utvalet har skapt store utfordringar. Dei har sagt at det er potensial for ein statleg eigedomsskatt, og at ein kan skattleggja bustadsektoren endå meir. Det er viktig at slike signal blir slått kraftig ned, for ein er nøydd til å sørgja for at bustadprisane går ned, og då kan ikkje staten gjera seg endå rikare på kostnad av dei som eig bustader.

Til slutt: Det er viktig at me har ja-kommunar, som sørgjer for at det ikkje er berre rike utbyggjarar, dei som har råd til å planleggja i ti år, og som kan køyra dyre prosessar, som får lov til å realisera bustader, men at vanlege folk òg kan få lov til å søkja og byggja bustader. Det er frustrerande for mange, spesielt i distrikta, som har enorme utgifter knytte til å planleggja før dei i det heile får lov til å setja i gang bustadprosjektet sitt. Der er me nøydde til å gjera noko, og då må me ha ja-kommunar som leitar etter løysingar for innbyggjarane, framfor å laga problem for folk.

Nils T. Bjørke hadde her teke over presidentplassen.

Tobias Drevland Lund (R) [14:30:35]: Dreiningen fra 1980-tallet mot å behandle bolig som en vare har fått alvorlige konsekvenser for utviklingen av boligstandard og boligplanlegging. Norge har fortsatt en høy boligstandard, men de siste tiårene har det skjedd en reduksjon av boligstørrelse og kvalitet i sentrale pressområder. Utbyggere presser opp utnyttelsesgraden i utbyggingsprosjekter, og leilighetene blir mindre. Tomteutnyttelsen er mange steder så stor at utearealene er ikke-eksisterende eller trange og solforholdene dårlige. Samtidig blir prisene, enten du skal leie eller eie, presset i været.

Kjøp, salg og utleie av bolig er en favorittaktivitet for noen av de aller rikeste her til lands, og det er ikke så veldig rart, for boligmarkedet i Norge er et av de minst regulerte i Europa. Har du lyst til å tjene deg rik på å spekulere i å handle med folks hjem, er det veldig lukrativt. Boligmarkedene i storbyene våre er en gullkantet gavepakke til noen av de aller rikeste, til dem som sitter i Sveits eller andre steder og tjener penger på at leietakerne stadig må betale mer.

Det er vanskelig å skaffe seg bolig i stadig flere deler av landet, både i by og bygd. Vi kunne tidligere i år lese om barnefamilier på Sortland som flytter fra kommunen fordi de ikke har noe sted å bo, og på Træna ba ord-

føreren folk med feriehus vurdere å selge for å gjøre plass til helårsbosetting. Sykepleierindeksen til Eienedom Norge viser at i Oslo har en person med sykepleierinntekt råd til å kjøpe 1,5 pst. av boligene på markedet, og leieprisene stiger voldsomt.

Rødt har gjennom det siste året snakket på inn og utpust om behovet for en mer aktiv og sosial boligpolitikk. Jeg registrerer at jeg snakker for døve ører også her i dag, selv om forslagene denne gangen ikke er særlig radikale. Det blir framstilt som om de forslagene Rødt fremmer, er veldig ytterliggående. Det er tvert imot. Fram til 1980-tallet var det et mer regulert boligmarked i Norge. Vi hadde mer politisk styring, og det er god, gammeldags sosialdemokratisk politikk mye av det vi i dag fremmer. Vi undersøker hvordan mer av boligmassen som i dag står tom, kan brukes til folk som mangler bolig. Vi foreslår, og vi har vilje til, å vurdere strakstiltak som kan avhjelpe alle dem på leiemarkedet som nå sliter med å få endene til å møtes, og vi foreslår at folk skal ha skikkelige planløsninger, gode solforhold, god plass og utearealer tilknyttet boligene de bor i. Det er også god folkehelsepolitikk. Er det viktigere for denne salen at enkelte skal tjene seg veldig rike på å spekulere i andres hjem? Det kan kanskje virke sånn.

Forrige gang vi diskuterte bolig her i Stortinget, bekymret noen av representantene seg mer over hva jeg kalte Ivar Tollefsen og andre eiendomsinvestorer, enn om politiske løsninger på de problemene vi står i. Det er på tide å ta tilbake kontrollen over boligmarkedet.

Med det tar jeg opp de forslagene Rødt har alene.

Presidenten [14:33:38]: Då har representanten Tobias Drevland Lund teke opp dei forslaga han viste til.

Birgit Oline Kjerstad (SV) [14:33:55]: Å ha ein stad å bu er eit grunnleggjande behov og ein menneskerett. Det er viktig at det blir ført ein politikk som legg til rette for at alle skal ha tilgang til ein bustad med ein kvalitet som er akseptabel, og som ein har råd til. Buforholda må vere slik at dei gjev folk trivsel og god helse. Difor må det stillast tekniske krav som sikrar gode bumiljø, både til bygningsmasse og reguleringsplanar. Her har kommunane ei viktig rolle og eit handlingsrom.

Bustadmarknaden blei deregulert på 1980-talet. Deregulering av bustadmarknaden starta med å avvikle prisregulering for burettslagsleilegheiter i 1982 og blei avslutta med oppheving av husleigereguleringar i 2010. Etter det har bustader fått ein aukande betydning som kapitalobjekt. Kombinert med gunstige skattefordelar og mykje oljepengar inn i økonomien har bustad og eigedom i for stor grad blitt eit investerings- og spekulasjonsobjekt. Som ei følgje av dette har mange ikkje råd til eigen bustad, medan andre har teke opp bustadlån som gjer privatøkonomien sårbar for endringar.

Vi meiner at framover må kommunane, i lag med Husbanken, ta eit mykje større ansvar for lokalsamfunnsutvikling og sikre tilstrekkeleg og rett type bustadbygging, både i byane og i distrikta. SV har i sitt arbeidsprogram eit mål om å utvikle ein ny sosial bustadpolitikk, både i leigesektoren og i eigesektoren. Vi meiner at det trengst nye modellar for sosial bustadbygging, nye lover for ein ikkje-kommersiell bustadsektor, etter modell frå Danmark, og lov om allmennbustader.

I forhandlingane med regjeringa hausten 2022 har vi difor forhandla inn ei semje om at det skal setjast ned eit husleigeutval som skal kome med anbefalingar om korleis leigemarknaden og bustadsektoren kan utviklast framover. SV har difor ikkje fremja mange forslag i denne saka, men vi vil kome tilbake til bustadpolitikken i si fulle breidde seinare, når bustadmeldinga blir lagt fram.

Når det er sagt, deler SV mykje av synet til Raudt på at det må takast grep i bustadpolitikken, og at det ikkje er dumt å ha denne diskusjonen her i dag. SV støttar to av forslaga til Raudt i denne saka. Det eine går på å sjå på konsesjonslovene, om det kan takast grep som kan gje kommunane eit verktoy for at fleire av eksisterande bustader i distrikta blir tilgjengelege for fast busetnad. Det er ein gjennomgang vi meiner kan gje nokre svar. Vi er einige med statsråden i at kommunane har handlingsrom til å vedta buplikt for å unngå at for mange bustader endar som fritidsbustader, men vi støttar likevel ein gjennomgang. Det andre forslaget vi støttar, er det som byggjer på den einigheita som vi har med regjeringa allereie no, om å greie ut aktuelle tiltak i møte med dei aukande husleigeprisane.

Med det har eg gjeve mi stemmeforklaring. Eg tek òg opp forslaga nr. 1 og 2, frå SV og Raudt.

Presidenten [14:37:00]: Representanten Birgit Oline Kjerstad har dermed teke opp dei forslaga ho viste til.

Statsråd Sigbjørn Gjelsvik [14:37:15]: Å ha ein god plass å bu er avgjerande for å kunne leve eit godt liv, og det å bu godt gjev både tryggleik og lokal tilhøyrslø. For Senterpartiet og Arbeidarpartiet i regjering er det heilt sentralt å leggje til rette for at folk både i bygd og by har gode moglegheiter. Det gjeld både at dei som ikkje er på eigarmarknaden i dag, i større grad skal ha moglegheit til å skaffe seg ein eigen bustad dersom dei ønskjer det, og at dei som leiger bustad, skal ha trygge og gode buforhold. Det er heile tida behov for å utvikle politikken for å leggje til rette for det.

Heldigvis bur dei fleste godt og trygt i Noreg. Norske bustader og bumiljø har jamt over god kvalitet. Eg vil særleg løfte fram den innsatsen som kommunane gjer for at vi får gode bumiljø og bustadområde rundt om i heile landet. Kommunane kjenner sine lokalmiljø best

og veit kva som er dei viktigaste omsyna og utfordringane lokalt. Kommunane set krav til byggjeprojekta, men har òg dialog og samarbeid med utbyggjarar i ulike saker. Dei som byggjer bustadområde, veit mykje om kva folk ønskjer seg, og dei ønskjer òg sjølve å medverke til gode lokalsamfunn. Kommunane, saman med gode lokale krefter, er difor dei viktigaste aktørane for god kvalitet i bumiljø og bustadområde.

Samstundes er det klart at staten må leggje til rette for at kommunane kan forvalte ansvaret sitt, og regjeringa er godt i gang med arbeidet med ei ny bustadmelding. Bukvalitet er ein naturleg og viktig del av det arbeidet.

Regjeringa har frå dag éin sett behovet for å forsterke bustadpolitikken. Noko av det første vi gjorde, var å styrkje låneramma til Husbanken med 2 mrd. kr, bl.a. slik at fleire kunne få startlån og gå frå det å leige til det å eige. Vi har lagt fram forslag som skal gjere det meir fleksibelt med omsyn til nye bustadmodellar. Vidare har vi styrkt bustøtteordninga, bl.a. gjennom eit godt samarbeid med SV i Stortinget, og vi har sett i gang ein gjennomgang av husleigelova, der eit utval snart skal i gang med å gjere det arbeidet.

Det er viktige utfordringar knytte til bustadmarknaden, og regjeringa er oppteken av at vi legg rammene gjennom ein nasjonal politikk, slik at kommunane kan leggje til rette for gode bustadforhold både i bygd og by, og at både dei som er på eigarmarknaden og dei som er på leigemarknaden, har trygge og gode buforhold.

Presidenten [14:40:17]: Det vert replikkordskifte.

Birgit Oline Kjerstad (SV) [14:40:31]: I svarbrevet frå statsråden til komiteen understrekar han at kommunane veit best kva som skal til på bustadsektoren i sin kommune. Eg er sjølv ein tilhengar av at kommunane skal ha både ansvar og ressursar til å drive lokal samfunnsutvikling, men inntrykket mitt er at mange kommunar har lite ressursar til slikt arbeid, med det resultatet at det stort sett er kapitalinteressene og eigedomsutviklarane som styrer utviklinga. I svaret peikar statsråden på at staten har ei rolle i å rettleie kommunane på bustadområdet. I dei utfordringane vi står i når det gjeld forvaltning av natur, klimarisiko og ikkje minst behov for å planleggje samfunnsutviklinga, lurar eg på: Kva er det regjeringa legg mest vekt på i den rådgevinga som no må til for at ein skal greie å løyse dei store utfordringane som vi har framover?

Statsråd Sigbjørn Gjelsvik [14:41:26]: Eg takkar for spørsmålet.

Det er rådgeving i ulike samanhengar. Det eine er sjølv sagt den rolla som statsforvaltaren har. Når det gjeld konkrete planprosessar som føregår i kommunane

ne, har statsforvaltarane ikkje berre ei rolle med å kome i etterkant med eventuelle motsegner dersom det skulle vere behov for det, men òg ei viktig rettleiingsrolle overfor kommunane i ein tidleg fase, om korleis ein kan leggje til rette bl.a. for god planlegging i kommunane. Der nest er vi opptekne av at det er, som representanten viste til, ulik kapasitet i kommunane når det gjeld planleggingsområde, både på grunn av at det kan vere avgrensa økonomisk handlingsrom, og kanskje ikkje minst at det i nokre samanhengar kan vere krevjande å få tak i alle fagfolka som ein treng. Difor er vi opptekne av å styrkje rettleiinga overfor kommunane og leggje til rette for at kommunar som har utfordringar med det, skal få ekstra bistand.

Birgit Oline Kjerstad (SV) [14:42:28]: Takk for svaret.

Eg vil følgje på med eit lite spørsmål til. Kva vekt har ein på det å planleggje, slik at ein får eit samfunn og lokalsamfunn som blir mindre avhengig av lange pendlarreiser osv. framover? Skal vi nå klimamåla våre, skal me greie å bevare natur, blir den samfunnsplanlegginga veldig viktig, og då vil eg gjerne vite kva statsråden tenkjer om det temaet inn i dette.

Statsråd Sigbjørn Gjelsvik [14:43:04]: Det er utruleg viktig at ein legg til rette for ei god og balansert utvikling på både store og små plassar, ikkje minst fordi mange av dei store ressursane vi har for framtida når ein snakkar om det grøne skiftet, handlar om rike, fornybare ressursar som er spreidde rundt i Noreg, både langs kysten og mange andre plassar. Då er det viktig å leggje til rette for at ein har moglegheit til å finne arbeid og bustad i nærleiken av der dei ressursane ligg.

Noko som ein ser som ei utfordring mange plassar, er nettopp det at det er krevjande å få finansiert bustadbygging i ein del distriktsområde. Motsett veg er det òg viktig å ta tak i utfordringane i ein del sentrale område der utfordringa ofte er at bustadprisane er særst høge. Det er tidvis òg mangel på nye tomter. Så ein må leggje godt til rette i meir tettbygde område for at ein òg der skal kunne få ein plass å bu i nærleiken av der ein har arbeidet sitt.

Tobias Drevland Lund (R) [14:44:22]: Det at de markedsglade partiene Høyre og Fremskrittspartiet ikke er villige til å se på ytterligere regulering av boligmarkedet, er ikke så veldig overraskende, men jeg skulle ønske at regjeringen var mer villig til å se på hvordan vi kan regulere boligmarkedet bedre.

Vi ser at flere lanserer det å bygge flere boenheter. Mindre boenheter lanseres nærmest som det eneste svaret på å få ned presset i boligmarkedet. Vi vet også at trangboddhet er et økende sosialt problem. Det er vok-

sende og sterkt forbundet med økonomiske forskjeller og fysisk og psykisk uheld.

Rødt foreslår her i dag å stramme opp i noe av det vi mener vil forbedre kvalitetskravene til boliger, nettopp for å styrke det for folk flest. Vi foreslår å be regjeringen sørge for krav til gode uterom med tilstrekkelig areal, sol for felles opphold, møtested og lek, og at det innarbeides i byggt teknisk forskrift. Det er noe som også eksisterer tidligere.

Mitt spørsmål til statsråden er om man også ser på trangboddhet og på disse problemstillingene når man legger fram boligmeldingen?

Statsråd Sigbjørn Gjelsvik [14:45:29]: Butettleik er ei viktig problemstilling å ta tak i. Det er noko av det vi er veldig opptekne av eksempelvis knytt til dei avtalane som inngår om levekårsutfordringar i nokre av dei største byane. I byområde og andre tettbygde område med opphopping av levekårsutfordringar er nettopp butettleik viktig, det at ein større andel her enn på andre plassar lever under buforhold som er meir ustabile og med meir butettleik. Det at ein legg til rette for både gode møteplassar og gode rammer rundt utvikling av bustadmiljø i dei områda, er noko vi har veldig stort fokus på, og som òg Husbanken, i dialog med kommunane, er oppteken av.

Utfordringa som representanten tek tak i, er openbert ei utfordring som ein kanskje spesielt finn i nokre av dei mest befolkningstette områda i Noreg, og som vi er opptekne av å jobbe for å finne gode løysingar på, i god dialog med kommunane.

Tobias Drevland Lund (R) [14:46:32]: Da har vi store forventninger til at det kommer i boligmeldingen.

Jeg har lyst til å ta opp det store problemet i hele denne debatten. Det er at nærmest hver eneste gang man foreslår en bedre regulering til det beste for folk, framstilles det i denne salen nærmest som at markedet skal løse alt, og man er ikke villig til å bruke politiske virkemidler for faktisk å sørge for at folk bor godt og har levedyktige leiepriser. Akkurat nå er det nærmere en million nordmenn som sliter mye på leiemarkedet. Vi ser at leieprisene skyter i været. Tidligere har Rødt foreslått et tak på hvor mye leien kan øke i året. Vi foreslår her i dag tiltak for bedre boligkvalitet, og ikke minst foreslår vi i dag, sammen med SV, at regjeringen kommer tilbake med strakstiltak for å bøte på de økende prisene som folk opplever på leiemarkedet.

Mitt spørsmål til statsråden er: Hva er svaret til alle dem der ute som nå sliter med galopperende leiepriser uten at det ser ut som regjeringen kommer med noen tiltak som monner på kort sikt?

Statsråd Sigbjørn Gjelsvik [14:47:34]: Det er særdeles krevjande for ganske mange personar i Noreg i dag som følgje av at ein har aukande prisar. Det kan vere både husleigeprisen og andre prisar i samfunnet som gjer at det er krevjande for privatøkonomien for mange personar.

Det er viktig å ha med seg at når det konkret gjeld leigemarknaden, har ein reguleringar i husleigelova i dag som set grenser med omsyn til både kva slags husleige ein kan setje når ein inngår kontrakt – ho skal ikkje vere urimeleg høg samanlikna med det som er nivået i området for den typen bustad som ein skal leige – og klare reglar for korleis husleiga kan regulerast.

Eg er oppteken av at ein heile vegen skal jobbe for å klare å redusere kostnadene i samfunnet og å halde dei nede. Det er òg slik at mange av dei som leiger ut anten ein hybel eller sokkelleilegheit, kan vere småbarnsfamiliar som nettopp har teke opp eit stort lån eller av andre årsaker har behov for å dekkje kostnadene sine.

Tobias Drevland Lund (R) [14:48:43]: Selv om statsråden er glad i å trekke fram disse småbarnsfamilieene, som er noen av dem som leier ut – og det er jo selvfølgelig mange normalt lønnede personer som leier ut på leiemarkedet – er det også noen veldig store kommersielle selskaper og aktører som tjener veldig mye penger på å leie ut. Med dagens lovgivning kan man faktisk øke leien en gang i året og justere den opp i tråd med prisveksten i samfunnet for øvrig. Vi vet at den akkurat nå er på mange prosent, noe som gir tusenvis av kroner i økt leie for mange folk som allerede sliter veldig mye.

Hver eneste gang jeg er her med statsråden, prøver jeg å få han til å være mer offensiv på dette og si om han er villig til å ta noe mer politisk kontroll, ha mer inngripen, for å sørge for at man skåner de som trenger det aller mest. Men hver eneste gang blir jeg møtt med at man ikke er villig til det. Så mitt spørsmål er igjen: Kommer statsråden det nærmeste året til å se på tiltak som bøter på presset i leiemarkedet?

Statsråd Sigbjørn Gjelsvik [14:49:43]: Det er ikkje berre småbarnsfamiliar som leiger ut sokkelleilegheiter og hyblar. Det er eksempelvis mange eldre folk som gjer det, som heller ikkje nødvendigvis har den beste økonomien. Det er heilt riktig, som representanten viser til, at leigemarknaden har fått eit innslag av profesjonelle utleigarar, men den største andelen av leigemarknaden i Noreg er framleis privatpersonar som leiger ut anten ei sokkelleilegheit, ein hybel eller liknande. Det er viktig at vi framleis legg til rette for at dei skal kunne gjere det innanfor gode rammer.

Når vi no skal setje i gang arbeidet med å sjå på husleigelova, er eg oppteken av om ein eksempelvis kan få

til ei større deling i husleigelova mellom dei private hus-eigarane som leiger ut, og dei reint kommersielle, store aktørane, og regulere dei på ein annan og strengare måte. Eg er heilt einig i at dei store kommersielle aktørane driv ei anna verksemd, og at ein burde kunne stille andre krav til dei enn til dei private aktørane som leiger ut.

Presidenten [14:50:48]: Replikkordskifte er avslutta.

Fleire har ikkje bedt om ordet til sak nr. 30.

Votering

Presidenten [15:00:43]: Stortinget går då til votering og startar med å votera over sak nr. 1 på dagsorden nr. 90 frå fredag 2. juni.

Votering i sak nr. 1, debattert 2. juni 2023

Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om Folkehelsemeldinga – Nasjonal strategi for utjamning av sosiale helseforskjellar (Innst. 398 S (2022–2023), jf. Meld. St. 15 (2022–2023))

Presidenten: *Votering over VIII i tilrådinga frå komiteen vart utsett på grunn av likt røystetal i Stortingets møte 2. juni.*

Komiteen hadde tilrådd Stortinget å gjera følgjande

v e d t a k :

VIII

Stortinget ber regjeringen se på hvordan apotekenes rolle i vaksinasjonsarbeidet kan styrkes, blant annet for å øke vaksinasjonsgraden i befolkningen og sikre riktig legemiddelbruk. Stortinget ber regjeringen komme tilbake på egnet måte.

Presidenten: Arbeidarpartiet, Senterpartiet og Raudt har varsla at dei vil røysta imot.

Voteringstavlene viste at 50 representantar hadde røysta for tilrådinga frå komiteen og 47 hadde røysta imot.

(Voteringsutskrift kl. 15.01.07)

Presidenten: Mange har røysta feil, så me tek voteringa på nytt.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen vart vedteken med 50 mot 49 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 15.02.09)

Presidenten: Då går Stortinget til votering over sakene nr. 1–28 på dagens kart.

Votering i sakene nr. 1–7, debattert 5. juni 2023

Presidenten: Sakene nr. 1–7 er andre gongs behandling av lovsaker og gjeld lovvedtaka 72 til og med 78.

Det ligg ikkje føre noko forslag til merknad. Stortingets lovvedtak er dermed godtekne ved andre gongs behandling og vert å senda Kongen i samsvar med Grunnlova.

Votering i sak nr. 8, debattert 5. juni 2023

Stortingets vedtak til lov om endringar i gravplassloven m.m. (digitalisering av gravferdsmeldinga og behandling av personopplysningar) (Lovvedtak 79 (2022–2023), jf. Innst. 356 L (2022–2023) og Prop. 55 L (2022–2023))

Presidenten: Under debatten har Sverre Myrli sett fram eit forslag. Forslaget lyder:

«Kong Christian Den Femtis Norske Lov
15. april 1687:

Lovvedtaket bifalles ikke.

Anmerkning:

Under II antas følgende:

Lovvedtaket vedtas ikke.»

Voteringstavlene viste at 81 representantar hadde røysta mot forslaget frå Sverre Myrli og 15 hadde røysta for.

(Voteringsutskrift kl. 15.03.48)

Presidenten: Fleire har røysta feil, så me tek voteringa på nytt.

V o t e r i n g :

Forslaget frå Sverre Myrli vart med 86 mot 9 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 15.04.27)

Presidenten: Stortingets lovvedtak er dermed godteke ved andre gongs behandling og vert å senda Kongen i samsvar med Grunnlova.

Votering i sakene nr. 9–22, debattert 5. juni 2023

Presidenten: Sakene nr. 9–22 er andre gongs behandling av lovsaker og gjeld lovvedtaka 80 til og med 93.

Det ligg ikkje føre noko forslag til merknad. Stortingets lovvedtak er dermed godtekne ved andre gongs behandling og vert å senda Kongen i samsvar med Grunnlova.

Votering i sak nr. 23, debattert 5. juni 2023

Innstilling fra utdannings- og forskningskomiteen om Samisk språk, kultur og samfunnsliv – kompetanse

og rekruttering i barnehage, grunnopplæring og høyere utdanning (Innst. 473 S (2022–2023), jf. Meld. St. 13 (2022–2023))

Presidenten: Under debatten er det sett fram i alt fem forslag. Det er

- forslag nr. 1, frå Kari-Anne Jønnes på vegner av Høgre, Sosialistisk Venstreparti, Raudt og Venstre
- forslaga nr. 2–4, frå Grete Wold på vegner av Sosialistisk Venstreparti, Raudt og Venstre
- forslag nr. 5, frå Grete Wold på vegner av Sosialistisk Venstreparti og Raudt

Det vert votert over forslag nr. 5, frå Sosialistisk Venstreparti og Raudt. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med et forslag til hvordan man kan styrke den samiske opplæringen gjennom å gjøre samisk SFO gratis og senke prisene på samisk barnehage.»

V o t e r i n g :

Forslaget frå Sosialistisk Venstreparti og Raudt vart med 86 mot 13 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 15.05.46)

Presidenten: Det vert votert over forslaga nr. 2–4, frå Sosialistisk Venstreparti, Raudt og Venstre.

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en plan, utarbeidet i samarbeid med partene i arbeidslivet og Sametinget, om hvordan man kan rekruttere flere lærere og fagarbeidere med samisk bakgrunn, samt tiltak for å inkludere og beholde samiskspråklige ansatte med uformell kompetanse, for eksempel gjennom videreutdanning i bedrift.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en plan for et nasjonalt nettverk for skoler med samiske elever.»

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en plan for hvordan man skal styrke ordningen med Samiske veivisere.»

Sosialistisk Venstreparti, Miljøpartiet Dei Grøne og Kristeleg Folkeparti har varsla støtte til forslaga.

V o t e r i n g :

Forslaga frå Sosialistisk Venstreparti, Raudt og Venstre vart med 79 mot 20 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 15.06.07)

Presidenten: Det vert votert over forslag nr. 1, frå Høgre, Sosialistisk Venstreparti, Raudt og Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen vurdere tiltak som kan bidra til å styrke omfanget av og kvaliteten i tilbudet i de samiske barnehagene, og komme tilbake til Stortinget på egnet måte. Vurderingen skal omfatte både eksisterende praksis, rammeplan for barnehagene og barnehageloven. Sametinget skal involveres i arbeidet.»

Miljøpartiet Dei Grøne og Kristeleg Folkeparti har varsla støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget frå Høgre, Sosialistisk Venstreparti, Raudt og Venstre vart med 58 mot 41 røyster ikkje vedteke. (Voteringsutskrift kl. 15.06.26)

Komiteen hadde tilrådd Stortinget å gjera følgjande

v e d t a k :

Meld. St. 13 (2022–2023) – Samisk språk, kultur og samfunnsliv – kompetanse og rekruttering i barnehage, grunnopplæring og høyere utdanning – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen vart samrøystes vedteken.

Votering i sak nr. 24, debattert 5. juni 2023

Innstilling fra utdannings- og forskningskomiteen om Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 28/2023 av 3. februar 2023 om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) nr. 2019/128 om opprettelse av et europeisk senter for utvikling av yrkesrettet opplæring (Cedefop) og oppheving av rådsforordning (EØF) nr. 337/75 (Innst. 462 S (2022–2023), jf. Prop. 75 S (2022–2023))

Komiteen hadde tilrådd Stortinget å gjera følgjande

v e d t a k :

Stortinget samtykker i godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 28/2023 av 3. februar 2023 om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) nr. 2019/128 om opprettelse av et europeisk senter for utvikling av yrkesrettet opplæring (Cedefop) og oppheving av rådsforordning (EØF) nr. 337/75.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen vart samrøystes vedteken.

Votering i sak nr. 25, debattert 5. juni 2023

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Rasmus Hansson, Kristoffer Robin Haug og Lan Marie Nguyen Berg om et omsetningskrav for resirkulert fosfor (Innst. 471 S (2022–2023), jf. Dokument 8:189 S (2022–2023))

Presidenten: Under debatten er det sett fram i alt fire forslag. Det er

- forslag nr. 1, frå Nikolai Astrup på vegner av Høgre, Sosialistisk Venstreparti, Raudt, Venstre og Miljøpartiet Dei Grøne
- forslag nr. 2, frå Ola Elvestuen på vegner av Sosialistisk Venstreparti, Raudt, Venstre og Miljøpartiet Dei Grøne
- forslaga nr. 3 og 4, frå Une Bastholm på vegner av Sosialistisk Venstreparti, Raudt og Miljøpartiet Dei Grøne

Det vert votert over forslaga nr. 3 og 4, frå Sosialistisk Venstreparti, Raudt og Miljøpartiet Dei Grøne.

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede og innføre et omsetningskrav for resirkulert fosfor i gjødsel.»

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede og etablere en ordning som premierer bønder for bruk av gjødsel basert på resirkulerte råvarer som i dag utnyttes for dårlig, som for eksempel fiskeslam og avløpslam.»

V o t e r i n g :

Forslaga frå Sosialistisk Venstreparti, Raudt og Miljøpartiet Dei Grøne vart med 85 mot 14 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 15.07.42)

Presidenten: Det vert votert over forslag nr. 2, frå Sosialistisk Venstreparti, Raudt, Venstre og Miljøpartiet Dei Grøne. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede og innføre en ordning som påbyr eller sikrer at slam fra havbruksnæringen samles inn, resirkuleres og kommer i bruk som ressurs for næringsutvikling og produksjon.»

V o t e r i n g :

Forslaget frå Sosialistisk Venstreparti, Raudt, Venstre og Miljøpartiet Dei Grøne vart med 81 mot 18 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 15.07.58)

Presidenten: Det vert votert over forslag nr. 1, frå Høgre, Sosialistisk Venstreparti, Raudt, Venstre og Miljøpartiet Dei Grøne. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sende forslag til revidert gjødselvereforskrift ut på høring, senest i løpet av høsten 2023.»

V o t e r i n g :

Forslaget frå Høgre, Sosialistisk Venstreparti, Raudt, Venstre og Miljøpartiet Dei Grøne vart med 58 mot 40 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 15.08.13)

Komiteen hadde tilrådd Stortinget å gjera følgjande

v e d t a k :

Dokument 8:189 S (2022–2023) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Rasmus Hansson, Kristoffer Robin Haug og Lan Marie Nguyen Berg om et omsetningskrav for resirkulert fosfor – vedtas ikke.

Presidenten: Sosialistisk Venstreparti, Raudt, Venstre og Miljøpartiet Dei Grøne har varsla at dei vil røysta imot.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen vart vedteken med 81 mot 18 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 15.08.41)

Votering i sak nr. 26, debattert 5. juni 2023

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Lars Haltbrekken, Birgit Oline Kjerstad og Kari Elisabeth Kaski om klimatiltak som monner (Innst. 475 S (2022–2023), jf. Dokument 8:202 S (2022–2023))

Presidenten: Under debatten er det sett fram i alt 19 forslag. Det er

- forslaga nr. 1 og 2, frå Sofie Marhaug på vegner av Høgre, Sosialistisk Venstreparti, Raudt, Venstre, Miljøpartiet Dei Grøne og Kristeleg Folkeparti
- forslaga nr. 3–5, frå Sofie Marhaug på vegner av Sosialistisk Venstreparti, Raudt, Venstre, Miljøpartiet Dei Grøne og Kristeleg Folkeparti
- forslaga nr. 6–10, frå Sofie Marhaug på vegner av Sosialistisk Venstreparti, Raudt, Venstre og Miljøpartiet Dei Grøne
- forslaga nr. 12–16, frå Sofie Marhaug på vegner av Sosialistisk Venstreparti, Raudt og Miljøpartiet Dei Grøne

- forslag nr. 11, frå Sofie Marhaug på vegner av Raudt, Venstre, Miljøpartiet Dei Grøne og Kristeleg Folkeparti

- forslaga nr. 17–19, frå Lars Haltbrekken på vegner av Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet Dei Grøne Det vert votert over forslaga nr. 17–19, frå Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet Dei Grøne.

Forslag nr. 17 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at tiltak med tiltaksgrad 1 og 2 som referert til i Miljødirektoratets rapport «Grønn omstilling: Klimatiltaksanalyse for petroleum, industri og energiforsyning» gjennomføres gjennom nødvendige krav og støtteordninger.»

Forslag nr. 18 lyder:

«Stortinget ber regjeringen i løpet av 2023 komme tilbake til Stortinget med forslag til konkrete virkemidler som vil kutte utslippene i kvotepliktig sektor med minst 55 pst. innen 2030.»

Forslag nr. 19 lyder:

«Stortinget ber regjeringen følge opp eierskapsmeldingens krav om at statlig eide selskap investerer i tråd med Parisavtalen, ved å kreve at Equinor stanser investeringer i nye fossilprosjekter og vrir sine investeringer over til fornybar energi.»

V o t e r i n g :

Forslaga frå Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet Dei Grøne vart med 88 mot 11 røyster ikkje vedtekne.

(Voteringsutskrift kl. 15.10.00)

Presidenten: Det vert votert over forslaga nr. 12–16, frå Sosialistisk Venstreparti, Raudt og Miljøpartiet Dei Grøne.

Forslag nr. 12 lyder:

«Stortinget ber regjeringen i budsjettarbeidet legge til grunn at CO₂-avgiften skal økes til 3 000 kroner innen 2030, og ta i bruk grønn folkebonus, også kalt klimabelønning, som prinsipp for å betale tilbake til folket deler av det økte provenyet fra økte miljøavgifter.»

Forslag nr. 13 lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en handlingsplan for energieffektivisering i alle deler av norsk økonomi senest samtidig som statsbudsjettet for 2024 legges fram.»

Forslag nr. 14 lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag om krav til nullutslipp for alle servicefartøy i havbruksnæringa. Kravet skal tre i kraft fra 1. juli 2024.»

Forslag nr. 15 lyder:

«Stortinget ber regjeringen gi Enova et tilleggsmandat for å følge opp innføringen av et program for punktutslipp og ber videre regjeringen innføre karbondifferansekontrakter for utslippskutt i industrien, herunder spesielt prioritert opp mot bio-karbon.»

Forslag nr. 16 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at Equinor avslutter nye investeringer i olje og gass, og flytter investeringene over til andre prosjekter som sørger for utslippskutt.»

V o t e r i n g :

Forslaga frå Sosialistisk Venstreparti, Raudt og Miljøpartiet Dei Grøne vart med 84 mot 15 røyster ikkje vedtekne.

(Voteringsutskrift kl. 15.10.16)

Presidenten: Det vert votert over forslag nr. 11, frå Raudt, Venstre, Miljøpartiet Dei Grøne og Kristeleg Folkeparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen utarbeide og legge frem en oppdatert «Klimakur» med tiltak og virkemidler som kan nå klimamålet for ikke-kvotepliktig sektor i 2030 sammenliknet med 2005.»

V o t e r i n g :

Forslaget frå Raudt, Venstre, Miljøpartiet Dei Grøne og Kristeleg Folkeparti vart med 86 mot 13 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 15.10.30)

Presidenten: Det vert votert over forslaga nr. 6–10, frå Sosialistisk Venstreparti, Raudt, Venstre og Miljøpartiet Dei Grøne.

Forslag nr. 6 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sette et delmål for ny solenergi på 8 TWh innen 2030.»

Forslag nr. 7 lyder:

«Stortinget ber regjeringen i løpet av 2024 endre forskrift om utslippskrav til kjøretøy ved offentlig anskaffelse til veitransport, slik at denne også regulerer innkjøp av transport og kan stille krav til at det skal bestilles utslippsfri frakt (elektrisitet, hydrogen eller biogass) der tre eller flere aktører kan tilby dette.»

Forslag nr. 8 lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag om innføring av momsfritak for elektriske fritidsbåter.»

Forslag nr. 9 lyder:

«Stortinget ber regjeringen før statsbudsjettet for 2024 legges fram, komme tilbake til Stortinget med forslag om en egen bomklasse for elvarebiler, som sikrer fritak for bompenger for elvarebiler.»

Forslag nr. 10 lyder:

«Stortinget ber regjeringen i forbindelse med statsbudsjettet for 2024 komme med forslag til ytterligere virkemidler som øker insentivene til bruk av elbil i bildeling, for eksempel å fjerne moms eller innføre momskompensasjon for korttidsleie av elbil.»

V o t e r i n g :

Forslaga frå Sosialistisk Venstreparti, Raudt, Venstre og Miljøpartiet Dei Grøne vart med 80 mot 18 røyster ikkje vedtekne.

(Voteringsutskrift kl. 15.10.55)

Presidenten: Det vert votert over forslaga nr. 3–5, frå Sosialistisk Venstreparti, Raudt, Venstre, Miljøpartiet Dei Grøne og Kristeleg Folkeparti.

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen lage et eget mål og en strategi for å øke naturlig karbonopptak og -lagring i norske økosystemer.»

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber regjeringen kartlegge dyphavet som karbonlager og ivareta disse lagrene, som er viktige karbon-lagre og leveområder for en rekke arter.»

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at lagret karbon også blir et vernekriterium når det gjelder videreutviklingen av marint vern i norske farvann i tråd med forpliktelsene i naturavtalen.»

V o t e r i n g :

Forslaga frå Sosialistisk Venstreparti, Raudt, Venstre, Miljøpartiet Dei Grøne og Kristeleg Folkeparti vart med 79 mot 20 røyster ikkje vedtekne.

(Voteringsutskrift kl. 15.11.11)

Presidenten: Det vert votert over forslaga nr. 1 og 2, frå Høgre, Sosialistisk Venstreparti, Raudt, Venstre, Miljøpartiet Dei Grøne og Kristeleg Folkeparti.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fastsette ambisiøse måltall for installert solenergi innen 2030 på minimum 8 TWh med delmål allerede for 2025 og en konkret handlingsplan som gjør det mulig å realisere målene, og komme tilbake til Stortinget med mål og handlingsplan innen revidert budsjett i 2024.

Planen skal inkludere både offentlige bygg, næringsbygg (herunder landbruk) og leiligheter, borettslag og eneboliger.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen stille krav til nullutslipp i neste anbudsperiode for Kyststruten fra 2030.»

V o t e r i n g :

Forslaga frå Høgre, Sosialistisk Venstreparti, Raudt, Venstre, Miljøpartiet Dei Grøne og Kristeleg Folkeparti vart med 56 mot 43 røyster ikkje vedtekne.

(Voteringsutskrift kl. 15.11.29)

Komiteen hadde tilrådd Stortinget å gjera følgjande

v e d t a k :

Stortinget ber regjeringen i løpet av 2024 legge frem for Stortinget en oppdatert Klimaplan med konkrete virkemidler som viser hvordan klimamålene i 2030 skal nås.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen vart samrøystes vedteken.

Votering i sak nr. 27, debattert 5. juni 2023

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Utbygging og drift av Yggdrasil-området og Fenris, samt videreutvikling av Valhall, med status for olje- og gassvirksomheten mv. (Innst. 459 S (2022–2023), jf. Prop. 97 S (2022–2023))

Presidenten: Under debatten er det sett fram i alt åtte forslag. Det er

- forslag nr. 1, frå Terje Halleland på vegner av Framstegspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Raudt, Venstre, Miljøpartiet Dei Grøne og Kristeleg Folkeparti
- forslag nr. 2, frå Lars Haltbrekken på vegner av Sosialistisk Venstreparti, Raudt, Venstre, Miljøpartiet Dei Grøne og Kristeleg Folkeparti
- forslaga nr. 3–5, frå Lars Haltbrekken på vegner av Sosialistisk Venstreparti, Raudt, Venstre og Miljøpartiet Dei Grøne
- forslag nr. 6, frå Lars Haltbrekken på vegner av Sosialistisk Venstreparti, Raudt og Miljøpartiet Dei Grøne
- forslaga nr. 7 og 8, frå Terje Halleland på vegner av Framstegspartiet

Det vert votert over forslaga nr. 7 og 8, frå Framstegspartiet.

Forslag nr. 7 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at elektrifisering av Yggdrasil med kraft fra land ikke gjennom-

føres før det etableres ny kraft og forsterkninger av kraftnettet i området.»

Forslag nr. 8 lyder:

«I

Forslag til vedtak om utbygging og drift av Yggdrasil-området

- i. Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet godkjenner plan for utbygging og drift av Hugin.
 - ii. Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet godkjenner plan for utbygging og drift av Munin.
 - iii. Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet godkjenner plan for utbygging og drift av Fulla.
 - iv. Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet gir tillatelse til anlegg og drift av Yggdrasil oljerørledning.
 - v. Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet gir tillatelse til anlegg og drift av Yggdrasil gassrørledning.»
- Kristeleg Folkeparti har varsla støtte til forslaga.

V o t e r i n g :

Forslaga frå Framstegspartiet vart med 85 mot 14 røyster ikkje vedtekne.

(Voteringsutskrift kl. 15.12.41)

Presidenten: Det vert votert over forslag nr. 6, frå Sosialistisk Venstreparti, Raudt og Miljøpartiet Dei Grøne. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge fram alle planer for utvikling og drift (PUD) samt alle planer for anlegg og drift av innretninger for transport og for utnyttelse av petroleum (PAD) som er et resultat av oljeskattepakken, til behandling i Stortinget uavhengig av størrelse.»

V o t e r i n g :

Forslaget frå Sosialistisk Venstreparti, Raudt og Miljøpartiet Dei Grøne vart med 82 mot 15 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 15.12.55)

Presidenten: Det vert votert over forslaga nr. 3–5, frå Sosialistisk Venstreparti, Raudt, Venstre og Miljøpartiet Dei Grøne.

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen avvise søknadene om plan for utvikling og drift av Yggdrasil-området og Fenris samt videreutvikling av Valhall.»

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber regjeringen om å oppdatere veiledningen til plan for utbygging og drift (PUD-veilederen) der det presiseres at det skal utredes forbrenningsutslipp ved hvert enkelt prosjekt opp mot det gjenværende karbonbudsjettet for 1,5 gradersmålet, i tråd med høyesterettsdommen i 2020 og Norges institusjon for menneskerettigheters anbefalinger.»

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at konsekvensutredninger gjøres av uavhengige aktører, og at utredningene har som premiss at Norge skal følge sine forpliktelser under Parisavtalen.»

V o t e r i n g :

Forslaga frå Sosialistisk Venstreparti, Raudt, Venstre og Miljøpartiet Dei Grøne vart med 80 mot 19 røyster ikkje vedtekne.

(Voteringsutskrift kl. 15.13.12)

Presidenten: Det vert votert over forslag nr. 2, frå Sosialistisk Venstreparti, Raudt, Venstre, Miljøpartiet Dei Grøne og Kristeleg Folkeparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen om å stressteste den samfunnsøkonomiske klimarisikoen for alle felt som omfattes av oljeskattapakken med utgangspunkt i olje- og gasspriser som vil følge av at verden klarer 1,5-gradersmålet.»

V o t e r i n g :

Forslaget frå Sosialistisk Venstreparti, Raudt, Venstre, Miljøpartiet Dei Grøne og Kristeleg Folkeparti vart med 79 mot 20 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 15.13.27)

Presidenten: Det vert votert over forslag nr. 1, frå Framstegspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Raudt, Venstre, Miljøpartiet Dei Grøne og Kristeleg Folkeparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en egen sak om CO₂-lagring som ivaretar at effekten på klima og raske klimagevinster skal vektlegges ved fremtidige tildelinger knyttet til CO₂-lagring, på samme måte som hensynet til trygg og sikker lagring.»

V o t e r i n g :

Forslaget frå Framstegspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Raudt, Venstre, Miljøpartiet Dei Grøne og Kristeleg Folkeparti vart med 66 mot 33 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 15.13.44)

Komiteen hadde tilrådd Stortinget å gjera følgjande

v e d t a k :

I

Forslag til vedtak om utbygging og drift av Yggdrasil-området

- i. Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet godkjenner plan for utbygging og drift av Hugin.
- ii. Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet godkjenner plan for utbygging og drift av Munin.
- iii. Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet godkjenner plan for utbygging og drift av Fulla.
- iv. Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet gir tillatelse til anlegg og drift av Yggdrasil oljerørledning.
- v. Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet gir tillatelse til anlegg og drift av Yggdrasil gassrørledning.
- vi. Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet gir tillatelse til anlegg og drift av Yggdrasil kraft-fra-land-anlegg.

Presidenten: Framstegspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Raudt, Venstre, Miljøpartiet Dei Grøne og Kristeleg Folkeparti har varsla at dei vil røysta imot.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen vart vedteken med 66 mot 31 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 15.14.06)

Vidare var tilrådd:

II

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet godkjenner endret plan for utbygging og drift av Valhallfeltet.

III

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet godkjenner plan for utbygging og drift av Fenris.

Presidenten: Sosialistisk Venstreparti, Raudt, Venstre og Miljøpartiet Dei Grøne har varsla at dei vil røysta imot.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen vart vedteken med 80 mot 19 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 15.14.23)

Vidare var tilrådd:

IV

Stortinget ber regjeringen sørge for at effekt på klima og raske klimagevinster vektlegges ved fremtidige tildelinger knyttet til CO₂-lagring, sammen med hensynet til trygg og sikker lagring.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen vart samrøystes vedteken.

Votering i sak nr. 28, debattert 5. juni 2023

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Rasmus Hansson, Kristoffer Robin Haug og Lan Marie Nguyen Berg om en nærenergireform (Innst. 467 S (2022–2023), jf. Dokument 8:197 S (2022–2023))

Presidenten: Under debatten er det sett fram i alt fem forslag. Det er

- forslaga nr. 1 og 2, frå Bård Ludvig Thorheim på vegner av Høgre, Venstre, Miljøpartiet Dei Grøne og Kristeleg Folkeparti
- forslag nr. 3, frå Lars Haltbrekken på vegner av Sosialistisk Venstreparti, Raudt, Venstre, Miljøpartiet Dei Grøne og Kristeleg Folkeparti
- forslaga nr. 4 og 5, frå Une Bastholm på vegner av Miljøpartiet Dei Grøne

Det vert votert over forslaga nr. 4 og 5, frå Miljøpartiet Dei Grøne.

Forslag 4 lyder:

«Stortinget ber regjeringen vurdere å heve konsesjonsgrensen for vindkraftproduksjon i og ved næringsbygg.»

Forslag 5 lyder:

«Stortinget ber regjeringen vurdere å heve grensen for hvor mange vindturbiner i og ved næringsbygg som utløser konsesjonsplikt etter energilovforskriften § 3-1.»

Høgre, Sosialistisk Venstreparti, Venstre og Kristeleg Folkeparti har varsla støtte til forslaga.

V o t e r i n g :

Forslaga frå Miljøpartiet Dei Grøne vart med 65 mot 34 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 15.15.10)

Presidenten: Det vert votert over forslag nr. 3, frå Sosialistisk Venstreparti, Raudt, Venstre, Miljøpartiet Dei Grøne og Kristeleg Folkeparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen, i forbindelse med statsbudsjettet for 2024, legge fram en plan med til-

tak og virkemidler som sikrer utbygging av minst 10 TWh fornybar nærenergi på allerede nedbygde områder innen 2030.»

V o t e r i n g :

Forslaget frå Sosialistisk Venstreparti, Raudt, Venstre, Miljøpartiet Dei Grøne og Kristeleg Folkeparti vart med 78 mot 19 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 15.15.27)

Presidenten: Det vert votert over forslaga nr. 1 og 2, frå Høgre, Venstre, Miljøpartiet Dei Grøne og Kristeleg Folkeparti.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen heve konsesjonsgrensen for vindkraftproduksjon i og ved næringsbygg.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen heve grensen for hvor mange vindturbiner i og ved næringsbygg som utløser konsesjonsplikt etter energilovforskriftens § 3-1.»

V o t e r i n g :

Forslaga frå Høgre, Venstre, Miljøpartiet Dei Grøne og Kristeleg Folkeparti vart med 70 mot 28 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 15.15.42)

Komiteen hadde tilrådd Stortinget å gjera følgjande

v e d t a k :

I

Stortinget ber regjeringen legge frem forslag til endringer som tillater områdeløsninger og deling av lokalprodusert strøm og energilagring mellom bygg med ulike gårds- og bruksnummer, og komme tilbake til Stortinget på egnet måte i løpet av våren 2024.

II

Stortinget ber regjeringen, senest i forbindelse med statsbudsjettet for 2024, legge fram en plan med mål og virkemidler for å fremme utbygging av produksjon av fornybar kraft i næringsarealer, langs motorveier og i andre nedbygde arealer, med mål om minst 5 TWh produksjon innen 2030.

III

Stortinget ber regjeringen gjennomgå og fjerne regulatoriske hindre for energiproduksjon på næringsarealer og andre nedbygde arealer.

IV

Stortinget ber regjeringen heve grensen for hvor mye egenprodusert, fornybar energi som kan deles fra næringsbygg, på en måte som ikke er til hinder for rasjonell utvikling av nettet.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen vart samrøystes vedteken.

Sak nr. 31 [15:16:29]

Referat

Presidenten [15:16:33]: Det ligg ikkje føre noko referat.

Dermed er dagens kart handsama ferdig. Ber nokon om ordet før møtet vert heva? – Møtet er heva.

Møtet slutt kl.15.17.

